

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Marie Opálková

**Vybrané motivy v románech
Paula Coelho**

Olomouc 2012

Vedoucí práce: Doc. Mgr. Igor Fic, Dr.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených literárních a internetových zdrojů.

V Olomouci dne 2. 4. 2012

.....

Děkuji panu doc. Mgr. Igoru Ficovi, Dr. za odborné vedení mé diplomové práce, poskytování cenných rad a materiálových podkladů k práci. A rovněž i svým nejbližším za psychickou podporu v době psaní.

OBSAH

1. ÚVOD	5
2. COELHOVA POUŤ JAKO ŽIVOTNÍ CESTA	7
2. 1 Cestou poutě	7
2. 2 Poutníkem ve vlastním životě	9
2. 3 Umělecká pouť	12
2. 4 Životní cesta Paula Coelho	14
3. POUTNÍK – MÁGŮV DENÍK	21
3. 1 Svatojakubská cesta	21
3. 2 Cestou Mága	24
3. 3 Stručná charakteristika děje	25
3. 4 Předloha Alchymisty	27
3. 5 Stručná charakteristika děje	28
3. 6 Předloha Páté hory	30
3. 7 Prorok Eliáš	31
3. 8 Stručná charakteristika děje	33
4. MOTIVICKÝ PRINCIP	37
4. 1 Typologie motivu	38
5. VYBRANÉ MOTIVY	39
5. 1 Motiv lásky	39
5. 2 Motiv víry a Boha	45
5. 3 Motiv Duše	54
5. 4 Motiv smyslu lidského života	56
5. 5 Motiv snu	60
5. 6 Motiv boje	63
6. ZÁVĚR	66
POZNÁMOVÝ APARÁT	Chyba! Záložka není definována.
PŘÍLOHY	77
SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY	86
ANOTACE	91

ÚVOD

Tato diplomová práce se snaží hlouběji proniknout do díla Paula Coelho, nejpřekládanějšího žijícího autora na světě, způsobem, jenž si vyžaduje více než jen pozorné pročítání jeho textů. Na díla budeme nahlížet z hlediska motivického principu, který je v kompoziční výstavbě tím nejzávažnějším. Pro konkrétní rozpracování motivů jsme vybrali ty nejfrekventovanější v autorově tvorbě. Je to motiv lásky, víry a Boha, smyslu lidského života, snu, boje a především motiv poutníka, který není vyjádřen nijak explicitně, ale prostupuje všemi zmíněnými motivy. U těchto motivů budeme sledovat jejich proměny a vývoj a budeme se snažit zjistit, jak se v jednotlivých dílech obměňuje jejich význam a hodnota.

Z hlediska typologie motivů se zaměříme především na *intermotivy*, tedy ty, jež se opakují v různých dílech téhož autora. Z jeho bohaté bibliografie jsme vybrali autobiografické romány: *Poutník – Mágův deník* a *Alchymista* a román vyprávějící o proroku Eliášovi - *Pátá hora*. Pro dokonalé pochopení kontextu těchto děl u nich uvedeme i jejich dějovou linii a námětovou složku.

Kromě charakteristiky již zmíněného si ještě rozebereme, jak autor pracuje s biblickým textem. Nakolik se jím nechá inspirovat a naopak, v čem se zdánlivě rozchází. Budeme se snažit proniknout do jeho filosoficko-magicko-spirituálního světa a alespoň trochu pochopit, co se nám svými texty vlastně snaží říct...

„Hlavní myšlenku mé knihy Alchymista vyjadřuje věta, kterou říká král Melchisedech pastýři Santiagovi: „Když něco chceš, celý vesmír se spojí, aby své přání uskutečnil.“

Bezvýhradně tomu věřím. Žít svůj vlastní osud však také předpokládá překonat řadu období, která v mnohém přesahují naše chápání a jejichž cílem je vždy znovu nás uvádět na cestu našeho Osobního příběhu – anebo nás poučit, jakým způsobem máme svůj osud naplnit.

Když jsem dopsal Pátou horu, vzpomněl jsem si na projevy čehosi nevyhnutelného v mém životě. Pokaždé, když jsem se cítil svrchovaným pánem situace, stalo se něco, co mě svrhlo dolů. Ptal jsem se sám sebe: proč? Je mi snad souzeno, abych se cíli vřdycky jen přiblížil, ale nikdy ho nedosáhl? Je snad Bůh tak krutý, že mi staví před oči palmy na obzoru jen proto, aby mě zahubil žízní uprostřed pouště?

Trvalo dlouho, než jsem pochopil, že jde o něco jiného. Jsou věci, které nám vstupují do života, aby nás znovu uvedly na pravou cestu našeho Osobního příběhu. Jiné se zase objevují proto, abychom mohli využít všeho, čemu se naučíme. A konečně některé se dějí proto, aby nás poučily.

Ve své knize Mágův deník jsem se snažil ukázat, že tato ponaučení nemusí být spjata s bolestí a utrpením; stačí kázeň a pozornost. Přestože toto pochopení se mi stalo v životě důležitým požehnáním, potřeboval jsem ještě porozumět některým svízelným okamžikům, jimiž jsme prošel, byť se vší kázní a pozorností.

Myslím, že takovou zkušenost nemám jenom já; něco nevyhnutelného postihlo už každou lidskou bytost na povrchu zemském. Někdo se z toho dostane, jiný podlehne – ale všichni jsme už někdy pocítili onen lehký dotek křídel tragédie.“¹

Paulo Coelho

2. COELHOVA POUŤ JAKO ŽIVOTNÍ CESTA

2. 1 Cestou poutě

Slovu pout' můžeme rozumět několika způsoby, především je však spojené s náboženskou kulturou celého křesťanského světa. „*Na rozhraní věků, na hranici Starého a Nového zákona, máme evangelistou Lukášem zachovánu zmínku o putování do Jeruzaléma (L 2,41–52), které má z hlediska dalšího rozvoje křesťanských poutí význam téměř archetypální. Josef s Marií tehdy vzali dvanáctiletého hochu poprvé na pout' do Jeruzaléma. Na zpáteční cestě se jim chlapec ztratil a oni jej po třech dnech našli v jeruzalémském chrámu, jak diskutuje s učiteli, naslouchá jim a klade otázky: Když ho rodiče spatřili, užasli a jeho matka mu řekla: „Synu, co jsi nám to udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali.“ On jim řekl: „Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého otce?“ Ale oni jeho slovu neporozuměli. – Tato příhoda není z našeho hlediska zajímavá ani tím, že se jednalo o dvanáctiletého, čili právě dospělého Ježíše, ani tím, že jsou zde zaznamenány první projevy jeho síly a moudrosti náležející Božímu Synu, ale tím, že je zde jednoznačně specifikován cíl pouti do Jeruzaléma a skrze Ježíše pak konkretizován i cíl každé křesťanské pouti: být tam, kde jde o věc našeho Otce.“²*

Jeruzalém byl křesťanům svatý již od počátku dějin církve jako místo, kde Ježíš učil a trpěl za naše hříchy. Není proto divu, že pout' do tohoto města patřila od pradávna k té nejvyhledávanější a to i přesto, že ne vždy to bylo bezpečné. Křesťany na jejich pouti ohrožovali muslimští držitelé moci a pokaždé museli počítat s útoky místních banditů. Ani po nastolení politické a vojenské moci křižáky ve 12. století nemohli poutníci cestovat zcela nerušeně, ještě stále tady byly rozbouřené živly v podobě muslimských pirátů, kteří byli často ve velké převaze.

Z těchto nepokojů, které narušovaly hladký průběh cesty, těžila především evropská poutní místa. K těm, jež se řadila mezi nejnavštěvovanější, patří bezesporu další svaté město – Řím. Zde byli na věčný odpočinek uloženi ti nejpřednější z Kristových učedníků, apoštolové Petr a Pavel, stejně jako nespočet mučedníků. „*Na cestách k dalekým posvátným místům potkáváme poutníky, kteří chtějí týdně putovat per pedes apostolorum, tedy „pěšky jako apoštolové“.* A kdo se rozhlédne kolem poutních míst, uvidí i dnes lidi, kteří přišli poděkovat za zvláštní

milosti, lidi trpící a obtížené, kterým žádný lékař nedovede pomoci a kteří doufají, že nedočkají-li se zde vyléčení, tedy alespoň útěchy.“³

Další z evropských poutních míst, které se těšilo velké návštěvnosti a které zároveň uzavírá trojici svatých měst, je Santiago de Compostela, kde je poutníky uctíván apoštol Jakub Starší⁴, který je i patronem celého Španělska. „*O jeho apoštolské činnosti nemáme jisté zprávy. Byl však první z apoštolů, který podstoupil mučednickou smrt. Herodes Agrippa I., vnuk Heroda Velikého, chtěl se zalíbiti Židům, dal Jakuba stíti r. 42 po Kr.*“⁵ Vypráví se legenda, podle které Jakubovy tělesné ostatky přenesli andělé z palestinského kláštera Raithu do paláce na severozápadě iberského poloostrova. Později byl z paláce postaven chrám a kolem něj celé dnešní město Santiago de Compostela. Hrob, který se nachází v útrokách chrámu, se stal, vedle Jeruzaléma a Říma, největším z poutních míst na světě a každý rok k němu proudí stále více poutníků z blízka i z daleka.

Během jednotlivých let a v závislosti na období válek či míru se počet poutníků výrazně lišil. Nejvýraznější výkyvy má však na svědomí skutečnost, zda se jednalo o Svatý rok či nikoli. „*Poprvé papež Bonifác VIII. prohlásil rok 1300 za „Svatý rok“, kdy byly poutníkům přislíbeny zvláštní milosti. Svaté roky následovaly pak vždy po 50 letech, později každých 25 let a z mimořádných příčin i častěji. Kratší časový odstup dovoľoval mnohým prožít Svatý rok v Římě aspoň jednou za život.*“⁶

Prameny tradice Svatého roku můžeme nalézt již v Písmu svatém, kde Hospodin káže Mojžíšovi na hoře Sinaj: „*Padesátý rok posvětíte a vyhlásíte v zemi svobodu všem jejím obyvatelům. Bude to pro vás léto milostivé, kdy se každý vrátíte ke svému vlastnictví a všichni se vrátí ke své čeledi.*“ (Lv 25, 10)⁷ Termín „milostivé léto“ jistě známe i z jiného než náboženského prostředí, v původním smyslu však označoval odpuštění hříchů a propuštění otroků z vlastnictví.

A tak se tato „tradice“ období duševní obnovy a všeobecného odpuštění vin dodržuje od prvního prohlášení Svatého roku (1300) až po ten zatím poslední, který připadl na rok 2000, kdy se úplně poprvé v dějinách Svatý rok konal současně s posledním rokem tisíciletí. Tento rok byl proto právem označen jako tzv. Velké jubileum.

2. 2 Poutníkem ve vlastním životě

Pouť je základním stabilizačním faktorem života jednotlivce i celé evropské kultury, jež spojením židovské, řecké a římské tradice roste v kulturu křesťanskou. Stále však mějme na paměti, že hovoříme-li o kultuře, odvozujeme ji od slova kult. Kultura bez kultu je hromadou tu více tu méně uměleckého haraburdí, smetištěm zaneseným balastem dějin. Kult je kultem tehdy, když je realizován, byť by jej měl někde v skrytu svým služebným konáním udržovat jeden jediný člověk. Kult, který není živen obětí, slábne a dřímá. Tou obětí je vždy obětování sebe sama. To platí i pro pouť. Pouť představuje jedinečný akt sebereflexe, respektive sebevydání a sebeuvědomění, nemyslitelný a nerealizovatelný mimo třeba sebevic rozvolněný, ale přece jen náboženský kontext. Pro židovské muže platila povinnost vykonat jednou za rok, v době svátku *Pesach*⁸, pouť do Jeruzaléma, kterou s rodiči vykonal i dvanáctiletý Kristus, čímž byla potvrzena jeho dospělost. Pro muslimy je pouť do Mekky zcela zásadní a závaznou dodnes. Pouti v křesťanském světě jsou více či méně fakultativní záležitostí a v různých obdobích jejich popularita rostla či klesala. Tak či onak se jedná o kající prosebný úkon.

Ve své podstatě, i co do způsobu ztvárnění, v sobě nese postava poutníka celkem dobře postřehnutelný paradox: zobrazována je poměrně výrazným způsobem, přesto je poutník v jistém slova smyslu anonymní. V dřívějších staletích daleko více než dnes platilo, že člověk vydávající se na pouť dává všanc vlastní existenci, to znamená, že odkládá vše, co jej do té doby představovalo, co zajišťovalo jeho postavení a zjednávalo mu vážnost, a přesto, třeba jen dočasně (pokud jej nezabili lupiči nebo nesežrali vlci) zaměňuje majetek, domov a rodinu za plášť s kapucí, hůl a měch s vodou.⁹

Ten, kdo podniká pouť, ať už je věřící či nikoli, je vystaven jakémusi výjimečnému stavu, kdy se zbavuje veškeré tíhy společenských konvencí, která ho svazuje. Osvobozuje se od svého majetku, jenž ho poutá, oprošťuje se od společnosti, která na něj klade neustálý nátlak v podobě každodenních malicherných povinností. Odpoutává se od povrchnosti mnohých mezilidských vztahů, kterým mnohdy přisuzujeme důležitost větší, než jim náleží. Svazují nás a my máme pocit, že tak je to správné. Cožpak jsme již zapomněli na náš úplně první vztah, na ono první spojení? Ano, je to naše pouto s Bohem, které nás osvobozuje. Proč se tento vztah nestal modelem těm ostatním? Místo toho si necháváme mluvit do života a nasloucháme radám od těch, jimž to nepřísluší. Výměnou zase radíme my jim a přitom ani jeden z nás netuší, kudy bychom měli kráčet po své vlastní cestě. Coelho Alchymista tuto

myšlenku vyjádřil naprosto výstižně: „Všichni vědí naprosto přesně, jak mají žít druzí. Zato nikdy nevědí, jak mají žít oni sami.“¹⁰

„Pout’ představuje jednoznačnou synchronizaci lidského života s evangelijní, apoštolskou a liturgickou praxí. Vše, co se v průběhu cesty odehraje, příkoří i radost, strádání i úleva, ztráta i zisk, je věcí Boží prozřetelnosti, která se výrazně projevuje tam, kde zůstává víra, tj. síla a láska, čili milost. Projevy útěchy a neútěchy se střídají v režimu víry a nevíry na bázi projektu Boží vůle, jež určuje cestu, po níž je nám dáno jít, jako když prstem na slepé mapě kopírujeme dráhu, o níž se do poslední chvíle jen domníváme něco tušit; známe směr, kudy máme jít, snažíme se nesejít z cesty a kráčet dál a nepřestávat, ale nakonec je nám ve skutečnosti vše důležité vyjevováno jen a pouze určitým jednotlivým okamžikem, tím, co se stane, co se nám přihodí. – Tak k nám promlouvá Bůh.“¹¹

Ten, kdo putuje, se vydává na dlouhou cestu hledání svého vlastního „já“. To od nás odešlo, neboť jsme nedbali jeho rad, jeho varování a nechali se vést naším „jástvím“. Stejně jako Paulo Coelho ve svém *Poutníkovi*, tak i my všichni putujeme za objevením toho, kdo doopravdy jsme. Jen my - bez masky, kterou nám určila společnost nebo jsme si ji snad určili my sami? Putujeme na místo, „kde jde o věc našeho Otce,“ kde jde především o nás...

Jedná se o chvíle naprostého spojení s Bohem, které jsou tak niterné, že porozumět jim můžeme jen my sami. „Ona chvíle, vjem nebo zážitek jsou těžko popsatelné, jsou nevyjádřitelné, skutečnost je nevyslovitelná, nelze ji popsat a ani slovy vypovědět. Vše podstatné, co jsme na cestě obdrželi jako milost či dar, je určeno jen pro nás, je to mezi námi a Bohem. Uvádí nás na cestu, která, stejně jako život, je a bude jen a jen naší cestou, naším životem, a zase jen na nás záleží, zda to, co učiníme, je a bude k větší cti a slávě Boží.“¹²

V posledních letech se tradice poutí znova silně rozmohla a poutníků na cestách je stále více. Svoji zásluhu na tom mimo jiné má i nespočet literárních zpracování tématu poutnictví. Ze světové literatury nejpřednější místo jistojistě zabírá Paulo Coelho se svou knihou *Poutník*, která svou působností překračuje hranici umění. V českých řadách máme také několik zástupců. K těm nejvýznamnějším patří se svými poutními deníky současný jezuita P. František Lízna, který k pouti přistupuje tím nejčistším a nejoproštěnějším způsobem.

„Když Lízna dorazí na konec cesty, není tu z literárního, osobního nebo zkušenostního hlediska zřejmá žádná výrazná katarze. Jako by cesta byla důležitější než cíl. Ani na tom není nic divného. Je to prostě cesta domů, cesta k Otci, a ta je vždycky krušná a bolestivá už v samotném rozhodnutí pro ni. Je to cesta, jež s sebou nese odhodlání k strádání, utrpení, bolesti, jež znamená sebevydání a sžíravé pochybnosti o sobě samém, vystavení se nebezpečím a ztrátám, odloučení od všeho minulého, naučeného, získaného. Pout' je díkyvdáním, prosbou i pokáním a všechny tyto elementy se spojují v modlitbě a meditaci v průběhu pouti i na místech k tomu zdánlivě nevhodných. Pout' je také oběť. Na cestě domů obětujeme Bohu své kroky a svou bolest, která se mnohdy s každým dalším krokem zvyšuje. Ne nadarmo vidáváme na soklech křížů u cest nejrůznější parafráze dvanáctého verše první kapitoly Jeremiášova nářku. (...) Viz / zda-li bolest tvá / je větší mé bolesti. Jako by těmito slovy promlouval Bůh ke každému zkroušenému a malomyslnému poutníčkovi a upamatoval ho na cíl jeho cesty. A tak je tu – co se týče absence katarzního účinku v závěru Líznových poutí – jen jedno vysvětlení, že totiž cíl každé pouti je až na věčnosti a každá pout' je zhodnocena teprve po naší smrti.“¹³

2. 3 Umělecká pout'

V oblasti uměleckého díla, zvláště v literatuře a výtvarném umění, vnímáme pout' jako výrazný literární topos často zvýrazněný tu více tu méně zřetelným alegorickým vyzněním, topos, který je vlastní všem literárním druhům a žánrům. Putování a poutnictví je jeho vyhraněnou podobou, je mytickým a kulturním archetypem jako i náboženskou praxí. Z tohoto důvodu je vlastní jak náboženské či kulturní societě bez ohledu na etnikum či druh religiozity a zároveň vytváří předpoklady pro sebeuvědomění a sebepoznání každého člověka.

Ve Starém zákoně putovali jednotlivci i celý národ a z povahy prvotních dějin, dávných kultů o mýtů vyplývá, že individuální pout' nebyla nikdy bez významu pro celek nebo plnila funkci podobenství, případně obojí. Připomeňme alespoň dvě v tomto ohledu nejvýznamnější postavy Starého zákona, jejichž konání pochopitelně předjímá Kristovo působení; předně Mojžíš, který se vypravil na horu Sinaj a tam čtyřicet dní nejedl a přepisoval Desatero, což rozvíjí i fenomén půstu, a pak Eliáš, jenž naopak vstal, pojedl, napil se a čtyřicet dní a nocí šel k Boží hoře Choreb, aby našel Hospodina. Kristus pak byl čtyřicet dní na poušti a od tohoto se dál odvíjí i jeho utrpení předcházející ukřižování na Golgotě, oněch čtyřicet ran bičem.

Toto jsou všechno předobrazy postních i exercičních praktik. Dějiny Izraele jsou protkány putováním a příkazy poutí, k nimž vyzývá nebo je předjímá přímo Bůh, ať už chce národ zachránit nebo potrestat. Takže Exodus je poutí par excellence a z dějinné zkušenosti diaspory vznikl zvláště výrazný typ poutníka – věčný Žid.¹⁴ Krchovský má, s odkazem na výše zmíněné, jednu krásnou báseň: „*Kam jdeš, ty věčný Žide? / Jdu pěšky domů z Židenic, / za chvíli slunce lidem vyjde / a nikde nikdo, nikde nic.*“¹⁵

Činíme zde sice odbočku, ale nikoli nepatřičnou. V prvním plánu je báseň jasná, nad ránem se jde domů, přičemž osamocení a opuštěnost koresponduje se samotou a opuštěností, jejímž vzorem je právě věčný Žid (výklad koketuje s myšlenkou opuštěnosti Bohem). A je tu krásná hříčka vyznívající v působivý paradox: věčný Žid je Žid bez domova, ale jde domů z Židenic! Nicméně můžeme uvažovat právě i v náboženském a dějinném kontextu, když budeme číst verše: *za chvíli lidem slunce vyjde / a nikde nikdo, nikde nic* a uvědomíme si, že Kristus byl v návaznosti na solární kultury orientu označován jako vycházející slunce, východ nového života, světlo národů a světlo naděje v dějinách spásy, dokonalost, zlato, někdy dokonce bylo poukazováno na podobnost jména Christos s výrazem chrysos = zlatý etc. Proto byly oltáře

obráceny na východ. Kristus naplnil Starý zákon a vytvořil novou smlouvu, již Židé nepřijali, takže jako by zde bylo putujícímu Izraeli řečeno, že za chvíli „lidem slunce vyjde“, ovšem Žid zůstane věčným Židem a „nikde nikdo, nikde nic.“, což je pointa pro Krchovského typická ve smyslu jakési významové konverze básně. To „nic“ zní přímo zlověstně. ¹⁶

2. 4 Životní cesta Paula Coelho

„Paulo Coelho de Souza se narodil jednoho deštivého rána na svatého Bartoloměje, 24. srpna 1947 v Nemocnici sv. Josefa v Humaitá, riodejaneirské čtvrti obývané střední třídou. Po narození nejevil známky života. Lékaři tušili, že porod třiatřicetileté prvorodičky Lygie Araripe Coelhové de Souza, manželky třiatřicetiletého inženýra Pedra Queimy Coelho de Souza, nebude jednoduchý.“¹⁷ Hrozilo riziko, že malý Coelho pozřel směs plodové vody a mekonie. Celá rodina silně věřících katolíků se začala modlit ke sv. Josefovi – patronu rodiček, který jejich modlitby vyslyšel a chlapec se probрал z kómatu. Přijít na svět bylo tedy první překážkou, kterou osud Coelhoovi postavil do cesty a kterou on úspěšně překonal.

Již odmala se u Paula projevovaly některé svérázné rysy jeho osobnosti. Například když se ocitl v úzkých, měl tendenci k sáhodlouhým proslovům, které protistranu nakonec dokonale zmátly. *„Když ho ve věku tří let Lygia přistihla při nějakém výtržnictví, řekl jí: ‚Viš, maminko, proč dneska tak zlobím? Protože dneska nefunguje můj andělíček strážníček. Měl se mnou hodně práce a vybila se mu baterka.‘“¹⁸ Je pravdou, že Paulo svého andělíčka zaměstnával opravdu hodně - od klukovských šarvátek přes organizování závodů jednodenních kuřat, které končily zardoušené, až po přivazování dívek ke stromu silným provazem. Jeho rodiče si uvědomili, že je nejvyšší čas svěřit chlapce do přísných a zkušených rukou jezuitských kněží. Jediné, co teď jejich chlapec potřebuje, je kázeň a nekompromisní formování charakteru, což zaručovala jezuitská škola Panny Marie Vítězné a následně pak gymnázium Svatého Ignáce v Rio de Janeiru.*

„Schopnost jezuitů vštípit Paulovi víru, což mělo na jeho pozdější život hluboký vliv, už nebyla tak velká, pokud šlo o formální vzdělání. Nesnášel všechny předměty bez výjimky. Jenom nutnost postoupit do dalšího ročníku ho dokázala přinutit k tomu, aby podstoupil ta muka a marnil dny nad knihami.“¹⁹ Velice striktně ale rozlišoval učebnice od knih prozaických, které miloval. Přelouskal veškeré dětské pohádky, Monteiro Lobata, Malbu Tahana a spoustu dalších. Literatura se již v té době stala jeho největším koníčkem. Proto, když se dozvěděl o literární soutěži, která byla určena pro žáky třetího ročníku, neváhal ani minutu, zúčastnil se jí a s přehledem vyhrál. Tento moment odstartoval jeho touhu stát se spisovatelem. Neustále chodil s kapesním zápisníkem a zapisoval si do něj úplně vše. Od typického denního programu dospívajícího hochy přes úkoly a povinnosti až k pravidelnému psaní o záležitostech každodenního života. A tak začaly vznikat jeho první deníky, o kterých

již dospělý Coelho říká: „*Je jisté, že pokud nejsou deníky přímo určeny ke zveřejnění, je v nich možnost, že si je jednou někdo přečte, obsažena implicitně – jinak by ani nebyly napsány. Protože však jde o záznamy pořízené téměř současně s prožitkem nebo činností, které popisují bez dostatečného časového odstupů umožňujícího propracovanější zachycení skutečnosti, jsou ve své většině pro autora prostředkem osobní katarze.*“²⁰

Jeho nadšení ze psaní už ale tolik nesdíleli rodiče. Přáli si, aby jejich syn byl úspěšným inženýrem či právníkem, ne nějakým spisovatelem, který pro celou rodinu symbolizoval člověka bez morálky. Tehdy si Paulo uvědomil, že jeho vlastní rodina se snaží navždy pohřbit všechno, co on teatrálně nazýval „jediným smyslem života“ – stát se spisovatelem. „*Paulo si nejspíš poprvé uvědomil, že za uskutečnění onoho snu je ochoten zaplatit vysokou cenu, i kdyby to mělo znamenat, že se postaví rodičům. A toho se Lygia a Pedro Queima Coelho také brzy dočkali.*“²¹

Ze školy Svatého Ignáce přestoupil na liberálnější Colégio Andrews, kde se stal členem amatérské divadelní skupiny TACA. S jeho školním prospěchem to bylo každým rokem horší a horší, na studia se vůbec nesoustředil, místo toho měl plnou hlavu toho, jak se prosadit, a snažil se využít jakoukoliv cestu. Proto, když mu jeho spolužák Joel Macedo, představitel generace *Paissandu*, nabídl, zda se nechce stát členem redakce školního časopisu Andrewsova ústavu *Agora*, který neustále bojoval s konzervativním vedením školy, Coelho nabídku jednoznačně přijal. „*Paulovi se otevřel zcela nový svět. Stát se členem skupiny Passiandu znamenalo stýkat se s intelektuální riodejaneirskou smetánkou a vidět na vlastní oči hrdiny levicové opozice proti vojenskému režimu.*“²² Jediné, co musel udělat, bylo zfalšovat školní průkaz, protože byl o dva roky mladší. Tato zkušenost však nebyla jedinou, kdy si Coelho zahrával se zákonem. O několik měsíců později se pokusil zfalšovat podpis svého otce pro bankovní ústav Banco de Crédito Real de Minas Gerais, a to se mu stalo osudným. Rodiče, rozhořčení chováním svého syna, ho nechali poprvé zavřít do psychiatrické léčebny dr. Eriase.

Po návratu z kliniky se Coelho vrátil s ještě větší touhou zapojit se do tzv. „intelektuálního života“. Začal psát pro noviny *Diário de Notícias*, stal se hercem divadelního souboru *Grupo Destaque*, kde se svými výkony, ať už hereckými či scénaristickými, sklízel bouřlivé ovace. Pohár trpělivosti Coelhoových rodičů začal pomalu ale jistě přetékat, až jednou v noci, kdy se „společensky unavený“ Coelho snažil dobýt do domu tak, že rozbil všechna zavřená okna i

skleněné výplně dveří, přetekl úplně. „Okamžitě usnul a měl hrozný sen. Zdálo se mu, že na kraji jeho postele sedí doktor a měří mu tlak. Ve dveřích do pokoje stáli dva ošetřovatelé se svěřací kazajkou v ruce a pozorovali ho. Pak s hrůzou pochopil, že to není sen. Otec zavolal pohotovost z blázince a dal ho znovu zavřít na kliniku. Tentokrát násilím.“²³

V léčebně strávil něco přes dva měsíce. Své zážitky autenticky popsal ve svém románu *Veronika se rozhodla zemřít*, který vyšel o 32 let později. Pro Coelha to bylo období plné chmurných až perverzních myšlenek. Otevírala se mu temná zákoutí jeho osobnosti a on podléhal stavům apatie. Do svého deníku si 1. září, tedy po dvou měsících v léčebně, zapsal: „Jsem tu již od července. Už to začíná být kritické. Můžu za všechno, co se tu stane. (...) Už se nechci dostat ven. Jsem vyřízený. Od února jsem si nestříhal vlasy. Až mě tady v nemocnici postavili před volbu: buď se nechám ostříhat, nebo tu zůstanu. Tak jsem se nechal ostříhat. Ale pak přišel pocit, že jsem přišel o to poslední, co mi ještě zbylo. Tahle stránka měla být projevem vzdoru. Ale teď už žádný vzdor neexistuje. Jsem vyřízený. Nezbylo ze mě nic. Nebudu už vzdorovat. Ano, teď jsem na dobré cestě se přizpůsobit. A tak končí balada a končím i já. Bez poselství, jenom tak, žádná touha po vítězství. Tu strávila ve svých vlastních vnitřnostech lidská nenávisť. Bylo dobré to cítit. Totální krach. (...) Začneme všechno od začátku.“²⁴

Jeho doktor Benjamin Gomes byl přesvědčeným zastáncem metody, již značná část odborníků v té době odsuzovala jako barbarskou - konvulzivní elektroterapie, tedy léčby elektrickým šokem. Podle Gomeše to bylo v mnohých případech jediné možné řešení a pomocí těchto brutálních zákroků, které byly uplatňovány u duševně nemocných, se snažil v pacientech „zabít“ vše šílené, aby mohla růst „normalita“. Právě toho se Coelho obával, proto se probral ze své apatie a zaktivizoval všechny své síly k jediné myšlence – útěku. Se svým spolubydlícím Luísem Carlosem všechno dopodrobna naplánovali a počátkem září roku 1966 z Léčebného ústavu dr. Eriase uprchli.

Po útěku z léčebny Coelho uposlechl otcovo přání a zapsal se na právnickou fakultu na riodejaneirské univerzitě. Již to vypadalo, že přece jenom bude následovat cestu, kterou mu určili rodiče. Brzy na to však studia opustil a začal se věnovat svému novému snu – divadlu. Přes všechno nadšení z divadla prožíval Coelho osobní krizi. Poprvé na svých bedrech zakusil zdrcující kritiku většiny riodejaneirských novin, zakusil první sexuální zkušenosti s ženami ale i s muži. Pokusil se spáchat sebevraždu. Již potřetí byl hospitalizován v psychiatrické

léčebně, ze které po několika dávkách elektrošoků znova utekl. Následovaly opět stavy apatie, nyní se k nim však ještě přidala ztráta víry v Boha a naprostý ateismus. Toto vyvrcholilo počátkem roku 1972, a proto Coelho hledal nové duchovní zkušenosti. Ty nacházel ve stavech, jejichž příčinou byly drogy, halucinogeny, praktiky černé magie či zkušenosti z jiných sekt. Právě v této době cestuje po celé Latinské Americe ve stopách Carlose Castanedy a hledá smysl svého života.

„Coelho byl vždy člověk nekonformní, hledač nových cest, což ho nutilo, aby zkoušel všechno dobré i zlé, co se před ním objevilo. Když v bouřlivém roce 1968 vznikají hnutí guerilly a hippie, nadchne se budoucí spisovatel pro Marxe, Engelse a Che Guevaru. Účastní se pouličních shromáždění a manifestací. Vstupuje do všech pokrokových hnutí a je členem generace Mír a láska.“²⁵ Ve všech stavech své existence ale vždy toužil psát, a proto se pustil do žurnalistiky a založil alternativní časopis 2001. Časopis se bohužel dočkal pouze dvou čísel, ale i tak měl pro něj obrovský význam. Díky němu se totiž setkal se skladatelem a hudebním producentem nadnárodní nahrávací společnosti CBS, Raulem Seixasem, který mu nabídl spolupráci. Své pocity Coelho popisuje takto: „Pomyslel jsem si: psát mu texty? To je snad vtip, že bych měl psát texty pro tohoto panáka, který ani neví, co je to droga. Ani jednoho mizerného jointa si nikdy nedal. Dokonce ani nekouří. Už jsme byli skoro na odchodu, a já jsem se ještě nezminil o té reklamě. Dodal jsem si odvahy a povídám: ‚Otiskneme váš článek, ale nebylo by možné, aby CBS inzerovala v našem časopise?‘ Představte si moje zděšení, když mi řekl, že ten den dal v CBS výpověď. ‚Odcházím ke společnosti Philips, protože chci splnit svůj sen. Nenarodil jsme se, abych byl úředník. Chci být zpěvák.‘ V tu chvíli jsem pochopil, že panák jsem já. Ten chlápek je borec. Chlap, který se vykašle na zaměstnání, poskytující mu všechno, na co jen pomyslí: dcerušku, ženušku, služku, rodinku, buráčky v mističkách! Ten chlapík na mě udělal velký dojem.“²⁶

A tak se s Raulem začali stýkat a plánovat další spolupráci, která, jak se časem ukázalo, byla víc než úspěšná. Do konce roku 1976 měli na svém kontě něco kolem šedesáti písní a později se jejich početl zvedl na stovky a Coelho si tak přišel na velký obnos peněz, který mu umožňoval dosud nepoznané. Postupem času se z pouhých obchodních partnerů stali velcí přátelé, nebo, jak oba dva s oblibou říkali novinářům, „intimní nepřátelé“. Raul znal cestu ke slávě a bohatství, cestu k Ďáblovi znal však Coelho. Proto netrvalo dlouho a Raul i jeho partnerka Edith brzo podlehli omamným kouzlům drog a nechali se zlákat černou magií. Inspirovali se zkušeností Aleistera Crowleye²⁷, a proto se v roce 1973 stali členy *Alternativní*

společnosti. „Tato organizace se stavěla proti kapitalistickým ideologiím, zastávala názor, že každý má svobodu dělat si, co chce, a praktikovala černou magii. Tuto zkušenost později Paulo popsal v románu *Valkýry*. V té době vytvořili s Raulem komiksový seriál oslavující svobodu, *Kringha*. Díky tomu byli oba považováni za nebezpečné režimu, byli zatčeni a uvězněni.“²⁸

Za nějaký čas byl Raul propuštěn, ale Paulo, jakožto iniciátor celé akce, byl držen mnohem déle. Přesto ale nezjistili nic, co by umožňovalo jeho delší zadržení, a proto ho po pár dnech také pustili. Sotva ale vyšel na ulici a mohl se těšit ze setkání se svou ženou Gisou, byli oba dva uneseni paramilitární jednotkou a zavřeni do vojenských mučireň, kde zůstali po řadu dní. Jejich únosci měli podezření, že jsou se svou ženou členy *guerilly*, levicové protistátní organizace, jejíž členové žijí v ilegalitě, proto je mučili a snažili se z nich vynutit přiznání. Podle Coelhových vlastních slov ho před umučením zachránilo jenom to, že se začal před svými únosci sám zraňovat a oni jej měli za blázna. Tyto zážitky Coelho silně poznamenaly a po návratu domů si do svého deníku napsal: „*Jsem u rodičů. Stalo se mi něco, co se bojím i napsat. Byla to jedna z nejhorších zkušeností, které jsem zažil. Znovu mě věznili a znovu bezdůvodně. Ale má víra zvítězí nad strachem a nenávist překoná láska. A z nejistoty se zrodí má nová sebedůvěra.*“²⁹

Uvědomil si, že z únosu a vězení vyvázl téměř zázrakem, a začal si svého života vážit. Skoncoval s šílenstvím drog, alkoholových dýchánek a černou magií. Bylo mu šestadvacet let a Coelho se konečně rozhodl začít žít „normální život“. Zúročil bohaté zkušenosti s hudbou a hudebním průmyslem a začal pracovat pro různé gramofonové firmy. „*V roce 1976 jej však znovu ovládne touha po psaní a odjede do Anglie, kde působí jako dopisovatel několika brazilských časopisů a rozhodne se vylíčit svůj život, což mu zabere celý rok. Před návratem do Brazílie však zapomene rukopis v jednom londýnském baru, takže k publikaci nedojde.*“³⁰

O pár let později potkal Coelho v místě svého narození svou dávnou přítelkyni, která se mezitím stala jeho vzdálenou příbuznou, malířku Christinu Oiticicovou. Toto setkání se mu stalo osudným a začíná se psát příběh lásky, který přetrval až do dalšího tisíciletí. Christina se stala již třetí, ale zato poslední, Coelhou ženou, s níž později sdílel velké životní úspěchy jako světově proslulý spisovatel. Neustále však u něj přetrvávala jeho vášeň pro cesty za hledáním osobního poslání. Jeho žena ho v tom velmi podporovala, proto z ušetřených peněz podnikli půlroční cestu po celém světě, jejíž vrchol byl v německém koncentračním táboře

Dachau, kde Coelho zažil jakési vidění. „Zažil tak intenzivní duchovní zkušenost, že to vnutí jeho životu další změnu a vrátí mu katolickou víru jeho rodičů. Je to doba, kdy se svým duchovním vůdcem projde za pětapadesát dní sedm set kilometrů dlouhou pouť do Santiaga de Compostela jako někdejší středověcí poutníci.“³¹

Tato zkušenost odstartovala jeho kariéru spisovatele a Coelho napsal svou první knihu *POUTNÍK – Mágův deník*. Kniha neměla moc dobrý ohlas u kritiky, ale relativně dobře se prodávala. Během následujících dvaceti let byla dokonce přeložena do 44 jazyků a Coelho se začínal dostávat do povědomí čtenářů. Začalo se mu v tomto směru konečně dařit, dokonce měl v hlavě už připravený námět na novou knihu. „*Další dílo Paula Coelho vyjde z perského mýtu, jímž se nechal inspirovat i Borges v povídkce Příběh dvou mužů, kteří měli sen, uveřejněné v roce 1935 v Obecných dějinách hanebnosti. (...) I titul knihy už si vybral: Alchymista.*“³² Toto dílo bylo původně pojato jako divadelní hra, v níž dal Coelho dohromady Shakespeara s brazilským humoristou Chikem Anysiem. Vzešlo z něj však úplně něco jiného – jeden z největších bestsellerů všech dob. „*Žádná kniha v dějinách Brazílie neměla tak vysoký náklad jako Alchymista, tento rekord je zapsán i v Guinnessově knize rekordů. V roce 2002 byl knize Alchymista portugalským časopisem Journal de Letras udělen titul nejprodávanější knihy v portugalské v šesti jazycích.*“³³

Z Coelho se stal jeden z nejslavnějších spisovatelů světa a jeho nové dílo nadlouho obsazuje čelní příčky v žebříčcích nejprodávanějších titulů po celém světě. Paulo Coelho si splnil svůj sen. V jednom odstavci své knihy *Záhir* uvádí důvody, které ho k tomuto snu vedly. „*Píšu proto, že jsem v mládí neuměl dobře hrát fotbal, neměl jsem auto ani velké kapesné, neměl jsem svaly. (...) Taky jsme neměli módní oblečení. Holky ze školy se o nic jiného nezajímaly a já pro ně neexistoval. Kamarádi šli večer za děvčaty a já si vytvářel svět, kde bych mohl být šťastný: mými přáteli byli spisovatelé a jejich knihy.*“³⁴

„*V roce 1996 francouzský ministr kultury jmenoval Coelho rytířem Řádu umění a literatury, téhož roku byl Coelho jmenován zvláštním poradcem programu UNESCO pro duchovní sblížení a dialog mezi kulturami. V roce 1999 byl oceněn prestižní cenou Crystal Award a téhož roku mu francouzská vláda udělila řád "Chevalier de l'Ordre National de la Légion d'Honneur".*“³⁵ Další roky pokračoval ve své slibně našlápnuté kariéře a posbíral ještě pěknou řádku ocenění, z nichž mezi nejvýznamnější patří: cena Club of Budapest Planetary Arts

Award 2002, německá cena Bambi 2001, Cosine Award 2002 a Řád svaté Sofie za přínos vědě a kultuře, Ukrajina 2004.

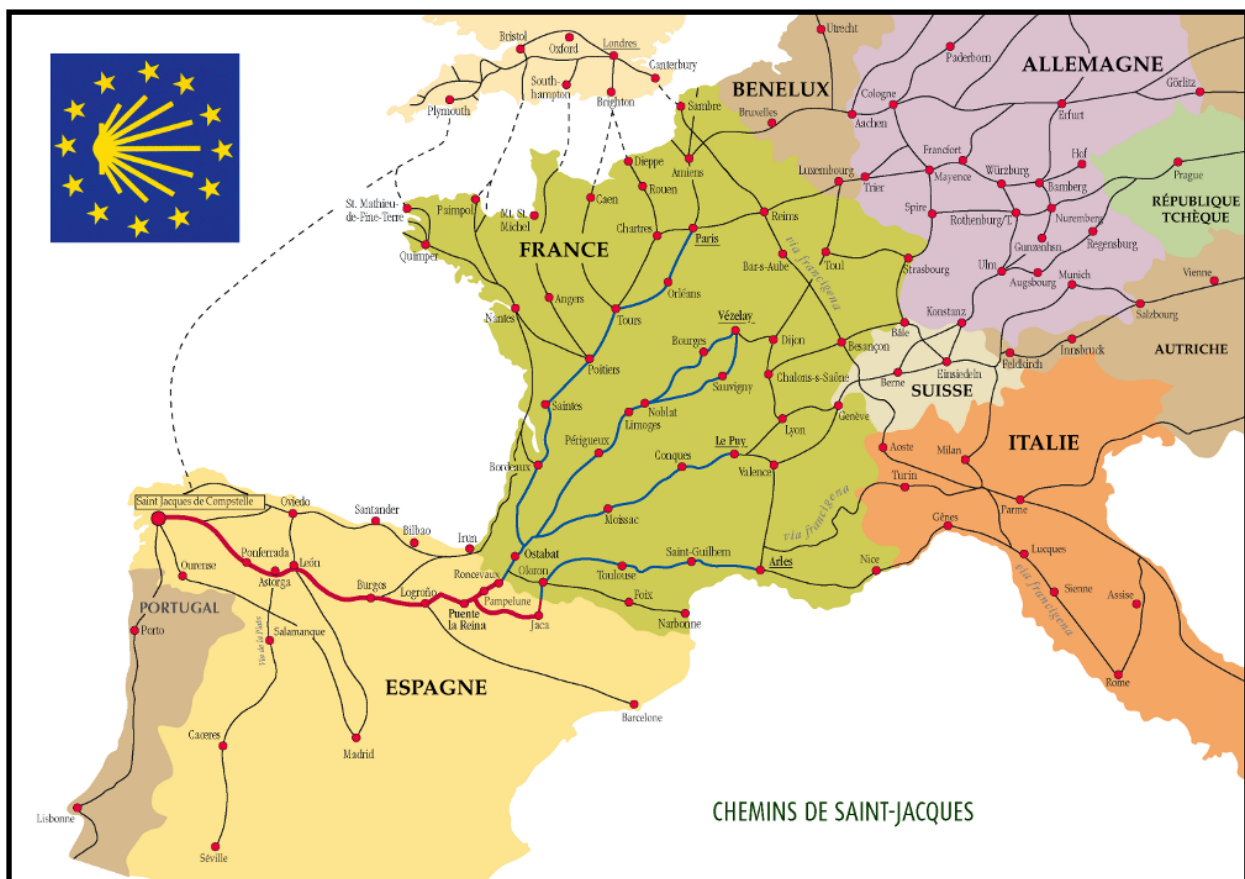
Dnes je Paulovi Coelhoovi 64 let a jeho knih se prodalo přes sto miliónů výtisků ve 455 překladech do 66 jazyků ve 160 zemích po celém světě, což z něj právem dělá nepřekládanějšího žijícího autora na zemi. A nám nezbyvá než uznat, že měl Coelho zase jednou pravdu. Stačí chtít a jít svému snu trochu naproti, neboť: „*Když něco chceš celý Vesmír se spojí, abys toho dosáhl.*“³⁶

3. POUTNÍK – MÁGŮV DENÍK

Následující kapitola rozebírá nejvýznamnější Coelhoovy romány ze dvou hledisek. Z hlediska námětů, které se snažíme v jeho díle najít, a z hlediska stručné charakteristiky dějové linie, která odpovídá zaměření naší práce.

3. 1 Svatojakubská cesta

Svatojakubská cesta dneska vede z mnohých míst v Evropě do Santiaga de Compostela, které leží na španělském pobřeží. Odtud někteří středověcí poutníci putovali až na pobřeží, do sto kilometrů vzdálené Finistery, která byla v té době považována za konec světa (*finis terrae*). Tradiční Svatojakubská cesta začíná ve Francii v městečku St. Jean Pied de Port pod Pyrenejemi, odkud začínal putovat i samotný Paulo Coelho. Dnes jsou, jak názorně ukazuje mapka, nástupní trasy na Svatojakubskou pouť značeny i z mnohem vzdálenějších míst celé Evropy.

(Zdroj: map of Mr Manfred Zentgraf, Volkach, Germany)

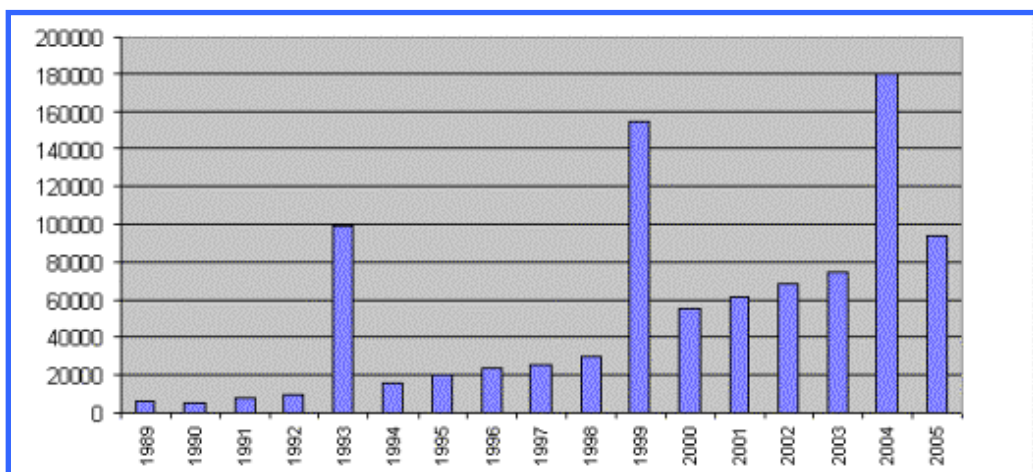
První zmínky o Svatojakubské cestě jsou spíše bájného povahy. Pověst vypráví, že na konci 9. století, v období raného středověku, se zdál franskému králi a prvnímu středověkému římskému císaři Karlu I. Velikému sen. V něm jej apoštol Jakub nabádal, aby následoval hvězdu, která by ho měla dovést k světcevu hrobu. Jelikož byl císař velmi pověřivý, shromáždil svou armádu a vydal se na cestu za Jakubovým hrobem. Cestou osvobozoval Španělsko od Maurů, dnešních muslimů, kteří v té době na Iberském poloostrově vládli, a to zejména díky svému pirátství a loupežím.

Tuto pověst zachycuje i tzv. *Turpinova kronika*, která vypráví, jak francký císař došel do Santiaga de Compostela, obnovil tam zničenou baziliku a za pomoci svých křesťanských rytířů překročil Pyrenejský poloostrov podruhé a vyhrál ve strašných bitvách proti Maurům. Toto vítězné tažení má dle pověsti na svědomí Svatý Jakub, který pomáhal vojsku Karla Velikého v bojích až do vítězného konce, proto mu pověst připisuje zásluhy v podobě přinesení Kristova učení do Španělska. A stejně tak, jak putoval císař Karel se svou družinou za nalezením Jakubova hrobu, putují za Jakubem i dnes poutníci z celého světa. Bohužel císař neměl tolik štěstí a nalezení údajného Jakubova hrobu se již nedožil. Apoštolovy ostatky objevil až jistý poustevník Pelagius. Jiná pověst vypráví, že se mu ve snu zjevil anděl a ukázal mu cestu k trnitému houští, kde pak našel mramorové klenutí a pod ním i hrob.

Ne vždy ale byla cesta k Jakubově hrobu bezpečná. Poutníci se potýkali s útoky Maurů, krutých normanských rytířů, kteří se vylodovali u galicijských břehů, a všemožných loupežníků. Ale ani tato skutečnost je neodradila a poutníků přibývalo. Vydávali se na cestu, protože složili slib či aby si odpykali trest. V každém případě věřili, že jim Jakub pomůže. Věřící i zločinci bez rozdílu. Proto vznikaly podél cesty poutnické ubytovny, kláštery, mosty a nová města, která byla propojena silnicemi. Obchod se rozvíjel se vším všudy a s ním i veškerý život, jaký s sebou přináší duchovní i hmotná výměna.

A proto není divu, že poutníci, kteří se na cestu vydávají dnes, mají jiné podmínky než ti středověcí. Všechno se zmodernizovalo a kodifikovalo a Svatojakubská cesta se přizpůsobila tzv. modernímu člověku. Každý, kdo se vydá na cestu, si ve svém výchozím místě zakoupí tzv. *credencial*, což mu slouží jako „poutní pas“, do něhož si každý den nechá dát razítko, které má nejčastěji podobu mušle - lastury hřebenatky svatojakubské - která se stala hlavním osobním svatojakubským poutnickým znakem, či vyobrazení poutníka s holí (viz Příloha č. 1). Tento dokument pak dokládá jeho putování a poskytuje mu privilegium ubytovat se v poutních *albergues*.

V dnešní době se stala pouť do Santiaga de Compostely promyšleným komplexem seberealizace, kvůli kterému tam lidé se svými důvody chodí, ať už se jedná o jakékoliv: náboženský, duchovní, kulturní, turistický, sportovní či jiný. Cesty jsou udržované a lemované pozoruhodnými architektonickými stavbami. Svou důležitost jí přiřkl i zákon, a to roku 1987, kdy byla na základě rozhodnutí Rady Evropy prohlášena chráněnou kulturní evropskou památkou. Tenkrát bylo na cestě registrováno kolem 5 000 poutníků ročně. Téměř o dvacet let později jejich počet vzrostl na neuvěřitelných 100 000. Pro přibližnou představu uvádíme tabulku vývoje během 16 let. Z tabulky jsou jasně patrné výkyvy v počtu poutníků v letech 1993, 1999 a 2004. Příčinou je tzv. Jacobeo, Svatý rok, tedy ten, u kterého 25. červenec připadá na neděli.³⁷

(Zdroj: statistiky archivu katedrály Santiago de Compostela)

3. 2 Cestou Mága

Cesta Mágova deníku je jednou ze tří posvátných poutí, na jejichž konci čeká na poutníky odpuštění a požehnání. „*První křesťanské tisíciletí mělo tři posvátné poutě, jejichž cílem byly odpuštění a požehnání každému, kdo některou z nich uskutečnil. První cesta vedla k hrobu svatého Petra do Říma, a symbolem poutníků, zvaných romeiros, byl kříž. Druhá část hrobu vedla ke Kristovu svatému hrobu v Jeruzalémě a symbolem poutníků, zvaných palmeiros, byly palmové ratolesti, s nimiž byl vítán Kristus při svém příjezdu do města. A konečně třetí cesta vedla k ostatkům apoštola svatého Jakuba, pochovaným na Iberském poloostrově v místě, kde kdysi jeden pastýř spatřil nad lesem zářící hvězdu. Podle legendy se tam hned po Kristově smrti dostal nejen svatý Jakub, ale i sama Panna Marie s poselstvím slova Božího a s výzvou, aby se lidé obrátili na víru. Tomu místu se začalo říkat Compostela – hvězdné pole – a brzy tam vzniklo město, k němuž začali mířit poutníci z celého křesťanského světa.*“³⁸ Těm, kdo se vydávali po této třetí cestě, se říkalo *peregrinos* – poutníci, a jejich symbolem, jak už jsme si řekli, se stala mušle.

Tato cesta se stala poutí obyčejných lidí, kteří se snaží nalézt sami sebe. Prostřednictvím odříkání, dlouhého putování, pohroužením se do vlastního nitra a souzněním s přírodou se nám otevírá *Duše světa*. Ticho, které na cestě zažijeme, nás učí komunikovat s Bohem. Slova ztrácí význam a my se znova učíme mluvit *Řečí světa*, která nám byla do vínku dána ještě před naším narozením. „*Lidé se totiž obrazy a slovy nadchnou a nakonec zapomenou na Řeč světa.*“³⁹ Neustále musíme mít na paměti, že „*Svět mluví mnoha jazyky*“⁴⁰ a jen v tichu jim můžeme naslouchat...

Jedině tehdy pochopíme, že při putování k nějakému cíli, je nutné sledovat cestu, která nás k němu vede, neboť ta je mnohdy důležitější než samotný cíl. Putování se nám pak stane očistou a my prožíváme velice prakticky akt znovuzrození. „*Ocitáš se v úplně nových situacích, den plyne pomaleji, a většinou nerozumíš jazyku, jímž se kolem tebe mluví. Přesně jako dítě, které opustilo mateřské lůno. Začínáš tedy přikládat mnohem větší význam věcem, které tě obklopují, protože na nich závisí tvoje přežití. Začínáš se chovat k lidem vstřícněji, neboť právě oni ti mohou pomoci v obtížných situacích. A sebemenší přízeň Bohů přijímáš s nesmírnou radostí, jako by to bylo něco, nač budeš vzpomínat až do konce života.*“⁴¹

3. 3 Stručná charakteristika děje

Poutník - Mágův deník vyšel roku 1987 v Rio de Janeiru. Jedná se o úplně první knihu [Paula Coelho](#). Právě tato kniha odstartovala jeho kariéru spisovatele. Je to kniha ryze autobiografická, ostatně jako většina Coelhoových knih. Vypráví o neobyčejné cestě ze St. Jean-Pied-de-Port do Santiago de Compostela, které se říká Svatojakubská cesta a Coelho v ní putuje za zveřejněním příběhu svého znovuzrození...

Naše putování příběhem začíná na brazilském pohoří Serra do Mar, kde probíhá rituál jmenování Mistrem a Rytířem řádu Tradice RAM. „*R – Rigor, A – Amor, M – Misericórdia.*“⁴² Hlavnímu hrdinovi má být předán meč – symbol Moci. V poslední zkoušce ovšem zklame a o svůj meč přijde. „*Kvůli své chtivosti budeš muset jít znovu svůj meč hledat. A kvůli své pýše jej budeš muset hledat mezi prostými lidmi. A kvůli své posedlosti zázraky budeš muset hodně bojovat, abys opět dosáhl toho, co ti mělo být tak šlechtně předáno.*“⁴³ Aneb, jak praví Lukáš ve 14. kapitole, 11. verši: „*Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.*“

Hrdina tedy odjíždí hledat svůj meč na středověkou trasu zvanou jako Svatojakubská poutní cesta. Odjíždí vykonat pouť očisty. Vyhledá stařenu Lourdes, která ho seznamuje s jeho průvodcem, který v knížce vystupuje pod jménem Petrus - Petr.⁴⁴ „*Petr, učedník a později apoštol Kristův, nositel prvenství mezi apoštoly již za života a veřejného působení Krista Pána, nositel neomezené a nejvyšší moci v Církvi, Kristem založené a Petrem jako její hlavou řízené; představitel výsady římského prvenství v Církvi katolické od dob sv. Petra až do dnešní doby. Záruka, že jedině římský biskup je nástupcem a dědicem v úkolu, který byl svěřen Petrovi samým Kristem Pánem.*“⁴⁵ A stejně jako v našem příběhu se průvodce nejmenoval Petr, ani tak jeho jmenovce. „*Původně se jmenoval Šimon.*“ (Mat. 4, 18) Tato změna jména měla totiž hluboký smysl. V Písmu vždy naznačuje nějaké povýšení či určení k vyšší hodnosti nebo k vyššímu poslání. Jméno Abrama Hospodin změnil v Abraham (Otec mnohých národů). Jakub obdržel jméno Izrael, které později přešlo na celý národ a vyjadřovala jeho povolání (Bojovník Boží). A změnou jména Šimon v Petr Ježíš naznačil, že tohoto učedníka předem vyvoluje za неотřesitelnou skálu své budoucí církve. Dodnes v řeholích a rádech znamená přijetí řeholního jména nový život, zrození či znovuzrození pro Boha.

Cestou Petr učí poutníka různé techniky spojené s duchovní praxí řádu RAM. Cvičení semene, cvičení rychlosti, cvičení krutosti, cvičení zaživa pohřbeného, cvičení stínů, cvičení sluchu, cvičení tance, rituál Modré koule a dech RAM. Zvládnutí těchto technik mu má pomoci k nalezení vlastní energie, vnitřního smíření, pokory a pochopení sebe sama. Pomáhají mu také překonávat nástrahy, které ho na cestě potkávají, a vést *Dobrý boj*: „*Dobrý boj je ten, který vedeme ve jménu svých snů*“⁴⁶ proti svému démonu, jenž nás pokouší třemi klasickými způsoby: hrozbou, slibem a slabou stránkou každého z nás. „*Ty jsi démona té paní vyhnal, ale nikam jsi ho neumístil. Nic se neztrácí, všechno se proměňuje, není – liž pravda? Ty jsi nevypudil duchy do stáda vepřů, které se zřítilo ze srázu, jako to udělal Ježíš.*“⁴⁷ → „*Když se pak přeplavil na druhou stranu do gadarenského kraje, střetli se s ním dva posedlí, kteří vyšli z hrobů. Byli tak nebezpeční, že tou cestou ani nemohl nikdo chodit. Začali křičet: „Co je ti po nás, Boží Synu? Přišel jsi nás předčasně trýznit?“ Opodál se páslo veliké stádo prasat. Démoni ho tedy prosili: „Když nás vymítáš, pošli nás do toho stáda prasat.“ „Jděte!“ řekl jim, a tak vyšli, vstoupili do toho stáda prasat a celé to stádo se rozeběhlo ze srázu dolů do jezera, kde utonulo. Pasáci prasat tehdy utekli, a když přišli do města, všechno to o těch posedlých vyprávěli. Celé město hned vyšlo Ježíšovi naproti, a jakmile ho uviděli, žádali ho, ať opustí jejich kraj.*“ (Mt, 8,28-34)

Během jedné praktiky - při rituálu *Posla* - se hrdina seznamuje se svým démonem, který ho doprovází po zbytek cesty. „*Kromě hmotných sil, které nás obklopují a pomáhají nám, existují po našem boku v podstatě dvě duchovní síly: anděl a démon. Anděl nás chrání stále, a to je božský dar – není třeba jej vyzývat. Démon je rovněž anděl, ale je to svobodná, vzpurná síla. Raději ho nazývám Poslem, neboť je hlavním pojítkem mezi tebou a světem. Za starodávna jej představoval Merkur, Hermes Trismegistos, Posel Bohů.*“⁴⁸ Učí se s ním komunikovat a důvěřovat mu, avšak nikdy mu nesmí věřit víc než sám sobě. „*Anděl je tvá zbroj a Posel tvůj meč. Zbroj tě chrání za všech okolností, ale meč ti může uprostřed bitvy spadnout, zabít přítele, nebo se obrátit proti vlastnímu pánu.*“⁴⁹

Po zdolání všech nástrah a zkoušek, po zvládnutí veškerých praktik a rituálů nalézá poutník svůj meč. Uvědomuje si své tehdejší chyby a touží po jediném – bojovat *Dobrý boj*. Tímto prozřením se z něj stává Mistr a může se vrátit zpátky domů naplněn pokojem a požehnáním...

3. 4 Předloha Alchymisty

Předlohu svého nejslavnějšího románu, kterého se prodalo přes 30 miliónů výtisků a který byl přeložen do 37 jazyků, našel Coelho ve sbírce arabských lidových pohádek *Tisíc a jedna noc*, konkrétně v noci č. 351 – *Příběh muže bagdáského, který měl ve svém domě poklad*. Příběh vypráví o jednom chudém muži z Bagdádu, který měl v noci sen, že když odcestuje do Káhiry, nalezne tam poklad. Muž nemeškal ani dne a ráno se vydal na cestu. Po příjezdu se schoval v jednom době, který shodou okolností toho večera navštívili lupiči. Když přijeli strážci zákona, zatkli ho pod domněním, že tím lupičem je on. Při výslechu se ho strážník ptal, co pohledával tak daleko od domova. Bagdáďan mu všechno pověděl, ale dočkal se jen výsměchu. Strážník mu řekl, že nesmí všemu věřit, že on měl již třikrát sen, aby se odebral do Bagdádu, že tam nalezne svůj poklad, ale že on není tak hloupý, aby cestoval z osady do osady jenom kvůli nějakému snu. Jak to Bagdáďan uslyšel, pochopil, že jeho poklad se skrývá pod domem, kde bydlí on sám. Vrátil se zpátky do země a našel svůj poklad. (Doslovné znění pohádky – viz Příloha č. 2).

3. 5 Stručná charakteristika děje

Alchymista (v portugalském originále *O Alquimista*) se stal pravděpodobně nejvýznamnějším, hlavně však nejznámějším románem brazilského spisovatele Paula Coelho. První výtisk vyšel roku 1988 v Rio de Janeiru, k nám do České republiky dorazil v roce 1999. Kniha vypráví o cestě mladého andaluského pastýře za svým snem a stejně tak i nabádá čtenáře, aby šli za tím svým. Aby si prožili svůj *Osobní příběh*, který každý z nás má, ale jen málokdo ho umí vyslechnout.

Příběh hlavního hrdiny začíná ve španělské Andalusii, ve starém opuštěném kostele, v jehož sakristii, vyrostl statný fíkovník, pod nímž spí náš hrdina pastýř Santiago a zdá se mu sen. Sen, který se rozhodne prožít, který se rozhodne následovat, který mu změní život. Sen, který se stane jeho *Osobním příběhem*.

Když se Santiago ráno probudí, rozhodne se, že zajde do města Tarifa a nechá si sen vyložit od cikánky. Ta mu po drobné lsti poradí, aby odešel do Egypta k pyramidám hledat tam svůj poklad. Jakkoli je to pro pastýře bláznivý nápad, jde vstříc svému osudu a vydává se na pouť svého znovuzrození. Prodá celé své stádo a za utržené peníze chce odjet do Egypta. Ještě předtím se však setkává s králem Melchisedechem, který mu daruje dva kameny. Černý a bílý, urim a thumim, které mu mají pomoci rozeznat znamení, která ho budou cestou provázet. „*Kdykoli bude Áron vstupovat do svatyně, ponese na náprsníku Božích rozhodnutí na svém srdci jména Izraelových synů jako stálou připomínku před Hospodinem. Do náprsníku Božích rozhodnutí vložíš urim a tumim. Kdykoli bude Áron vstupovat před Hospodina, bude je mít na srdci; tak bude Áron stále nosit osud synů Izraele na svém srdci před Hospodinem.*“ (Ex 28, 29-30)

Po těžkých začátcích, kdy mu veškeré peníze na cestu ukradl Arab, který mu slíbil, že bude jeho průvodcem po cestě k pyramidám a pak se po něm slehla zem, kdy si musel veškeré peníze znova vydělat v krámku se sklem, jenž každý den leštil a snažil se zvýšit prodej všemožnými nápady, si Santiago našetřil dostatečné množství peněz a konečně se vydává vstříc svému snu. Cestou do Al-Fajjúmu potkává Angličana. Ten se touží setkat s mužem, alchymistou, který ho má naučit *Univerzální řeč světa*. Od něj se dozvídá o *Elixíru věčného mládí* a *Kameni mudrců*, o znameních a o *Řeči* a *Duši světa*, které hrají důležitou úlohu i v jeho *Osobním příběhu*. (Díky Angličanovi, který se cestou učí esperanto, mezinárodní

jazyk, můžeme alespoň přibližně určit dobu, v níž se příběh odehrává, a to dobu nejdříve po roce 1887. Rok, kdy se začalo používat esperanto.)

V oáze se Santiago zamiluje do Fátimy, ženy pouště, a myslí si, že ona je oním pokladem, jenž měl nalézt. V zápětí se však setkává s Alchymistou a ten se stane jeho učitelem a společně se vydávají k pyramidám hledat poklad. Cestu jim znepříjemňuje válka mezi kmeny pouště. Nakonec ale dorazí do kláštera blízko pyramid, kde se jejich cesty rozdělí. Santiago jde dál hledat svůj poklad sám. Cítí, že je blízko. V tom okamžiku ho ale přepadnou dva lupiči, okradou ho a snaží se z něj vytlouct odpověď, co tam dělá. Po pravdivé odpovědi, že hledá poklad, se mu lupiči vysmějí a nechají ho už být. Ještě ale než odejdou, jeden z lupičů prohlásí: *„Tady, zrovna na tomto místě, kde jsi, se mi také asi před dvěma lety zdál dvakrát po sobě stejný sen. Zdálo se mi, že se mám vydat až do Španělska a vyhledat tam v pláních polozbořený kostel, kde se svými stády nocují pastýři a kde uprostřed sakristie roste fíkovník; a že když pod tím fíkovníkem budu kopat, najdu ukrytý poklad. Nejsem ale tak hloupý, abych putoval přes celou poušť jenom proto, že se mi dvakrát zdál stejný sen.“*⁵⁰

Po těchto slovech Santiago pochopí, že již našel svůj poklad, neboť: *„Tam, kde bude tvé srdce, bude i tvůj poklad.“*⁵¹

3. 6 Předloha Páté hory

Předlohu románu *Pátá hora* Coelho našel ve Starém zákoně, přesněji v 1. a 2. knize královské, která popisuje život a smrt proroka Eliáše. Paulo Coelho příběh v mnohém pozměnil a obohatil. (Doslovné znění 1. knihy královské, 17-19 kap. – viz Příloha č. 3).

1. kniha královská, též *Sefer melachim*, je jednou z knih Starého zákona. Kniha se řadí do komplexu deuteronomistického dějepisného díla, který se datuje do druhé poloviny 6. století př. n. l. Do tohoto období spadá i *1. kniha královská*, která popisuje následující události:

1. Konec vlády krále Davida
2. Izrael za vlády nejspravedlivějšího krále Šalamouna
3. Rozdělení království na Severoizraelské a Judské
4. Dějiny těchto dvou národů až do zániku severní Omrího dynastie

Konec knihy je datován k roku 850 př. n. l, kdy se k izraelskému trůnu dostal král Achazjáš a k judskému král Jóšafata. Na časové ose bychom tedy mohli knihu vyznačit úsekem od roku 960 př. n. l., kdy nastolil vládu král Šalamoun, až do roku 850 př. n. l.

Jejím autorem je prorok Jeremiáš, proto je Židy řazena mezi knihy prorocké. Tak byly označeny knihy, jejichž autory byli samotní proroci či knihy, které obsahují výroky a činy proroků. Proto v sobě *1. kniha královská* nese i cyklus vyprávění o proroku Eliášovi, který pokračuje až do *2. knihy královské*.

2. kniha královská je rovněž jednou z knih Starého zákona. Je součástí samého komplexu jako *1. kniha*, tedy tzv. deuteronomického dějepisného díla, který uzavírá. Spolu s ostatními knihami tohoto celku vypráví o dějinách Izraelského národa. Na časové přímce vymezuje úsek mezi roky 850 př. n. l., kdy nástupem králů Achazjáše a Jošafata končí *1. kniha královská* až 587/586 př. n. l., kdy nastává pád Jeruzaléma a tedy i zánik celého Izraele. Z historického hlediska je kniha cenným materiálem, proto je spolu s 1. knihou křesťany řazena mezi knihy historické.⁵² (Vyobrazení Septuaginty – řecké verze 2. knihy královské – viz Příloha č. 4)

3. 7 Prorok Eliáš

Jestliže budeme věřit tomu, že Bůh nechává člověka svobodně utvářet jeho vlastní dějiny, znamená to, že Bůh je jen pasivním divákem lidského osudu a tudíž, že není ani Bohem, jenž sebe sama projevuje v dějinách? Odpověď na tuto složitou otázku spočívá v úloze a funkci proroků. Boží úlohou v dějinách lidstva je posílat své posly, proroky, kteří mají čtvero funkcí:

1. *„Oznamují člověku, že existuje bůh. Jediný, jenž se jim zjevil, a že cílem člověka je stát se plně lidským; a to znamená, stát se podobným bohu.*
2. *Ukazují člověku alternativy, mezi nimiž může volit, a důsledky těchto alternativ. Často vyjadřují tyto alternativy v termínech božích odměn a trestů; leč je to vždy člověk, jenž svým vlastním jednáním volí.*
3. *Jsou v rozkolu s obecným míněním a protestují, když se člověk dá na špatnou cestu. Neopouštějí lidi; jsou jejich svědomím, jež mluví, když ostatní mlčí.*
4. *Neuvažují v termínech pouze individuálního spasení, nýbrž věří, že individuální spasení je vázáno na spasení společnosti. Jejich zájem se zaměřuje na vytvoření společnosti, která je řízena láskou, spravedlností a pravdou; trvají na tom, že politika musí být souzena podle mravních hodnot a e funkcí politického života je právě realizace těchto hodnot.“⁵³*

Eliáš se hned po Mojžíšovi řadí k největším prorokům svými ctnostmi a svým přísným životem: nemiloval svět, ale samotou a modlitbu. Zářil svatým nadšením pro čest Boží, byl trpělivý v bolestech i pronásledování, neochvějně věřil v Boha a právě on je předobrazem Krista Pána. *„Činnost proroka Eliáše je popisována v Královských knihách Starého Zákona. Na Karmelu, pod oltářem P. Marie Karmelské, se ukazuje Eliášova jeskyně, v níž podle tradice přebýval; v ní je také socha Eliášova. Na Karmelu je ještě jedna jeskyně, zvaná „škola proroků“, kde bydlili žáci Eliášovi.“⁵⁴*

„Eliáš se představuje dvěma slovy, která pro něho tvoří jednotu: pravda a služba. Jakože živ je Hospodin a Hospodin je Bůh Izraele. Pravda patří Bohu, ale pro Eliáše se stala výzvou: musí jí odevzdat svůj život, postavit se do jejich služeb, pravdě, která nemá začátek ani konec.“⁵⁵

Když zvolal Kristus z kříže mocným hlasem: „*Eli, Eli, lema sabachthani?*“ (Mt 27, 46), považovali okolostojící „*Eli, Eli*“ za jméno Eliáš. „*Když to uslyšeli, říkali někteří z těch, kdo tu stáli: ‚On volá Eliáše.‘*“ (Mt 27, 47) Rozuměli tomu tak, že Kristus ho volá na pomoc, neboť on má moc jej zachránit. Eliáš byl starozákonní osobnost, prorok. Jeho jméno znamená Bohem je Hospodin. A právě to měl tento prorok připomínat. V jeho době nastal totiž úplný odklon od pravého Boha a izraelský lid propadal modlářství horšímu než kdy dříve.

Proroci byli lidé jako všichni ostatní. Od druhých lidí se však lišili tím, že k nim promlouval Bůh a pověřoval je, aby jeho slovo vyřídili druhým. „*Bůh proroku přikazuje: ‚Všude, kam tě pošlu, půjdeš, a všechno, co ti přikáži, řekneš.‘*“⁵⁶ Coelho zase uvádí: „*Proroci neznají budoucnost. Tlumočí pouze slova, která jim v přítomnosti vnukne Hospodin.*“⁵⁷ A takové vnuknutí postihlo i Eliáše. Bylo to za vlády krále Achaba a jeho manželky Jezabel. Achab, syn Omrího, byl pravý výlupek všech nectností, a stejně tak nectná byla i jeho žena. Eliáš je oba dva navštívil, aby splnil, co mu bylo přikázáno, a vyřídil slova Pána, že za spáchané hříchy v Izraeli nezaprší, ba ani rosa na zemi nepadne. Když se slova naplnila a vyschly i všechny potoky, byl poslán do Sarepty Sidonské, mezi Tyrem a Sidonem, k jedné chudé vdově, která se s ním měla rozdělit i o poslední chléb, neboť tak to bylo psáno již dávno předtím. Jeho pobytu v Sareptě vzpomíná Kristus u Lukáše: „*Řekl: ‚Amen, pravím vám, žádný prorok není vítán ve své vlasti. Po pravdě vám říkám: Mnoho vdov bylo v Izraeli za dnů Eliášových, kdy se zavřelo nebe na tři a půl roku a na celou zemi přišel veliký hlad. A k žádné z nich nebyl Eliáš poslán, nýbrž jen k oné vdově do Sarepty v zemi sidónské.‘*“ (L 4, 24 – 26) Pozdější působení proroka Eliáše je téměř totožné s tím, jak jej prezentuje Paulo Coelho ve svém díle *Pátá hora*.

3. 8 Stručná charakteristika děje

Pátá hora, v originále *O Monte Cinco*, je román, který vypráví o proroku Eliášovi a jeho cestě za Bohem. Děj se odehrává kolem roku 850 před našim letopočtem v zemi zvané Fénicie a v Izraeli nazývané Libanon.

Příběh hlavního hrdiny proroka Eliáše začíná v Izraeli, kde probíhá vyvražďování všech proroků, kteří nechtějí opustit od své víry v Hospodina – tedy i Eliáše, proroka, který tohle vše rozpoutal tím, že uposlechnul hlas Anděla Páně. „*Stalo se slovo Hospodinovo k Eliášovi řkoucí: Jdi a toto rci k Achabovi: ‚Živť jest Hospodin Bůh Izraelský, před jehož obličejem stojím, že nebude těchto let rosy ani deště, jediné vedlé řeči mé.‘*“⁵⁸

Eliáš se tedy vydal za králem Achabem. Při slyšení seděla po králově pravici také Sidonská princezna, nyní královna, Jezabel. To ona přesvědčila krále, aby místo boha jednoho - Hospodina - byli uctívání bohové libanonští. Snažila se obrátit celé národy na víru v boha Baala. Velmi nápaditě a trpělivě pracovala na tomto záměru a teď by to měl ohrozit nějaký prorok Eliáš?

„*Čtyři sta padesát proroků bylo ihned popraveno. Nicméně většina těch, kteří se v ulicích bičovali a hlásali, že kvůli úplatkářství a nedostatku víry nastane konec světa, přestoupila na nové vyznání.*“⁵⁹ Eliáš se svým přítelem levitou uprchl a teď se schovávají v galádské stáji a čekají na smrt. Po vnitřním smíření se rozhodnou jít jí trochu naproti. Vyjdou ze skrýše a levitu ihned zasáhne šíp, který měl patřit Eliášovi. Nejlepší lukostřelec z vojska minul. Zalekne se toho, Eliáše nezabije a prchá, neboť nechce jednat proti přání nejvyššího.

Eliáš utíká k břehům potoka Karit, jak mu poradil jeho anděl strážce, kde začíná chápat, jaký osud mu Hospodin předurčil. Musí zničit Jezabel. Než však bude ničit, musí se nejprve naučit obnovovat. Odchází do Sarepty Sidonské, svými obyvateli nazývané Akbar, kde se ho ujímá vdova, která žije sama se synem a ač jídla nemají ani pro sebe, není se čeho strachovat. „*Mouka z kbelíka toho nebude strávena, aniž oleje v nádobce té ubude až do toho dne, když dá Hospodin déšť na zemi.*“⁶⁰

Po čase, kdy si již obyvatelé Akbaru na Eliáše zvykli, těžce onemocní vdovin syn a umře. Všichni z toho neštěstí viní Eliáše a odsoudí ho k smrti. Ten však pomocí Boží koná svůj

první zázrak. „Vzav ho z lůna jejího, vnesl jej na síň, kdež sám přebýval, a položil ho na lůžko své. Tedy volal k Hospodinu a řekl: Hospodine Bože můj, také – liž s tou vdovou, u kteréž pohostinu jsem, tak zle nakládáš, že jsi umořil syna jejího? A roztáh se nad dítětem po třikrát, zvolal k Hospodinu a řekl: Hospodine Bože můj, prosím, nechť se navrátí duše dítěte tohoto do vnitřností jeho.“⁶¹

Jak řekl, tak se i stalo. Chlapec ožil a vesničané si ho začínají považovat a uctívat ho. Pokládají ho za vyvoleného, ten se tomu ale brání. „Nemám jiné moci než od Hospodina.“⁶² Eliáš dál žije u vdovy a zcela se začleňuje do chodu vesnice. Řeší sousedské šarvátky a stává se samotným rádcem vládce Akbaru. Jednoho dne se u vstupu do údolí nedaleko vesnice začínají obježovat Asyřané. Každým dnem jích je víc a víc. Staví si stany a cvičí své vojsko. Eliáš prostřednictvím vládce chce zachovat mezi těmito dvěma národy mír. I obyvatelé, kteří jsou zejména obchodníci, jsou téhož názoru. Ví, že se války přesunuly z bitevních polí do oblasti obchodu. Jediný, kdo je proti, je kněz, který oplývá vynikajícími rétorickými schopnostmi a nakonec přesvědčí lid k boji. Ví, že nemají šanci vyhrát, ale to je jeho záměr. Domnívá se, že když zničí obyvatelé Akbaru, tak se nově vynalezené písmo z Byblu, jež Řekové pojmenovali *abeceda*, nerozšíří do celého světa, což by podle něj představovalo konec. „Ze všech ničivých zbraní, jež člověk dokázal vynalézt, tou nejstrašnější – a nejmocnější – je slovo.“⁶³ Síla a moc slova je popisována i v listě Židům, zde však z pozitivního náhledu. „Slovo boží je živé a mocné a ostřejší než jakýkoliv dvousečný meč a proniká až na rozhraní duše, ducha, kostí a morku a rozsuzuje touhy i myšlenky srdce.“ (Žd 4.12)

Chtěli válku, dostali ji, avšak netrvala dlouho. Vycvičení Asyřané rozmetali celou jejich armádu během jediné noci. Vesnici vypálili a táhli dál ve svém tažení na Tyros a Sidon. Ti, kteří neutekli či se neschovali, byli pobiti, stejně jako vdova, u které Eliáš tak dlouho žil a k níž vzplanul láskou.

Eliáš, zdrcen smrtí milované vdovy, se rouhá Hospodinu. Nechce ani zemřít, ani žít dál. Nechce nic: necítí lásku, ani nenávisť, ani víru. „Nerozumím Tvým záměrům. Nevidím spravedlnost ve Tvých činech. Nedokážu snášet utrpení, které jsi mi uložil. Odejdi z mého života, protože i ze mě jsou jen trosky, oheň a prach.“⁶⁴ Nechápe, že všechny bitvy k něčemu jsou, dokonce i ty, ve kterých prohráváme. A náš život je přesně takový, jak si počínáme. Jsou určité věci, které prostě musíme prožít z vůle Boha, neboť On jistě vyzkoušel ještě i jiné

způsoby, než zjistil, že Ho neposloucháme, že jsme si na svůj život příliš zvykli a nečetli jsme Jeho slova.

Po boji zůstali ve vesnici jen starci, sirotci a vdovy. Eliáš přesvědčen synem od vdovy, kterého na její přání pojal za vlastního, spravuje a obnovuje město. Postupem času se k němu přidávají ostatní obyvatelé vesnice. Každý dělá, na co stačí. Ti statnější odklízí mrtvoly a spravují domy, děti pomáhají, kde se jim řekne, a starší, ač zmožení životem, chytají druhý dech. Společnými silami se jim podaří vybudovat Akbar ještě krásnější než kdy dříve. Eliáš si uvědomuje, jak se zachoval a kaje se Hospodinu. „*Byl jsem slabý, protože jsem zapomněl na vlastní sílu. Byl jsem soucitný, když jsem měl být tvrdý. Nedokázal jsem se rozhodnout, protože jsem se bál omylu. Předčasně jsem se vzdal a rouhal jsem se, místo abych děkoval.*“⁶⁵ Pochopil, že si za svým osudem musí člověk stát sám, a ne jím jít jen proto, že tak tomu chce Pán. „*Bojoval jsem proti tobě, Hospodine, a nestydím se za to. A tím jsem objevil, že jdu svou cestou, protože si to přeji, a ne proto, že mi to uložili rodiče, tradice mé země, nebo žes mi to přikázal Ty.*“⁶⁶ Cožpak uráží bojovník svého učitele, když s ním zápasí?

Po obnově města se Eliášovi znova zjevuje Anděl Páně, který říká, že již nastal čas. Eliáš se naučil obnovovat, a proto může vykonat další zázrak – osvobodit svůj izraelský lid od cizí nadvlády. Odchází do Izraele, shromažďuje proroky u řeky Karmel a rozděljuje je na dva tábory – na uctívače Baala a na věřící v Hospodina, aby se naplnila slova nejvyššího: „*Shromáždíš všechnen lid na úpatí hory. Na jedné straně dáš vztyčit oltář Baalovi, jemuž bude obětován volek. Na druhé straně vztyčíš oltář Hospodinu svému Bohu a též tam položíš volka. I řekneš uctívačům Baala: vzývejte jméno boha vašeho, já pak budu vzývat jméno Hospodinovo. Nech, aby oni tak učinili první; ať se celé ráno modlí a volají, prosíce, aby Baal sestoupil a jejich oběť přijal. Oni budou hlasitě volat a bodat se meči a prosit, aby jejich bůh volka přijal, ale nic nenastane. Až jejich síly ochabnou, naplníš čtyři džbány vodou a vyleješ ji na svého volka. Pak tak učiníš podruhé. A učiníš tak ještě potřetí. Vzápětí budeš volat Boha Abrahamova, Izákova a Izraelova a budeš prosit, aby ukázal všechnu svou moc.*“⁶⁷

Eliáš tedy obětoval své zvíře, jak pravil Pán. V tom oběť vzplála a hned na to se hojně rozpršelo. Tím skončilo čtyřleté období ničivého sucha. V té chvíli vypukla v zemi občanská válka. Syřané svrhli a zabili krále Achaba, jeho manželce, Sidonské princezně, ukrutné

Jezabel, se podařilo uniknout do svého paláce, avšak po několika vzestupech a pádech různých vládců byla zajata a raději spáchala sebevraždu, než aby se vydala do rukou nepřítele.

Eliáš se uchýlil na západní stranu Páté hory, obrácenou k Izraeli a tam zůstal až do konce svých dní. Bible praví, že jednou k večeru, když právě rozmlouval s Elizeem, což byl prorok, kterého si vyvolil za svého nástupce, se to stalo: „(...) *A hle, ohnivý vůz s ohnivými koni je od sebe odloučil a Eliáš vystupoval ve vichru do nebe.*“ (2 Kr. 2, 11)

O téměř osm set let později Ježíš vyvedl Petra, Jakuba a Jana na vysokou horu. „*A byl proměněn před jejich očima; jeho tvář zářila jako slunce a jeho šat byl oslnivě bílý. A hle, zjevil se jim Mojžíš a Eliáš, jak s ním rozmlouvají.*“ (Mt 17, 2-3) Ježíš přikázal apoštolům, aby o tom vidění nikomu neříkali, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých, ale oni pravili, že k tomu dojde, až se vrátí Eliáš. Matouš vypráví, jak to bylo dál: „*Učedníci se ho ptali: ‚Jak to, že říkají zákoníci, že napřed musí přijít Eliáš?‘ On jim odpovéděl: ‚Ano, Eliáš přijde a obnoví všechno. Avšak pravím vám, že Eliáš již přišel, ale nepoznali ho a udělali s ním, co se jim zlíbilo; tak i Syn člověka bude od nich trpět.‘ Tehdy učedníci pochopili, že mluvil o Janu Křtiteli.*“ (Mt 17, 10-13)

4. MOTIVICKÝ PRINCIP

Motivický princip je v kompoziční výstavbě slovesného díla principem nejzávažnějším. Jeho základní jednotkou je motiv. Představitel ruské formální školy Boris Tomaševskij považuje za motiv tématickou složku díla, která se už nedá více dělit. *„Je to nejmenší částička tematického materiálu, což ve skutečnosti znamená, že každá věta má svůj motiv.“*⁶⁸ Obdobným způsobem chápe motiv i další lingvista a teoretik Jan Mukařovský. Dle jeho názoru, který vyjádřil v *Kapitolách z české poetiky*, je motiv *„významová jednotka bezprostředně vyšší než slovo nebo syntagma“*.⁶⁹

V tomto pojetí se motivu užívá u kratších textů, především u lyrických básní. Jinak je jeho využití velmi omezené. Při analýze děl epických a dramatických, tedy při analýze rozsáhlejších děl, je třeba si vytvořit jistou posloupnost a zaměřit se především na ty motivy, které jsou dominantní, určující a nosné. Nosný motiv má ve struktuře slovesného díla přibližně podobné postavení jako motiv v díle hudebním. *„Podstatou motivu v hudebním díle je pohyb (termín motiv je od latinského motivus = uvádějící v pohyb) a návratnost. Určitá tematická složka se v hudební skladbě střídavě objevuje a ztrácí, aby v závěrečné fázi byla nějakým způsobem završena a ukončena. Stejným způsobem prostupuje tematická složka i dílo slovesné. V určité fázi literárního díla, obvykle na začátku, se objeví tematická složka, která se vzápětí nato ztrácí; v modifikované podobě se objeví a ztratí ještě několikrát, aby v závěrečné části nějakým způsobem vyzněla. Celý tento proces včetně závěrečného vyznění tvoří dohromady motiv. Jeho jednotlivé tematické složky, které se objevují a zase ztrácejí, tvoří tzv. varianty.“*⁷⁰ Tyto varianty, též motivické varianty, nemají stálý rozsah. Ten závisí na charakteru děje a na žánru literárního díla. V závislosti na těchto činitelích se varianty pohybují v rozmezí od strohého slova nebo kratičké věty až po rozsáhlou několikastránkovou dějovou scénu.

4. 1 Typologie motivu

Motiv má tři různé podoby, tři různé varianty. Kontramotiv, intermotiv a leitmotiv. Kontramotiv můžeme nalézt v situaci, kdy proti jednomu motivu je postaven motiv stejného druhu, ale zcela opačné tendence. Těchto protikladných příměřů Coelho moc nevyužívá, proto jsem se ve své práci zabývala zbývajícími dvěma zmiňovanými. Etymologie slova „leitmotiv“ pochází z německého jazyka, tedy leiten = vést, vodit, a nese v sobě již samotný význam. Leitmotiv je tedy vůdčí, příznačný motiv, který obvykle prochází bohatým variačním procesem. Pojem sám je hudebního původu. Jeho největším propagátorem byl skladatel Richard Wagner a jeho následovníci, u nichž se objevoval jako charakteristika osoby, předmětu, situace, osobních vlastností či jiného atributu prostřednictvím specificky určeného užití hudebních vyjadřovacích prostředků, tedy melodie, harmonie či rytmu. Podle Wagnera se jedná o základní kámen dramatu, který prostřednictvím svých charakteristických vlastností může zpřítomnit nepřítomné, neboli „vyjádřit nevysslovitelné“.⁷¹ Druhým motivem, kterého Coelho užívá opravdu hojně, je již výše zmíněný intermotiv. „*Intermotiv je motiv, který se objevuje v různých dílech téhož autora, stěhuje se z jednoho díla do druhého. Intermotiv vytváří jakousi vyšší kontinuitu mezi jednotlivými texty jednoho a téhož tvůrce.*“⁷²

Motiv, stejně jako jeho zvláštní varianty, může a nemusí být ukončen. Ty z motivů, jež ukončeny jsou, můžeme podle způsobu závěrečného vyznění rozčlenit do několika skupin, a to na motivy „*signální, deflektivní, paradoxní, deziluzivní, falešný, imperfektní, mysteriózní, metamorfozní a apoditní*“.⁷³

Nejběžnějším způsobem vedení motivu a tedy i tím, kterého Coelho využívá nejvíce, je signální motiv. V podobě jednoduchých náповědí či signálů se v textu objevují jeho jednotlivé varianty, které se v samotném závěru, v poslední variantě, plně realizují. Od ostatních motivů, například falešného nebo paradoxního, se liší konstantním charakterem všech variant, včetně té poslední. Nedochozí tedy u něj k žádnému zvratu či podstatnému vybočení z celkového ladění a smyslu díla.

Pro svou práci jsem si vybrala pár základních motivů, u nichž budu sledovat jejich proměny ve vybraných textech. Je to motiv lásky, víry a Boha, smyslu lidského života, snu, boje a především motiv poutníka, který není vyjádřen nijak explicitně, ale prostupuje všemi zmíněnými motivy.

5. VYBRANÉ MOTIVY

5. 1 Motiv lásky

„Slovo láska - Na kousku hlíny pár črtů shrnovalo důvod toho, proč hvězdy dál zůstávají na nebi a proč lidé chodí po zemi.“⁷⁴

Motiv lásky patří v Coelhoově tvorbě k jednomu z nejfrekventovanějších motivů. Není se čemu divit, pojmu „láska“ věnovali již mnozí nejen svůj čas. Ráda bych zde citovala *1. list Korintským*, který dokonale popisuje, proč právě „jí“ je věnována taková pozornost. *„Kdybych mluvil v jazycích lidí i andělů, bez lásky je to jen dunění zvonu, řinčení činelů. Kdybych uměl prorokovat, rozuměl všem tajemstvím, měl všechno poznání a víru, že bych i hory přenášel, bez lásky nejsem nic. Kdybych rozdal vše, co mám, kdybych dal i vlastní tělo, abych se proslavil, bez lásky je mi to k ničemu. Láska je trpělivá, je laskavá, láska nezávidí, láska se nevychloubá ani nepovyšuje; není hrubá, nehledá svůj prospěch, není vznětlivá, nepočítá křivdy, není škodolibá, ale raduje se z pravdy; všechno snáší, všemu věří, vždycky doufá, všechno vydrží. Láska nikdy neskončí.“ (1 K 13, 1-8)*

Láska je tu vždycky pro nás. Celý náš život je putováním za ní. Snažíme se dostat do jejích zákoutí a pochopit ten vyšší smysl, který nás generaci od generace paralyzuje, ale i dodává neskutečné množství síly v jednom momentě. Toto celoživotní hledání se stalo nejdůležitějším posláním člověka – vydat se na pouť a využít všechny možné cesty k dosažení cíle, k uchopení lásky.

„Láska je síla, která proměňuje a zlepšuje Duši světa. Když jsem do ní pronikl poprvé, myslel jsem, že je dokonalá. Pak jsem však viděl, že je odrazem všeho tvorstva a jsou v ní jejich války a vášně. To my živíme Duši světa, a země, kde žijeme, bude lepší nebo horší podle toho, jací budeme my. A tady záleží na síle Lásky, protože když milujeme, vždycky si přejeme být lepší, než jsme.“⁷⁵

Ve svém díle klade Coelho důraz na lásku v té nejčistší podobě, se kterou je spojená její neotřesitelná síla a moc. *„Když někdo miluje, dokáže se stát čímkoli, co bylo stvořeno. Když někdo miluje, vůbec nemusí rozumět tomu, co se děje, protože všechno se začne dít v nás a člověk se může proměnit ve vítr.“⁷⁶* Osoba, která touto láskou disponuje, se pohrouží do světa nekonečných možností spásy a odpuštění. Miluje proto, že miluje. Nemá k tomu žádný důvod.

„Když milujeme a z celého srdce něčemu věříme, cítíme se být silnější než svět a opanuje nás klid, který pramení z jistoty, že naši víru nic nepřemůže. Tato zvláštní síla způsobí, že se vždycky správně a včas rozhodneme, a když dosáhneme svého cíle, žasneme nad vlastními schopnostmi. V dobrém boji totiž na ničem jiném nezáleží. Nadšení nás vede až k naší metě.“⁷⁷

S onou čistotou lásky je spojena i osudová spřízněnost duší. Autor věří, že pro každého člověka na zemi existuje dokonalý protějšek, duše jemu blízká, která na něj někde ve světě čeká, a že naší jedinou možností je ji hledat, dokud ji nenalezneme. Jedině tak můžeme být šťastní, neboť Rukou, která probouzí Lásku, je psáno: *„Na tomhle světě je vždycky jeden člověk, který na druhého čeká, ať už uprostřed pouště, nebo ve velkém městě. A když se tyto dva lidé sejdou a jejich oči se střetnou, minulost i budoucnost pozbude významu a zůstane jenom tenhle okamžik naprosté jistoty, že všechno pod sluncem napsala stejná Ruka, Ruka, která probouzí Lásku, a že ta stvořila spřízněnou duši pro každého, kdo pod tím sluncem pracuje, odpočívá a hledá poklady. Bez toho by naše lidské sny postrádaly smysl.“⁷⁸* A jak praví Coelho, když člověk miluje, je vše ještě smysluplnější.

Nyní ale můžeme do „protikladu“ postavit evangelistu Lukáše, který nám zprostředkovává Kristův výrok: *„Když milujete ty, kdo milují vás, jaká je to zásluha? I hříšníci přece milují ty, kdo milují je. Chováte-li se dobře k těm, kdo se chovají dobře k vám, jaká je to zásluha? Totéž přece dělají i hříšníci. Půjčujete-li těm, od nichž očekáváte, že vám to vrátí, jaká je to zásluha? I hříšníci půjčují hříšníkům, aby totéž dostali zpět. Vy však milujte své nepřátele a buďte k nim dobří; půjčujte a neočekávejte nic zpět. Tehdy bude vaše odplata veliká a budete synové Nejvyššího, neboť on je laskavý i k nevděčným a zlým. Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec. Nesuďte a nebudete souzeni. Neodsuzujte a nebudete odsouzeni. Odpouštějte a bude vám odpuštěno. Dávejte a bude vám dáno. Dobrá míra, natlačená, natřesená a vrchovatá se octne ve vašem náručí. Jakou mírou měříte, takovou vám bude zase odměřeno.“* (L 6, 32-38)

Můžeme se s těmito slovy ztotožnit nebo jsme již lidé moderní doby, kteří si „hrabou jen na svém písečku“? Racionální uvažování se stalo naším nejčastějším, ne-li jediným, a láska nám odporuje logickému myšlení. Půjčovat a neočekávat nic zpět? Co to je? Nabádá nás snad Lukáš, abychom se rozdali do posledního centu a do posledních sil bez nároku na odměnu? Chtěli bychom věřit, že je to v dnešní společnosti, v dnešním zkorumpovaném světě možné, ale opět se o slovo hlásí naše racionalita. Moderní člověk žije přítomností a vidina spásy

v budoucnu ho bohužel nijak nemotivuje. On potřebuje peníze, vzdělání, reference, aby mohl zabezpečit chod rodiny, svůj standart, na který je zvyklý, nebo alespoň aby mohl přežít v dnešní uspěchané době. Žije teď. To, co bude po jeho smrti je pro něj irelevantní. Spása není dostatečným hnacím motorem být lepší. Občas se není ani čemu divit. Společnost je nemilosrdná a nemá slitování. V této souvislosti se nám na jazyk jistě krade přirovnání: Kdo chce s vlky býti, musí s nimi výti. A typické české přísloví, které má svůj původ již ve Starém zákoně: „*Oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu, spáleninu za spáleninu, modřinu za modřinu, jizvu za jizvu.*“ (Ex 21, 24-25) Takhle uvažujeme všichni. Ano, jsou světlé výjimky, které ale opravdu jenom potvrzují pravidlo. Svět se žene do záhuby. Neustále čekáme, že někdo něco udělá, že se změní, ale tak to nefunguje. Musíme začít u sebe. Ve svém nitru. Musíme chtít my sami, nebo to dopadne tak, jak kdysi prohlásil duchovní vůdce Indie, též přezdíváný „Velký duch“, Mahátma Gándhí: „*Oko za oko a svět je slepý.*“⁷⁹

V další pasáži o lásce, která na předešlou navazuje, se Coelho odvolává na Marka a jeho 12. kapitolu, 31. verš, kde Ježíš říká: „*Miluj svého bližního jako sám sebe!*“ Bližní ovšem není jen můj příbuzný, přítel, kamarád. Když se znalec Zákona ptal Ježíše ve snaze vyzkoušet jej, kdo jsou jeho bližní, Ježíš mu odpověděl: „*Jeden člověk byl na cestě z Jeruzaléma do Jericha přepaden lupiči. Obrali ho, zbili, nechali ho tam ležet polomrtvého a odešli. Náhodou tudy šel jeden kněz; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul. Podobně to bylo s levitou, který se tam objevil; když ho uviděl, obloukem se mu vyhnul. Potom k němu přišel jeden Samaritán, který tudy cestoval; když ho uviděl, byl pohnut soucitem. Přistoupil, ovázal mu rány a polil je olejem a vínem. Naložil ho na svého mezka, dovezl do hostince a postaral se o něj. Druhého dne vytáhl dva denáry a dal je hostinskému se slovy: ‚Postarej se o něj. Cokoli bys vynaložil navíc, to ti zaplatím, až se vrátím.‘“ (L 10, 30-35) Zákoník vše pochopil a již Ježíše nezkoušel. Nám nezbyvá, než udělat to samé...*

V románu *Poutník – Mágův deník* Paulo Coelho rozděluje lásku na tři druhy. Erós, filós a agapé. Erós je základní podoba lásky. Erótu nemůže nikdo uniknout, neboť vše spojuje. Když už plamen erótu přestane zářit, spojuje dvojici filós. Filós je láska ve formě přátelství. A agapé je tomu všemu ještě nadřazené - je to láska, která pohlcuje.

„*Tři slova označují lásku. Erós, filós nebo agapé.*“ (...) *Všichni vyhledáváme erós, a když se erós chce proměnit ve filós, myslíme si, že láska je zbytečná. A nechápeme, že právě filós nás dovede k vyšší formě lásky, k agapé. (...) Agapé je totální láska, láska, jež pohlcuje toho, kdo ji zakouší. Kdo pozná a zakusí agapé, vidí, že kromě lásky nic jiného na světě není důležité.*

Taková byla Ježíšova láska k lidstvu, a byla tak velká, že otrásla hvězdami a změnila chod lidských dějin. Život jediné bytosti dosáhl něčeho, co nedokázali králové, vojska ani říše.“⁸⁰

Martin Luther King kdysi prohlásil, že když Kristus mluvil o tom, že máme milovat nepřátele, měl na mysli právě agapé, protože podle něj nebylo možné mít rád své nepřátele. Ty, kteří nám ubližují a škodí, kteří se snaží ještě zhoršit naše každodenní strážně. Ale agapé znamená mnohem víc než jen mít rád. Je to cit, který vše zaplavuje, zaplňuje každou skulinku a působí tak mocně, že každý pokus o útok se rozpadá v prach. Dokládá to citátem ve své sbírce *Strength to Love (Síla milovat)*: „*Darkness cannot drive out darkness: only light can do that. Hate cannot drive out hate: only love can do that,*” který by se dal volně přeložit: Tma nemůže vyhnat temnotu, jen světlo to dokáže. Návist nemůže vyhnat návist: jen láska to dokáže.

Velkou pozornost věnuje Coelho ve zmíněných titulech i lidskému srdci - jeho tužbám a síle, ale také slabostem a slabým stránkám. Věří, že je všemu nadřazené. Tedy všemu kromě Boha, jak je v *1. listu Janově* psáno: „*Ať nás srdce obviňuje z čehokoliv; neboť Bůh je větší než naše srdce a zná všechno!*“ (1 J 3, 20) Věří, že srdce vyšlo z Duše světa a má nad námi neomezenou moc. Proto je lepší poslouchat, co nám říká, aby nedošlo k ráně, kterou nebudeme čekat. „*Naslouchej svému srdci. Všechno zná, protože vyšlo z Duše světa a jednou se do ní zase vrátí.*“⁸¹

Svému srdci nikdo neunikne. Je totiž centrem všech postojů člověka, veškeré pochody probíhají tedy skrze něj. Snažme se pochopit, co cítí, co si přeje, jediné tak mu můžeme porozumět, a ono nám může pomoci oprostít se od mínění druhých a cítit se svobodně, neboť „*to je svoboda: cítit, co si přeje srdce, nezávisle na mínění druhých.*“⁸² Důvěřujme mu, potřebuje to stejně tak jako my. „*Srdce mu řeklo, že je spokojené. – A i kdybych si trochu stěžovalo, - říkalo mu, - je to proto, že jsem lidské srdce, a to už takové bývá. Má strach uskutečnit své největší sny, protože si myslí, že si je nezaslouží nebo že to nedokáže.*“⁸³

Podle biblického myšlení je srdce centrem vnitřního života člověka (citů, vědění, myšlení, paměti, lidských záměrů a rozhodnutích o nich). Je to část lidské osobnosti, která je se vším propojená. Nejlépe pozorovatelné spojení je mezi ním a ústy. Coelho ve svém románu *Alchymista* uvádí: „*Zlo není to, co vchází člověku do úst. Zlo je to, co z nich vychází.*“⁸⁴ Určité vysvětlení nám přináší pasáž v Matoušovi: „*To však, co z úst vychází, jde ze srdce, a to člověka znesvěcuje. Neboť ze srdce vycházejí špatné myšlenky, vraždy, cizoložství, smilství,*

loupeže, křivá svědectví, urážky.“ (Mt 15, 18-19) Proto Jeremiáš praví: *„Smyj ze svého srdce zlo, Jeruzaléme, a budeš spasen. Jak dlouho budeš v svém nitru přechovávat ničemné myšlenky?“* (J 4, 14)

Pro zlý podnět užívá bible zajímavého výrazu jecer. *„Slovo jecer je odvozeno od JCR, což znamená „formovat“, „utvářet“ (jako hrnčič hliněnou nádobu). Podstatné jméno jecer znamená „forma“ (a s ohledem na mysl znamená „imaginace“, „nástroj“, „účel“). Výraz jecer tedy znamená „představivost“ (zlého nebo dobrého). Odpovídá tomu, co bychom nazvali „pud“ či „puzení“ (the drive). Významné je, že hebrejské slovo vyznačuje důležitý fakt, že zlé či dobré podněty jsou možné jen na bázi, která je specificky lidská: imaginace.“*⁸⁵ Pokud tedy existuje představivost, existuje i problém zla a dobra, neboť člověk jí může živit myšlenkami buď na zlé, nebo dobré. Následně potom se zhoršuje či zlepšuje. To, co živí, roste; a tak dobré či zlé vzrůstá nebo se umenšuje.

Dalo by se tedy říci, že srdce je formováno naším chováním, tím, jací doopravdy jsme. Jak už zmiňuje Lukáš: *„Dobry člověk vynáší z dobrého pokladu svého srdce to dobré, zly pak vynáší ze zlého pokladu to zlé.“* (L 6, 45) Z toho plyne, že srdce je naší živou součástí, která se neustále přizpůsobuje našemu vnitřnímu i vnějšímu prožívání. Výstižně to popisuje Fromm: *„Každý špatný skutek vede k zatvrzení lidského srdce, k jeho umrtvení. Každý dobrý skutek vede k jeho obměkčování, činí je víc živoucí. Čím více se lidské srdce zatvrzuje, tím má méně svobody k změně: tím víc je determinováno předcházejícími skutky.“*⁸⁶

Poslední, co bych ráda zmínila v souvislosti s motivem lásky v Coelhových knihách, je uchopení lásky dnešní společností. *„Když Syn Otce sestoupil na zem, přinesl lásku. Ale protože lidé spojují lásku jen s utrpením a obětí, tak ho nakonec ukřižovali. Jinak by jeho lásce nikdo neuvěřil, když už si všichni zvykli ustavičně pro své vášně trpět.“*⁸⁷ Domnívá se, že ve společnosti nemá pravá láska žádnou šanci, a je to dáno naším přístupem k ní, který se ponenáhlu stal nejhorší ze všech možností, jimiž se člověk snaží trápit sám sebe. *„Věčně trpíme kvůli někomu, kdo nás nemiluje, kdo nás opustil, kdo nás nechce opustit. Když jsme svobodní, tak je to proto, že nás nikdo nemá rád, když jsme ženatí a vdaní, tak si zase z manželství uděláme otroctví. Je to hrůza.“*⁸⁸

*„Co Bůh určil člověku jako jeho nejušlechtilejší cit, se stane zdrojem nenávisti a zkázy.“*⁸⁹ Jako by se lidé dneska báli zamilovat. Bojí se odmítnutí, potupy, prohry, výsměchu? Bojí se někomu otevřít, ukázat jim své nitro, své slabiny, své touhy. Místo toho raději zavírají před

láskou oči, utíkají do samoty, kde je nikdo nebude soudit. Nechtějí si připustit, že by je mohl mít někdo rád. Nevědí snad, že veškeré tyto pokusy o útěk jsou marné? „*Pán naslouchá modlitbám těch, kdo prosí, aby se zbavili nenávisti. Je však hluchý k těm, kdo chtějí utéci od lásky.*“⁹⁰ Stejně tak, jako k těm, co se snaží dílo lásky přerušit. On jediný si uvědomuje, že to nesmíme dopustit. Vždyť láska je naší jedinou záchranou, která nás může spasit. Proto trestá pouze tak, že přinutí člověka, který dílo lásky přerušil, aby v něm pokračoval, neboť „*Bůh se nemstí, Bůh je láska.*“⁹¹

Ano, přiznávám, z výše uvedeného tedy jednoznačně vyplývá, jak je láska nebezpečná a nespočet příkladů v historii, kdy bylo láskou sežehnuto všechno dobré, to jenom potvrzují. Izraelský král opustil svého Hospodina, protože jeho srdce zaplavila láska k princezně ze Sidonu, Jezabel. Šalamounovo království se rozpadlo kvůli lásce k cizince. Král David poslal na smrt svého nejlepšího přítele, protože vzplanul vášní k jeho ženě. Samson byl kvůli Dalile zajat a Filištínové mu vyloupali oči. Přesto všechno ale, je to jedna z mála dobrých věcí, které nám na tom našem světě ještě zbyly, a za které má cenu každým dnem bojovat, dokud nám síly stačí...

5. 2 Motiv víry a Boha

Ještě než začneme rozebírat motiv víry či to, jak Coelho na Boha nahlíží, je důležité si uvědomit, co vše samotné slovo “Bůh“ označuje, kam až velikost tohoto slova sahá a co vše pojmenovává. „*Bůh řekl Mojžíšovi: ‚JSEM, KTERÝ JSEM.‘ A pokračoval: ‚Řekni Izraelcům toto: JSEM posílá mne k vám.‘ ... ‚Posílá mě k vám Hospodin, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení.*“ (Ex 3, 14-15) Co má znamenat toto zvláštní jméno, které si Bůh sám dal? Hebrejský text říká EHJE AŠER EHJE; neboli EHJE mne k vám poslal.

Racionálním přístupem k božímu „jménu“ přistupuje Fromm: „*Důležitost EHJE spočívá ve skutečnosti, že je to imperfektum slovesa býti. Tím se vypovídá, že Bůh jest, avšak jeho bytí není ukončeno jako bytí věci, ale je živoucím procesem, vznikem, děním; pouze věc, tj. to, co dosáhlo živoucí formy, může mít jméno. Volný překlad boží odpovědi Mojžíšovi by byl: ‚Mé jméno je ‚Bezejmenný‘; řekni jim, že ‚Bezejmenný‘ tě poslal.‘⁹² Jen idoly mají jméno, protože jsou věcmi. Živý bůh nemůže mít jméno.‘⁹³*

„*Ve jméně EHJE nacházíme ironický kompromis mezi božím ústupkem nevědomosti lidí a jeho trvání na tom, že musí být bezejmenným bohem. Tento bůh, který sám sebe manifestuje v dějinách, nemůže být představován žádným druhem zobrazení, ani zobrazením zvukovým – tj. jménem – ani zobrazením z kamene či dřeva.‘⁹⁴ Tento zákaz je jednoznačně vyjádřen v deseti přikázáních: ‚Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí.‘ (Ex 20, 4) Toto přikázání je jedním z nejzákladnějších a nejdůležitějších principů židovské teologie a jakkoli byl Bůh označen paradoxním jménem, ani toto „jméno“ nesmí být bráno nadarmo. ‚Nezneužiješ jména Hospodina, svého Boha. Hospodin nenechá bez trestu toho, kdo by jeho jména zneužíval.‘ (Ex 20, 7)*

„*Pozdější židovská tradice a náboženská praxe vyjasnila, co to k žádnému účelu znamená. Jestliže nábožní Židé až do dnešního dne nikdy nevyslovují JHVH, nýbrž říkají místo toho Adonaj, což znamená ‚můj Pane‘, neřeknou ani Adonaj vyjma v modlitbě nebo při čtení Písma a nahrazují ho slovem Adošem (první slabika Adonaj plus slovo šem, jež znamená prostě ‚jméno‘), kdykoli mluví o bohu. A jestliže píše o bohu v cizím jazyce, nábožný Žid napíše např. v angličtině G'd, aby nepronesl jméno boží nadarmo. Jinými slovy, podle židovské tradice znamená biblický zákaz jakéhokoliv znázorňování a zákaz brání božího*

jména nadarmo, že člověk může mluvit k bohu v modlitbě, v aktu, jenž uvádí člověka do vztahu k bohu, ale nesmí mluvit o bohu, aby se bůh neproměnil v idol. ⁹⁵

Přestože On sám si zvolil jenom jedno jméno, lidé mu jich přiřkli hned několik. „72 jmen, jimiž je v Tradici nazýván Bůh.“⁹⁶ Alespoň pro představu zde uvedu několik jmen, pod nimiž vystupuje v Písmu.

- Bůh stvořitel (Dt 32, 18; Jb 35, 10; Žd 95, 6; Iz 43, 1; Iz 45, 18 aj.)
- Bůh silný nejvyšší – El Eljón (Gn 14, 18; Žd 82, 6)
- Bůh silný všemohoucí – El Šaddai (Gn 17, 1; Gn 28, 3; Ex 6, 3 aj.)
- Bůh silný věčný (Gn 21, 33 aj.)
- Bůh silný vševědoucí (1.Sm 2, 3)
- Bůh veliký, silný, mocný (Jr 32, 18)
- Bůh silný horlivý (Ex 20, 5; Ex 34, 14; Dt 4, 24; Dt 5, 9 aj.)
- Bůh Otec (Řím 1, 7; Řím 16, 6; 1. Kor 8, 6; Ef 4, 6 aj.)
- Hospodin, Bůh izraelský (Gn 33, 20; Ex 5, 1; Jz 7, 13)
- Hospodin zástupů – Jahve Sebáóth (Žd 4, 2; Iz 1, 9; Iz 1, 6)
- Otec náš, váš... (Iz 6,8; Žd 89, 27; Mt 6, 9; Mt 10, 20; Jan 2, 16 aj.)

Z použití různých jmen pro Boha je tedy patrné, že není důležité zcela určité nebo jedno jméno Boha, nejdůležitější je, koho za tím jménem vidíme, respektive myslíme, a co pro nás znamená jeho samotná existence, kterou Coelho spojuje s vírou. Nezáleží na ní, Bůh existuje pro věřící i pro ty, kteří v něj nevěří. „*Bůh existuje všude - i tam, kde mu nedovolí vstoupit.*“⁹⁷

Autor nevěřícího nepřesvědčuje, nechává mu možnost volby: „*Ty si myslíš, že Bůh existuje, a já si to taky myslím. Bůh tedy pro nás existuje. Jestli však někdo v něj nevěří, existovat nepřestane, ale ani tak to neznamena, že se ta nevěřící osoba mylí.*“⁹⁸ Nezatrácuje ho, stejně jako ho nezatrácuje ani On sám. „*Dal jsem odpověď těm, kdo se neptali, dal jsem se nalézt těm, kdo mě nehledali. Řekl jsem: ‚Hle, tady jsem, jsem tady, pronárodu, který nevzýval mé jméno.‘*“ (Iz 65, 1)

„Coelhův Bůh“ v knihách vystupuje jako symbol neotřesitelné síly a veškerého dobra. Neexistuje nikdo vyšší, nikdo s větší mocí. „*Bůh může vše. Kdyby nedělal víc než to, čemu*

*říkáme Dobro, nemohli bychom jej nazývat Všemohoucím; On by ovládal jen část Vesmíru a existoval by někdo mocnější než On, kdo by střežil a soudil Jeho činy. V tom případě bych uctíval toho mocnějšího.*⁹⁹ Ale nikdo mocnější neexistuje, neboť jak je v Žalmech zpíváno: „*Hospodin je velký Bůh, je velký Král nad všemi bohy*“ (Ž 95, 3) a v Druhém Paralipomenon psáno: „*Dům, který budují, bude veliký, neboť náš Bůh je větší než všichni bohové.*“ (2 Pa 2, 4) On je Všemohoucí. „*On je vše, co existuje pod sluncem – hrom, jenž zničí dům, i lidská ruka, která jej obnovuje.*“¹⁰⁰ V porovnání s jeho silou jsme jen loutka, kterou on může ovládat. Celý náš život je v jeho ruce. „*Nebudu žít ani o chvíli déle, než si bude přát Hospodin.*“¹⁰¹

„*Pokud někdo věří v Boha, musí také věřit, že Bůh je spravedlivý*“¹⁰² a nekonečně milosrdný k těm, jež dbají jeho přikázání. Nepotřebuje si dokazovat svou moc nad našimi životy. „*Poznej tedy, že Hospodin, tvůj Bůh, je Bůh, Bůh věrný, zachovávající smlouvu a milosrdenství do tisíců pokolení těm, kteří ho milují a dbají na jeho přikázání.*“ (Dt 7, 9) „*Vždyť Hospodin Bůh je štít a slunce, Hospodin je dárce milosti a slávy, žádné dobro neodepře těm, kdo žijí bezúhonně.*“ (Ž 84, 12) Nabádá nás, abychom vzali život do vlastních rukou. Věřili z vlastního přesvědčení, věřili, protože tak tomu chce naše srdce, naše duše, a ne jen slepě šli za svým pastýřem. Nezapomínali na cíl naší cesty, na to, co hledáme a především pamatovali, že i cesta může být cíl...

„*A rozpomínati se budeš na všecku cestu, kterouž tě vedl Hospodin Bůh tvůj (...), aby ponížil tebe a zkusil tě, aby známé bylo, co jest v srdci tvém. Aniž se kdy toho dopouštěj (...), aby, když bys jedl a nasycen byl, a domů krásných nestavěje, v nich bys bydlil, a volové i ovce tvé rozmnoženy byly by (...), nepozdvihlo se srdce tvé, a zapomenul bys na Hospodina Boha svého.*“¹⁰³

V knize Žalmů stojí psáno, že Bůh je spravedlivý soudce a každý den má důvod, aby splnul hněvem. „*Hynou Božím dechem, když zavane jeho hněv, je s nimi konec.*“ (Jb 4, 9) Mocný On ve své dobrotě, mocný i ve svém hněvu. Jestliže se zřeknete svého Boha a budete zavádět božstva nová: „*Jestliže přestoupíte smlouvu Hospodina, svého Boha, kterou vám přikázal, a půjdete sloužit jiným bohům a klanět se jim, vzplane proti vám Hospodinův hněv a rychle vymizíte z této dobré země, kterou vám dal.*“ (Joz 23, 16) Jestliže ve vašem srdci nebude přebývat Bůh - On jediný bázeň budící. „*V onen den vzplane proti němu můj hněv. Opustím je a skryji před nimi svou tvář. Bude za pokrm svým nepřátelům a stihne ho mnohé zlo a*

soužení. V onen den řekne: „Zdali mě nestihlo toto zlo proto, že můj Bůh není uprostřed nás?“ (Dt 31,7)

V odkazu na výše uvedené Coelho dodává: „Šťastný člověk je ten, který má v nitru Boha.“¹⁰⁴ Zde se opírá o Matouše a jeho 7. kapitolu: „Jenž praví: kdo slyší má slova a plní je, musí postavit svůj dům na skále“¹⁰⁵ a Janovu 4. kapitolu: „Jenž praví: kdo by se napil vody, kterou mu dám já, nebude žíznit navěky.“¹⁰⁶ Neboť voda, kterou mu dá, se stane pramenem života věčného...

V *Knize moudrosti* je psáno, že je Bůh lidumilný a spravedlivý k těm, kteří projeví pokání, takovým On dává další příležitosti k nápravě. U Coelha můžeme tutéž myšlenku najít v *Páté hoře*: „Bůh však vždy dává svým dětem další příležitost.“¹⁰⁷ Stačí projevit lítost a pokoru. K těm, co tak učiní, je Bůh shovívavý a milosrdný. Vždyť právě člověka přijal i přes jeho hříšnost. „Svatý Jan Křtitel odešel do pouště, ale Ježíš se připojil k hříšníkům a žil na cestách.“¹⁰⁸ A je to tak, „Kristus opravdu s výjimkou doby strávené na poušti byl neustále mezi lidmi. Ostatně jeho prvním zázrakem nebyla spása něčí duše ani vyléčení z nemoci nebo vymítání d'ábla, ale proměna vody ve skvělé víno na svatbě, kde hospodáři víno došlo.“¹⁰⁹

Avšak k těm, kteří žádnou lítost nad svými hříchy neprojeví, a slepě věří ve svou sílu bez známek pokání, je Bůh nelítostný. Vždyť bez pokání může člověk zahynout. „Mzdou hříchu je smrt, ale darem Boží milosti je život věčný...“ (Ř 6, 23) a podmínkou odpuštění je právě pokání. Pokání je dar, který je nám nabízen všem bez rozdílu, ale musíme vyvinout přece jen nějaké úsilí. Musíme si svůj hřích uvědomit, přiznat si ho, neskrývat ho před sebou samým, ani před Bohem „Svůj hřích jsem před tebou přiznal, svoji nepravost jsem nezakrýval, řekl jsem: ‚Vyznám se Hospodinu ze své nevěrnosti.‘ A ty jsi ze mne sňal nepravost, hřích můj.“ (Ž 32, 5) Neboť, jak je v Písmu psáno: „... Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.“ (L 18, 14)

„Pane, nejsem hoden, abych vešel pod tvou střechu.“¹¹⁰ Tématice pokory a pokání věnuje Coelho velké množství prostoru. Zejména v jeho autobiografickém románu *POUTNÍK – Mágův deník*, která je vlastně celá cestou pokání, popisuje, co následovalo po jeho selhání, jaký byl trest za pýchu. „A kvůli své chtivosti, budeš muset jít znovu svůj meč hledat. A kvůli své pýše jej budeš muset hledat mezi prostými lidmi. A kvůli své posedlosti zázraky budeš muset hodně bojovat, abys opět dosáhl toho, co ti mělo být tak šlechetně předáno.“¹¹¹

Problém pýchy a chamtivosti spočívá totiž v nás samotných. Neumíme se správně rozhodnout a jednat. Chceme vládnout, ale zároveň jsme nerozhodní. Žadoníme o pomoc, přitom neprojevíme žádný vděk. V *Poutníkovi* je jasně psáno: „*Lidé, kteří se považují za moudré, jsou nerozhodní ve chvíli, kdy mají poručit a jsou vzpurní ve chvíli, kdy mají sloužit. Domnívají se, že dávat rozkazy je hanba, a přijímat rozkazy zneuctění.*“¹¹²

Další kapitolou z bible, kterou se Coelho zabývá a ke které přistupuje také převážně dogmaticky, je nejzákladnější a největší otázka, jakou si lidé na světě kladou: Jak vznikl náš svět a vše, co je na něm. A jak povstal vesmír, jehož je Země součástí? Odpověď na tuto otázku se snažilo najít již mnoho filosofů a myslitelů všech dob. Většina náboženských učení na to odpovídá: zásahem vyšší moci, nebo-li vis maior, jak by řekli staří Řekové. Je však známo, že nejen v poslední době, po nástupu tzv. racionálního myšlení a vědy, ale už i ve starověku vznikalo materialistické učení, které vysvětluje vznik světa a života z neživé hmoty pomocí samovolného vývoje.

Bič a Pokorný uvádí: „*Nezáleží na tom, že se dříve mluvilo o nějaké pramlhovině nebo dneska o velkém třesku, který dal vzniknout vesmíru. Jsme tu jen od toho okamžiku, který Bible označuje slovy: „na počátku“, dříve než bylo nebe a země. Co bylo předtím, nad tím je zbytečné hloubat. Ne že by to člověka nemělo zajímat, ale prostě na to nestačí. Ve své omezenosti a konečnosti nemůže vyjít sám ze sebe.*“¹¹³ Tohle je dogma platné pro všechny věřící bez rozdílu. Při náznaku pochybnosti nás Bůh umlčí stejně jako trpícího Joba, který se snažil svým rozumem proniknout do jeho tajů: „*Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi? Pověz, víš-li něco rozumného o tom.*“ (Jb 38, 4)

Musíme se smířit s tím, že nejsme sto to pochopit. Jenže my lidé se velmi neradi smiřujeme se svou omezeností. Chceme všechno vědět, logicky si zdůvodnit, popsat a udělat závěry. Navozuje nám to pocit, že jsme danou věc ovládli, neboť jsme pochopili její smysl. Jenže na tohle jsme krátkí a ani naše víra, která může být jakkoli silná a pevná, nám v tom nepomůže. „*Ani víře není dáno, aby dohlédla za onen bod „na počátku“, ztrácející se v tajemnu dávnověku. To jediné, co víra může říci a na čem smí trvat, je, že, Bůh stvořil.*“¹¹⁴ A právě tento pohled do tajemna je pohledem Coelhoovým. Vše je zahaleno do roušky tajemství a svět, který nám bylo dovoleno spatřit a užívat, je jen viditelnou částí Boha. „*Přirozený svět je jenom obraz a otisk Ráje. Prostá existence tohoto světa je zárukou, že existuje nějaký*

dokonalejší svět. Bůh jej stvořil proto, aby lidé skrze viditelné věci mohli pochopit jeho duchovní ponaučení a divy jeho moudrosti. ¹¹⁵

Nebe a země, moře a pevniny, hory a údolí, každá věc plní to, co bylo pro ni psáno. Občas se třese půda, jindy jsou záplavy. Hvězdy jsou však stále na svém místě a slunce se lidem nezřítilo na hlavu. *„I poušť, slunce a vítr hledají znamení, která ta Ruka napsala, a snaží se uskutečnit svou cestu a pochopit, co je napsáno na pouhém smaragdu. Věděl, že ta znamení jsou rozeseta po Zemi a v Prostoru a že zdánlivě nemají žádný důvod či význam.* ¹¹⁶

„Ta Ruka však k tomu všemu důvod má a jen ona je s to dělat zázraky, měnit oceány v pouště a lidi ve vítr. Protože jen ona chápe, že vyšší záměr posouvá Vesmír k bodu, kde se šest dní stvoření promění ve Velké dílo. A chlapec se pohroužil do Duše světa a viděl, že Duše světa je částí Duše Boží, a viděl, že Duše Boží je jeho vlastní duší. A že tedy může konat zázraky. ¹¹⁷

V té chvíli, kdy veškeré stvoření bylo dokonáno, *„Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré...“* (Gn 1, 31) Pouze, když Bůh stvořil člověka, neřekl „je to dobré“. Dle chasidského vyprávění to neřekl proto, že člověk byl stvořen jako otevřený systém určený k růstu a vývoji a nebyl dokončen stejně tak jako ostatní stvoření. Tento otevřený systém ovšem sebou nese i riziko, které ohrožuje symfonii míru danou Bohem. *„Všechno by bylo symfonií míru, kdyby se Ruka, jež to vše napsala, byla zastavila po pátém dni stvoření. Nastal však ještě šestý den. Kdyby nebylo šestého dne stvoření, nebylo by člověka a měď by byla navždy mědí a olovo olovem“*¹¹⁸ Ale jak říká Coelho: *„Tak je to se vším, co bylo stvořeno: mnohé tváře téhož Boha.* ¹¹⁹

Tím nejzákladnějším výrokem bible o přirozenosti člověka je, že člověk byl učiněn k obrazu Božímu. *„I řekl Bůh: ‚Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.‘“* (Gn 1, 26) Člověk je k Bohu přirovnáván a důležitost, která je v pasáži kladena na toto přirovnání, je evidentní. Je zde použito dvou výrazů: *obraz* a *podoba*. Táž myšlenka je utvrzena v následujícím verši. *„Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.“* (Gn 1, 27)

Člověk je korunou tvorstva. Vyniká nad všemi ostatními tvory na zemi zvláštními přirozenými přednostmi, zvláště přímou postavou, řečí a duševními schopnostmi. Jeho

vynešenost vyjádřil Bůh tím, že hned první lidi povýšil do řádu nadpřirozeného. „*Požehná tobě Hospodin v zemi, kterouž Hospodin Bůh tvůj dá tobě v dědictví, abys jí dědičně vládl.*“¹²⁰ Viditelný, hmotný svět stvořil tedy Bůh pro člověka, člověka však stvořil pro sebe. Člověk je po andělech nejdokonalejší tvor. Bůh stvořil člověka až na konci svého tvůrčího procesu, kdy celá země i se svými tvory byla již pro něj připravena.¹²¹

V Písmu se nehovoří ale jenom o stvoření člověka k obrazu Božímu, je zde vyjádřen i strach z toho, že člověk by se mohl stát Bohem. Je to patrné v jedné z prvních kapitol *První knihy Mojžíšovy*: „*Řekl Hospodin Bůh: ‚Tedy je člověk jako jeden z nás, zná dobré i zlé. Nepřipustím, aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky.‘*“ (Gn 3, 22) Člověk pojedl ze stromu poznání, nezemřel, jak mu had předpověděl, a stal se stejně nesmrtelným jako Bůh. „*Proto jej Hospodin Bůh vyhnal ze zahrady v Edenu, aby obdělával zemi, z níž byl vzat.*“ (Gn 3, 23) „*Učiněn k obrazu božímu, jsa jako bůh, není bohem. Chtěje zabránit, aby se tak stalo, vyhánil bůh Adama a Evu z ráje. Had, který řekl eritis sicut dei (budete jako bohové), měl pravdu.*“¹²²

„*Člověk smí panovat nade vším, co mu Bůh poddal, ale nesmí se stavět na roveň svému Stvořiteli. Už to je nezasloužená milost, že smí být jeho obrazem. Obraz je vždycky něco odlišného od originálu, byť i vystihoval jeho podobu sebevystižněji. Pomyslíme-li na různé umělecké směry, vidíme, že se podoba může také zvrhnout až v karikaturu. K tomu nutně dochází, kde se člověk staví na místo Boží. Bible na to naráží nenápadnou zmínkou, že Adam „zplodil syna ke své podobě, podle svého obrazu“ (Gn 5, 3) Na rozdíl od prvního citátu jsou výrazy „obraz“ a „podoba“ užity v opačném pořadí. Znamená to, že syn zdědí otcovu podobu, takže bude jeho obrazem, nikoli však obrazem Boha.*

Po všech těchto slovech nám jistě vyvstala na mysli otázka: Jak mohl z tohoto dobrého Božího stvoření vzniknout chaos dnešního porušeného světa? Způsobil to snad člověk svou neposlušností? Začal pochybovat, jestli je nutné dodržovat příkazy a hranice, které mu Bůh dal. Začal bádát, zda za těmito hranicemi nejsou další prostory nových možností, které mu Bůh záměrně odepřel? Jeho chamtivost a touha chtít neustále víc mají však ničivý charakter a nejednou se jim to málem podařilo. Bohužel lidé jsou nepoučitelní. Ženou se za bohatstvím, slávou, větší mocí či uznáním stejně jako Adam s Evou za Stromem poznání. Je to ryze lidská vlastnost, která nás žene do záhuby. Ale proč nám ji Bůh přisoudil? Cožpak nás neučinil k obrazu svému? Ke své podobě? Tak proč se stáváme hříšníky?

Existuje totiž něco, co je mnohem silnější než předurčenost - svoboda. Možnost učinit vlastní rozhodnutí byla člověku dána Bohem. „Každé z těchto malých rozhodnutí, které děláme každou minutu své existence, může znamenat volbu mezi životem a smrtí.“¹²³ Jedná se o velký dar, který v sobě nese zároveň i velké riziko. Za své jednání je člověk zodpovědný a jeho hříchy vedou k trestu, Bůh však spojuje soud se svou milostí. „Hříchem obtížený člověk smí žít dál ve velkém očekávání. Dějiny zůstávají otevřeny k příchodu nového Adama, který přijde, aby zachránil, co propadlo smrti, a napravil, co bylo pokaženo.“¹²⁴

O pár stránek výše nás Bůh nabádal, abychom vzali život do vlastních rukou, rozhodovali se sami za sebe, z vlastního přesvědčení, ne se jen slepě nechali vést svým pastýřem, avšak v jisté pasáži u Samuela je psáno: „Bůh je má záštita pevná a vodí mě cestou dokonalou.“ (2 S 22, 33) Tento výrok můžeme podpořit i *Žalmem Davidovým*, kde se zpívá: „Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek.“ V odkazech na to Coelho smířlivě a s absolutní dávkou důvěry dodává: „Jestliže Pánbůh tak dobře vede ovce, jistě povede i člověka.“¹²⁵ Tato důvěra, daná silou víry, je nezbytná. Musíme věřit, že naše životní pout' je vedena Bohem, že On řídí naše kroky, a ač se nám někdy může zdát, že se řítíme do propasti, že nám škodí tím, že zbytečně strádáme, a existuje lepší cesta, která není tolik náročná, musíme věřit. Zde se Coelho opírá o evangelistu Lukáše a jeho 22. kapitolu: „Jenž praví: když jsem vás vyslal bez měšce, bez mošny a bez obuvi, měli jste v něčem nedostatek?“¹²⁶

Čas od času jsou ale chvíle, kdy se musíme rozhodnout i my sami, bez něčí pomoci. Coelho uvádí: „V životě jsou však chvíle, kdy musíme volit mezi jednou a druhou cestou.“¹²⁷ V těchto chvílích nás právě Bůh nabádá, abychom vzali život do vlastních rukou. „Bůh je nekonečný ve svém milosrdenství a neúprosný ve své příslosti k těm, kdo se ničeho neodvážejí.“¹²⁸ Musíme se o to aspoň pokusit. „Za to se nám pak dostává všemožných požehnání, jež štědře udělí těm, kdož o ně žádají.“¹²⁹

Právě tyto chvíle jsou zkouškou naší víry. Jsou to překážky na pouti, které musíme zdolat. V tomto okamžiku zase důvěřuje Bůh nám a vyzývá nás stejně jako apoštol Pavel tehdejší církvi. „Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát.“ (1 K 10, 13)

Po všech těchto citátech z Coelho a pasážích z bible může nastat určitý myšlenkový chaos. Kde tedy najít tu hranici, tu míru, kdy se ještě necháváme vést, ale zároveň přitom jen slepě nenásledujeme? Odpověď můžeme nalézt jedině v naší víře. Pokud dbáme Jeho přikázání, Bůh nám naši cestu požehná. My toto požehnání musíme přijmout, jinak se změní v naše prokletí. Tuto osudovou volbu uvádí Coelho v Alchymistovi: „*Každé požehnání, není-li přijato, změní se v prokletí.*“¹³⁰ Obdobnou formulaci můžeme nalézt už v *Druhé knize Mojžíšově*: „*Hleď, ukazuji vám dnes požehnání i kletbu; požehnání, budete-li poslušní příkazů Hospodina, svého Boha, jež vám dnes ukládám; a kletbu, nebudete-li poslušní příkazů Hospodina, svého Boha, a uhnete – li z cesty, kterou vám určuji dnes.*“ (Dt 11, 26-28) Tato volba je ještě formulovaná i v *Páté knize Mojžíšově*, 28. kapitole.

Všechno je tedy v Jeho rukou. Naše životy v proudu času. Minulost, přítomnost i budoucnost, na kterou Coelho nahlíží jako na prostor nekonečných možností, jejichž výsledek je nám záměrně skryt. Pokud nastane situace, že je nám budoucnost odhalena, je to jenom z toho důvodu, abychom ji změnili. „*Bůh ukazuje budoucnost zřídka, a to z jediného důvodu: je to taková budoucnost, která byla psána, aby byla změněna.*“¹³¹ Zde Coelho vychází z evangelisty Matouše. „*Jenž praví: nic není skrytého, co by nemělo být zjeveno, ani tajného, co by nemělo být poznáno.*“¹³²

5. 3 Motiv Duše

„Všechno vnější je také vnitřní,“ mohli bychom společně s Goethem říci. Ovšem tohle „vnitřní“, jež moderní materialisté tak rádi odvozují od toho, co je „vnější“, má svoji vlastní strukturu, která předchází veškeré vědomé zkušenosti, a je dokonce apriorní i vůči té nevědomé. Veškerá věda je totiž funkcí duše a v ní má původ veškeré poznání.

„Je to hybná síla všeho. V alchymii se tomu říká Duše světa. Když si něco přejeme z celého srdce, pak jsme blíž Duši světa. Je to vždy kladná síla.“¹³³ Duše tedy není jen něco, co stojí jen tak ledabyle vedle sebe či po sobě, je to nesmírně důmyslná a účelná struktura, jež v obrazech vyjadřuje názornost životních skutečností. Duše je řadou obrazů v nejširším smyslu. A stejně tak, jako naše tělo potřebuje duševno, aby bylo životně aktivní, tak i naše duše potřebuje tělo, aby její obrazy mohly žít... „Každá duše stejně jako říčka a rostlina potřebuje cosi jako déšť: naději, víru, důvod k životu. Když je nemá, všechno v té duši zmírá, i když tělo ještě přežívá; a lidé budou moci říkat: „Tady v tom těle býval kdysi člověk.“¹³⁴

Dalo by se bez nadsázky říci, že oduševnělý život je živá bytost. Právě duše je v člověku to živoucí, co žije samo ze sebe a co způsobuje život, proto vdechl Bůh Adamovi živoucí dech, aby žil. Přesvědčuje nás o neuvěřitelných věcech jenom z toho důvodu, aby byl život žit. Je vždy na naší straně a probouzí aktivitu, která nechce žít lstí, nepravostí a klamem k životu. A právě tuto myšlenku vystihuje Coelho v pasážích o duši. *„Všechno, co je na povrchu a pod povrchem Země, se ustavičně přetváří, protože Země je živá; a má duši. Jsme součástí této Duše a málokdy si uvědomujeme, že ona vždy pracuje v náš prospěch.“¹³⁵*

„Dozvěděl jsem se, že svět má Duši, a kdo té Duši porozumí, porozumí řeči věcí.“¹³⁶ Coelho uvádí, že Duše světa umožňuje, aby alchymisté porozuměli všemu, co je na Zemi, neboť to je řeč, jíž se vše dorozumívá. To je řeč beze slov... A přestože my alchymisté nejsme, je i naším úkolem duši naslouchat a snažit se jí porozumět, ne od ní utíkat. V poslední době se lidé snaží dělat všechno, i to nejabsurdnější, jen aby unikli vlastní duši. Provozují jógu či jiné meditační techniky, dodržují postní rituály, snaží se pochopit teologii, bezmyšlenkovitě se modlí kdejaké mystické texty všech dob – a to jenom z toho důvodu, že jim chybí jakákoli víra, že by z jejich vlastní duše mohlo vzejít něco užitečného. „A tak se duše pozvolna stala oním Nazaretem, ze kterého nemůže přijít nic dobrého, a proto se to lidé snaží najít a zaopatřit ze všech světových stran: čím více zdaleka to je a čím je to extravagantnější, tím lépe.“¹³⁷ A přitom stačí tak málo...

Carl Gustav Jung uvádí: „*Mít duši je odvážným činem života, neboť duše je démon, jenž dává život, démon, který hraje svou skřítkovskou hru nad i pod lidskou existencí. Proto se tomuto démonu v rámci dogmatu také hrozí jednostrannými tresty a je usmiřován žehnáním, jež obojí dalekosáhle překračuje zásluhy, které jsou v lidských silách. Nebe a peklo jsou osudy duše, a ne obyčejného člověka, který by ve své slabosti a křehkosti vůbec nevěděl, co se sebou v nebeském Jeruzalémě počít.*“¹³⁸ V Septuagintě je psáno „*Ti, kdo páchají hřích a nespravedlnost, jsou nepřátelé vlastní duše.*“ (Tb 12, 10) Nejsme to my, kteří žijeme v souladu s desaterem, neboť „*Duše spravedlivých jsou v Boží ruce a trýzeň smrti se jich nedotkne.*“ (Mdr 3, 1) Proto se nemusíme ničeho bát, stačí jen věřit, vždyť v 6. kapitole knihy *Báruch* je jasně psáno: „*Můj anděl je s vámi, on ochrání vaše duše*“ (Bar 6, 6) a v *Žalmech* zpíváno: „*Má duše přilnula k tobě, tvá pravice mě pevně drží.*“ (Ž 63, 9) „*Naše duše s touhou vzhlíží k Hospodinu, on je naše pomoc, náš štít.*“ (Ž 33, 20)

Živá bytost, hybná síla všeho, ale i démon, který s námi hraje skřítkovskou hru. Lidská duše představuje jednu z největších záhad tohoto světa. A i přes všechny možné experimenty a výzkumy, které se snažily nakouknout do jejích tajů, víme o své duši jen velmi málo, proto nás neustále může překvapovat svými obrovskými možnostmi a téměř neomezenou mocí nad námi samotnými, nad naším prožíváním a hlavně chováním. Nad tím, jací jsme a jací budeme. Proto bych ráda závěrem této podkapitoly citovala Carla Gustava Junga, který mou rodící se myšlenku vystihl naprosto trefně, a po jehož slovech bude veškerý komentář již naprosto zbytečný. „*Svět visí – a to obzvláště dnes – na tenké niti a tou nití je lidská duše.*“¹³⁹

5. 4 Motiv smyslu lidského života

„V hrudi tvé jsou hvězdy Tvého osudu,“¹⁴⁰ píše ve své básni Valdštějn Friedrich Schiller. Co tím chtěl říci? A co pár těchto slov znamená v reálném životě? Odpověď můžeme nalézt opět u Coelho, který ve svých textech dokonale vystihl lidský strach z osudu. Tento strach je v podstatě pochopitelný. Osud je něco nedozírného a nesmírného. Skýtá neznámo, které s sebou nese i velké nebezpečí, proto se raději zříkáme svých přání a možností volby a necháváme se unášet na vlně osudu, v kterou věříme a doufáme, že volí ty nejlepší a nejbezpečnější cesty životem.

Ano, je pravda, že někdy nás osud přinutí změnit směr naší cesty a je to právě „on“, kdo vede naše kroky. „Ubírá – li se člověk vstříc svému osudu, musí mnohokrát změnit směr. Jindy zase jsou vnější okolnosti silnější a on se musí zaleknout a ustoupit. To vše patří k učednictví.“¹⁴¹ Ale v žádné chvíli své existence neztrácíme vládu nad svým životem, to je ta největší lež, kterou si fatalisté tak oblíbili. Coelho tuto myšlenku dokonce mnohonásobně stupňuje, kdy uvádí, že „člověk je předurčen k tomu, aby zradil svůj osud.“¹⁴² Nabádá nás k tomu, abychom si sami zvolili, kudy se bude naše cesta ubírat a nepodléhali tomu, co se objevuje skoro ve všech knížkách, totiž o neschopnosti člověka zvolit si svůj vlastní osud. „Hospodin však byl šlechtěný a zavedl ho do propasti nevyhnutelného, aby mu ukázal, že člověk musí zvolit – a nikoli přijmout – svůj osud.“¹⁴³

„Co nakonec přiměje člověka, aby si zvolil vlastní cestu, a tak vystoupil z nevědomé identity s masou jako z mlhoviny? Nemůže to být nutnost, protože ta doléhá na mnohé, kteří se zachraňují v konvenci. Nemůže to být mravní rozhodnutí, protože člověk se zpravidla rozhoduje pro konvenci. Co tedy neúprosně rozhoduje ve prospěch něčeho neobvyklého? – Je to ono vnitřní určení, iracionální faktor, který osudově nutí k emancipaci od stáda a jím vyšlapaných cest. Pravá osobnost má vždycky vnitřní určení a věří v ně, má k němu pistis (důvěru, víru, p. p.) jako k Bohu, přestože by obyčejný člověk řekl, že je to jen individuální pocit poslání. Toto vnitřní určení však působí jako Boží zákon, jemuž se nelze zpronevěřit. (...) Musí být poslušen vlastního zákona, jako by to byl démon, který mu našeptal nové neobvyklé cesty. Kdo má poslání, kdo naslouchá hlasu nitra, ten je povolán.“¹⁴⁴

Měli bychom si uvědomit, že smyslem našeho života je to, co mu sami chceme dát. A to jediné, co musíme udělat, je řídit své svým vnitřním hlasem a žít *Svůj příběh*. „Splnit svůj

Osobní příběh je jedinou povinností člověka. Vše je jedno. ¹⁴⁵ Musíme opustit od konvencí a stereotypů, nebýt zabředlí jenom ve snech a myšlenkách, neboť: „*Život netvoří přání, nýbrž činy člověka.*“ ¹⁴⁶ A věřit, že všechno je v našich možnostech a silách, neboť ve své síle jsme nezávislí a izolovaní. Zde dokážeme kout svůj vlastní osud sami. „*Není obtížné si znovu vybudovat život. Stačí si uvědomit, že máme stejnou sílu jako předtím, a využít ji pro své dobro.*“ ¹⁴⁷ Naopak ve své slabosti se stáváme závislými a svázanými a stáváme se nedobrovolným nástrojem osudu.

V roce 2004 obdržel Paulo Coelho za své dílo cenu Brazilské literární akademie. Při děkovné řeči se mimo jiné i snažil popsat svou cestu hledání smyslu lidského života: „*Jaká je to síla, která nás odvrací od pohodlí známého a nutí nás přijímat nové výzvy, i když víme, že všechna sláva tohoto světa je tak pomíjivá? Věřím, že tento impuls můžeme nazvat hledáním smyslu života. Po mnoha letech hledání definitivní odpovědi na tuto otázku v knihách, výtvarném umění a ve vědě, kdy jsem krácel jak po bezpečných stezkách, tak i po těch riskantních, jsem získal množství odpovědí. Dospěl jsem k přesvědčení, že v tomto světě se žádné definitivní odpovědi nedočkáme – ale že nakonec, v okamžiku, kdy staneme před tváří Stvořitele, pochopíme všechny příležitosti, které nám život nabízel.*“

Pokud tedy existuje něco, čemu máme věřit více než sami sobě na naší cestě životem, a není to osud, jak jsme si společně vyvrátili výše, je to podle Coelha jediné Bůh, který je spolupoutníkem na naší cestě. „*Bůh vyznačil na světě cestu pro každého člověka. Ted' jenom musíš pozorně sledovat tu svou.*“ ¹⁴⁸ Neboť „*každý člověk na Zemi, bez ohledu na to, co dělá, hraje vždycky hlavní roli v Historii světa. A obvykle o tom neví.*“ ¹⁴⁹

Příběh náš a příběh světa psala táž *Ruka*, proto se nemusíme bát jít po cestě, kterou nám určila, neboť člověk je schopen dosáhnout všeho, co chce a co potřebuje, jelikož „*Pán žádá od lidí jenom to, co je v možnostech každého z nich.*“ ¹⁵⁰ A kdyby přesto nastal okamžik, že už nemůžeme jít dál, protože nám síly docházejí, a my jsme se ocitli v momentu, kdy zvažujeme, zda to má vůbec cenu, nás On přidržuje a pomáhá nám, abychom neupadli či od své cesty, pod tíhou beznaděje, neupustili.

Ona váhavost je opět dána naší racionální složkou, která se o slovo hlásí vždy ve chvílích, kdy se to hodí nejméně. „*Pocit blaženosti zmizel. Místo něho se znova objevil Rozum se svými obavami z neznáma, s naléhavou a absolutní potřebou stát opět nohama na zemi.*“ ¹⁵¹ Proto se vydáváme jenom po té cestě, na kterou jsme už zvyklí, přestože moc dobře vidíme tu nejlepší.

Právě to jsou ty chvíle, kdy mnozí lidé přestávají žít, neboť nepřijali výzvy života a život už je k ničemu nevyzývá. Nic je nemrzí, nic je netěší, nepláčou, nesmějí se, jenom nechávají plynout čas.

Coelho si je vědom křehkosti lidské vůle a ví, že občas na své cestě klopýtáme přes překážky, které se nás snaží zastrašit, a proto smířlivěji dodává, že každý člověk má právo pochybovat o sobě a o svém úkolu a čas od času od něj může i upustit, protože jen člověk nehodný o sobě nepochybuje, neboť slepě věří ve své schopnosti a hřeší pýchou. Necht' jsou blahoslaveni ti, kteří prožívají chvíle váhavosti, ale kteří je vždy dokáží přestát.

Jednou z nejčastějších situací, kdy ztrácíme smysl svého života, je pocit, že už nás nic nového nečeká. „*Lidé poznají velice brzy, proč mají žít, možná právě proto se velice brzy vzdávají.*“¹⁵² Avšak každá cesta je spojena s objevováním něčeho nového. Někdo objeví své skryté schopnosti a síly, jiný zase sám sebe. Někteří cestu spojují s hledáním nových zážitků, inspirace, zkušeností atd. Ale každý, kdo se vydá na cestu, od ní něco očekává. Všichni doufáme, že na ní nalezneme to, co momentálně potřebujeme - náš skrytý poklad. A na každého člověka na Zemi jeho poklad někde čeká, ale „*jen ten, kdo najde život, může nalézat poklady.*“¹⁵³ A smutné je, že i když se nám to podaří a máme ho před sebou, tak to stejně nepoznáme, protože lidé na poklady už nevěří. Neuvědomují si totiž, že již samotný akt hledání je objevení toho největšího pokladu ze všech, neboť „*každý okamžik hledání je okamžikem setkání s Bohem a s Věčností.*“¹⁵⁴

Při hledání smyslu života se Coelho zabývá i posloupností času. „*Nerozviřuj bláto minulosti, chceš-li být ozářen zítřejším svítáním,*“¹⁵⁵ prohlásil kdysi indický filosof Sri Chinmoy, který byl za své myšlenky prohlášen duchovním učitelem, tzv. guru, a jeho věhlas se začal šířit. Kdo ví, zda se Coelho nenechal Chinmoyem inspirovat či na tyto spásné myšlenky přišel sám, ale v jeho textech jsou více než patrné. „*Soustředíš-li se na přítomnost, budeš ji moci zlepšit. A zlepšíš-li přítomnost, potom i to, co se stane, bude lepší. Zapomeň na budoucnost a prožvej každý den svého života, podle naučení Zákona a v důvěře, že Bůh pečuje o své děti. Každý den v sobě nese Věčnost.*“¹⁵⁶

Většina lidí ale mylně žije pro svou budoucnost. Navštěvují všemožné kurzy a přípravky, aby se dostali na lepší školy. Chodí do školy, aby pak našli lepší zaměstnání. Když najdou solidní práci, která v danou chvíli odpovídá jejich požadavkům, chtějí zase víc. Dožadují se povýšení, zvednutí platu, aby mohli zabezpečit rodinu a vydělali si na důchod a důstojné stáří. A tak se

jejich životní pout' stala neustálým honěním za něčím lepším, a tím pádem nikdy nemůžou být šťastní, neboť vždycky bude existovat něco lepšího. Přitom tajemství štěstí tkví v přítomnosti. „Protože já nežiju ani ve své minulosti, ani ve své budoucnosti. Mám jenom přítomnost, a to mě zajímá. Když budeš moci vždycky zůstat v přítomnosti, budeš šťastný.“¹⁵⁷

Poslední, co bych chtěla v souvislosti s motivem života zmínit, je symbolika jeho konce – smrt. „V tajemné hodině životního poledne se obrací parabola, je to zrození smrti. Život ve své druhé polovině neznamena vzestup, rozvoj, rozmnožení, životní rozmach, ale smrt, neboť jeho cílem je konec. Odmítat svůj životní vrchol je totéž jako nechtít svůj konec. Obojí znamená: nechtít žít. Nechtít žít znamená totéž, co nechtít zemřít. Vznikání a zanikání tvoří jednu a tutéž křivku.“¹⁵⁸

Smrt je tedy duševně stejně důležitá jako narození a tvoří naprostou integritu života. „Smrt je naše velká družka, protože ona dává našim životům opravdový smysl.“¹⁵⁹ Právě vrchol života bývá vyjádřen symbolikou smrti, protože přerůst sám sebe znamená smrt. V tomto případě se Coelho ztotožňuje s jungovským chápáním smrti a zdánlivě se rozchází s Písmem, kde je smrt vyličeena pouze jako to zlé. „Hle, předložil jsem tobě dnes život a dobré, smrt i zlé.“ (Dt 30, 15) Zde je život staven do roviny s dobrem a smrt se zlem. O několik veršů později je vyjádřeno jiné přirovnání: „Předložil jsem ti život i smrt, požehnání i zlořečení; vyvol si tedy život, abys byl živ ty i tvé potomstvo.“ (Dt 30, 19)

„Všichni ale máme předsudky ve vztahu k smrti a nechápeme, že je to jen další projev agapé.“¹⁶⁰ Vždyť smrt může být našim nejlepším druhem, ne jen nepřítelem, který se nás snaží zničit. A čas, který je rozdělen mezi život a smrt, je jen naším vlastním výtvozem. Neplýne pořád stejně, to tempo určujeme my sami. Náš celý život od narození až po smrt je jen v našich rukou. I způsob této cesty, u které není důležitý cíl, neboť je předem daný. „Lidé totiž vždy přijdou v pravý čas tam, kde jsou očekáváni.“¹⁶¹ A tak je to již od počátku věků. Lidé přichází a odchází, je to jediná opravdová jistota (kromě Boha), kterou všichni lidé máme bez rozdílu a ani „smrtí se nic nezmění.“¹⁶²

5. 5 Motiv snu

Troufám si tvrdit, že každý z nás se už někdy zamyslel nad tím, co je smyslem lidského života, o čem ten život vlastně je a jakou úlohu v něm naše osobnost plní. Když se nad tímto „problémem“ zamyslíme trochu hlouběji, zjistíme, že lidský život je v podstatě o jediném – splnit si svůj životní sen...

„Sny jsou nestranné, libovůli vědomí vzdálené, spontánní produkty nevědomé duše. Jsou čistou přírodou, a tudíž nezfalšovanou, přirozenou pravdou. Proto se hodí lépe, než cokoli jiného k tomu, aby nám navrátily lidské podstatě odpovídající postoj, když se naše vědomí příliš vzdálilo od svého základu a uvízlo v nemožnosti.“¹⁶³

Přestože v předchozím úryvku Jung popisuje sny, jež vznikají během spánku v rámci procesu snění, a nemá na mysli sny, které chceme v následujících řádcích rozebírat my, tedy naše představy a tužby, naše nesplněná přání, můžeme jeho text krásně aplikovat i v našem případě. Sny jsou nestranné a naprosto na vůli nezávislé. Nemůžeme si předem naplánovat, co bude naším životním snem, ani se ho nemůžeme nijak zbavit, pokud se to zdá našemu vědomí, naší racionální brzdě, příliš riskantní či nemožné. Naše sny jsou čistá pravda, před kterou se nemůžeme nikam schovat, ani si nalhávat, že je to jinak, protože jediný, komu budeme lhát, jsme my sami s naším strachem uvnitř. Sny nám pomáhají svůj život žít i ve chvílích, kdy naše vědomí zabředlo v bahnu nemožnosti a utápí se pod tíhou své racionality. Dodávají nám sílu a víru, že vše je možné, neboť *„Když něco chceš celý Vesmír se spojí, abys toho dosáhl.“¹⁶⁴*

„Člověk má vždycky podmínky k tomu, aby udělal to, o čem sní.“¹⁶⁵ Jen musí poslechnout hlas svého srdce a jít za naplněním svého snu. Evangelista Lukáš uvádí: *„Neboť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“* (L 12, 34) Kdybychom tento citát obrátili, můžeme říci, že v našem srdci přebývá náš poklad. Pokud se nám podaří pochopit tužby a přání svého srdce, nalezneme vše podstatné k naplnění svého snu. Stačí k tomu jenom, abychom si plnili touhy pocházející ze svého srdce. Kdybychom tak činili, žili bychom úplně jiné životy než doposud. Neexistovalo by utrpení, stres, frustrace, deprivace. Každý by byl šťastný, a jak uvádí Coelho v *Alchymistovi*: *„Být šťastný není žádný hřích.“¹⁶⁶* Nejedná se o nic sobeckého vůči jiným lidem, jak si možná někteří mylně myslí. Právě naopak. Je to obrovský dar, který byl dán člověku Bohem pro něj samotného, ale i druhým a tím pádem celému světu.

„Čím víc se blížíme snu, tím víc se Osobní příběh stává pravým důvodem života.“¹⁶⁷ Paulo Coelho měl také svůj sen – stát se spisovatelem. Jeho nejbližší okolí toto přání moc nechápalo. Rodiče ho nechali 3x zavřít do blázince, protože nerespektovali jeho přání stát se spisovatelem. V blázinci byl Coelho podroben dnes již zakázané elektroléčbě. Nechali ho 3x uvěznit převážně z politických důvodů. Zažil zkušenost nenávisti, krutosti, fatální moci a naprosté bezmoci. V *Alchymistovi* můžeme nalézt jeden citát: „Všecko, co se stane jednou, už se nemusí stát nikdy. Ale všecko, co se stane dvakrát, určitě se stane i potřetí.“¹⁶⁸ Je zcela zřejmé, že měl Coelho na mysli právě tyto příhody.

Blázinec, vězení, nic ho nezastrašilo a neodradilo od jeho cesty za svým snem, dokonce ani únos a mučení paramilitární jednotkou. Uvědomoval si, že: „Brána ráje se otevře těm, kdo se rozhodnou vstoupit. Svět spočívá v rukou těch, kteří se odváží snít.“¹⁶⁹ A proto obětoval svému snu všechno a to samé radí i nám. Ví, že pocit blaženosti z životních jistot trvá jen chvíli, a poté se na povrch dere náš vnitřní hlas, který, pokud jej neuposlechneme, nás bude šírat do konce našich dní. Onu myšlenku výstižně popisuje *Poutník*: „Když se zřekneme svých snů, nalezneme klid a prožíváme krátké období pokoje, ale mrtvý sen v nás začne hnit a otráví ovzduší, v němž žijeme. Naděje, že se tak vyhneme Boji – zklamání a porážce – se stane jediným dědictvím naší zbabělosti.“¹⁷⁰

Buďme k sobě velkorysí, je to jediná možnost, jak můžeme zachránit své sny, a tím pádem i naši duši. „Člověk nikdy nesmí přestat snít. Sen je potravou duše, tak jako jídlo je potravou těla. Během naší existence se nám sny mnohokrát rozplynou a touhy se zmaří, ale snít musíme dál, jinak naše duše zhyne a nevstoupí do ní agapé.“¹⁷¹ A existují tři příčiny, kvůli kterým přestáváme snít. „První známkou toho, že zabijíme své sny, je nedostatek času. Druhou známkou smrti našich snů jsou naše jistoty. Třetí známkou smrti našich snů je klid.“¹⁷² Ty pomalu ale jistě působí na naši racionální složku tak, že se snažíme na své sny zapomenout. Zdají se nám nedůležité, dětinské, stydíme se za ně a v konečném důsledku i za sebe. Cožpak nevíme, že „jen člověk, který se za sebe nestydí, je schopen dosvědčovat slávu Boží.“¹⁷³

„Kdo prožívá svůj Osobní příběh, umí všechno, co potřebuje. Jenom jediné znemožňuje jeho sen: strach z neúspěchu.“¹⁷⁴ Tento strach je zcela přirozený. Bojíme se vyměnit naše jistoty, vše, čeho jsme v životě dosáhli, za pouhý sen. Za své sny ale musíme bojovat. Nesmíme se bát zklamání. Friedrich Nietzsche jednou prohlásil: „Strach lže a ty mu věříš“¹⁷⁵ a měl pravdu. Proč věříme strachu, který nám lže? A pokud opravdu lže, tak proč z něj máme strach? Hraje s námi nečestnou hru, ve které už po staletí vyhrává. Zastrahuje nás svými

praktikami a nedovolí nám dát najevo, co cítíme. Měli bychom si uvědomit, že: „*Strach trvá jen do té doby, než dojde k nevyhnutelnému. Potom už s ním nesmíme ztrácet síly.*“¹⁷⁶ Po tomto prozření zjistíme, že nakonec samotný strach z onoho utrpení byl horší než utrpení samo, a proto musíme svému strachu čelit a postavit se k němu racionálně, neboť „*strach neznamena nic jiného, než vzdát se podpory rozumného uvažování...*“ (Mdr 17, 11)

„*Nesmím se bát. Strach zabíjí myšlení. Strach je malá smrt, přinášející naprosté vyhlazení. Budu svému strachu čelit. Dovolím mu, aby prošel kolem mne a skrze mne. A až projde a zmizí, otočím se a podívám se, kudy šel. Tam, kam strach odešel, nic nezůstane. Zůstanu pouze já.*“¹⁷⁷ Tak zní Benegesseritská Litanie proti strachu, která nám může pomoci v prozření...

5. 6 Motiv boje

Motiv boje je u Paula Coelha velmi frekventovaný. V nejčastější podobě jej můžeme nalézt v boji za své sny. Nejedná se však o fyzický boj, spíše o ten, který probíhá uvnitř každého z nás. Dennodenně svádíme bitvy mezi sebou a našim druhým já. Někdo úspěšně, jiný méně, přesto nesmíme boj vzdávat a musíme bojovat do posledních zbytků našich sil tak, jako George Smith Patton ml., generál americké armády, který během druhé světové války osvobodil část České republiky. Byl to on, kdo na jedné válečné konferenci prohlásil: „*Better to fight for something than live for nothing*”¹⁷⁸, což by se dalo volně přeložit jako: Bojovat za něco je lepší než žít pro nic. Toto heslo se stalo životním mottem mnohých lidí a můžeme jej nalézt i v Coelhových textech. „*Člověk je v přírodě jediný tvor, který si uvědomuje, že zemře. Přestože člověk ví, že jeho dny jsou sečteny a že všechno končí dřív, než se naděje, činí ze života boj hodný bytosti věčné.*”¹⁷⁹

Přítomnost boje v našem životě je velmi důležitá. Učí nás stát si za tím, co doopravdy chceme a rozlišovat skutečné výzvy života od těch malicherných, které si blyští svým pozlátkem povrchnosti a svádí nás z cesty. Učí nás vybírat si, za co má cenu bojovat, a pokud prohrájeme, jak se ze svých nezdarů ponaučit, aby se v příštím boji naše zbroj leskla jen tím nejčistším světlem odhodlání a čestnosti. „*Bojovník si je vždycky vědom toho, zač má smysl bojovat. Nepouští se do bitev, které nemají význam, a nikdy neztrácí čas s provokacemi. Bojovník přijímá porážku. Nestaví se k ní jako k něčemu bezvýznamnému, ani se jí nesnaží přeměnit ve vítězství. Hořce nese bolest ztráty, trpí lhostejností a samota ho uvádí v zoufalství. Když vším tím projde, ošetří si rány a začne všechno nanovo. Bojovník ví, že válka se skládá z mnoha bitev; a jde dál.*”¹⁸⁰

Ví, že všechny bitvy v životě nás mohou něčemu naučit, dokonce i ty prohrané. „*Existuje totiž porážka, ale ne utrpení. Skutečný bojovník ví, že i když prohraje bitvu, zdokonalí při ní své schopnosti vládnout mečem. A příště dokáže bojovat mnohem obratněji.*”¹⁸¹ Proto jediné, co nesmíme v boji udělat, je uprchnout. To je ještě horší než v bitvě prohrát, protože z porážky se vždycky můžeme poučit, útekem však nic nezískáme, pouze tím ohlásíme vítězství nepříteli. A když už jsme se rozhodli bojovat, musíme vydržet až do konce, ač jsme ze začátku ani netušili, co s sebou ono rozhodnutí nese. „*Rozhodnutí je jenom začátek něčeho. Jakmile se člověk rozhodne, pohrouží se ve skutečnosti do mocného proudu a ten ho unáší na*

místo, na které v okamžiku rozhodování vůbec nepomyslel.“¹⁸² A „*jakmile není možné se vrátit, musíme se starat jen o to, jak nejlíp jít vpřed.*“¹⁸³

„*Bojovník si uvědomuje, že existují obtíže, s nimiž nepočítal. Kdyby čekal na ideální okamžik, nikdy by se nepohnul z místa, protože mnozí lidé mu ustavičně říkají, že je bláznovství dělat, co zamýšlí. Bojovník se tedy nezříká jistá dávky bláznovství, neboť ve válce a v lásce nelze vše předpovídat.*“¹⁸⁴

„*Nejlepší bojovník je ten, kdo dokáže přeměnit nepřítele v přítele.*“¹⁸⁵ V boji představuje nepřítel vždy naši slabou stránku. Nejčastěji je to ta, které slepě důvěřujeme. „*Nepřítel vstoupí do boje jen proto, že ví, kde nás zasáhnout. Právě v tom bodu, v němž jsme domněle nepřemožitelní, protože tak nám to domluvila naše pýcha. V průběhu boje se vždycky snažíme chránit si svou slabou stranu, zatímco nepřítel udeří na tu nechráněnou – na tu, již nejvíc důvěřujeme. A skončíme s porážkou, protože dojde k tomu, k čemu nikdy dojít nemělo: nechat nepřítele, aby si sám zvolil způsob boje.*“¹⁸⁶

Coelho ve svých textech uvádí také pojem *Dobrého boje*: „*Zabijíme své sny, protože máme strach bojovat Dobrý boj.*“¹⁸⁷ Tento druh boje známe již od apoštola Pavla z *Prvního listu Timoteovi*: „*Bojuj dobrý boj víry, abys dosáhl věčného života, k němuž jsi byl povolán a k němuž ses přihlásil dobrým vyznáním před mnoha svědky.*“ (1 Tm 6, 12) Coelho tento boj nesvádí pouze v oblasti víry, ale rozšířil jej i do dalších oblastí života. „*Dnes se svět velice změnil a dobrý boj se z bitevních polí přenesl do našeho nitra.*“¹⁸⁸ A „*kdo touží svádět Dobrý boj, musí pohlížet na svět jako na nesmírný poklad, který tu čeká, aby byl objeven a dobyt.*“¹⁸⁹ Neboť *Dobrý boj* je ten, který vedeme proto, že si to přeje naše srdce. Je aktem lásky, není hříchem, jak by se mohlo zdát, proto: „*Někdy nechápeme nesmírnou radost v srdci těch, kdo zápasí, protože těm nezáleží ani na vítězství, ani na porážce, záleží jim jen na tom, aby bojovali dobrý boj.*“¹⁹⁰ A neseme-li na sobě stopy a jizvy bitev právě z tohoto boje, otevřou nám cestu do ráje. Jsou němými svědky toho, co jsme prožili, i odměnou za naše vítězství.

„*Když se chceme pustit do Dobrého boje, potřebujeme pomoc.*“¹⁹¹ V Písmu je psáno: „*Ved' náš boj, uděláme všechno, co nám řekneš!*“ (1 Mak 13, 9) Tento apel, tato výzva k pomoci, je směřována k Bohu. „*I mluvil Hospodin k Mojžíšovi, řka: „Vy jdete dnes k boji proti nepřítelům svým, nebudiž strašlivé srdce vaše, nebojte se a nestrachujte, ani se jich*

nelekejte. ¹⁹² Věříme, že když nad námi bude držet ochrannou ruku ten Nejvyšší, vyhrajeme jakýkoli boj, vždyť když On je s námi, kdo je proti nám?

Nastane ale čas, kdy budeme muset bojovat i proti Němu. Je to zkouška, kterou nám přichystal. Pokouší naši víru v Něj, ale především víru v sebe sama. Zbabělci prohrají a přijmou důsledky své porážky, kdežto stateční lidé povolají veškeré své síly a Bohu se postaví. Tento moment není vnímán jako rouhání se, ale jako uvědomění si svých vlastních možností a sil bez neustálé závislosti na Bohu. A tak, jak se Bohu postavil Eliáš, musíme být v tomto momentu silní i my, neboť *„...život každé lidské bytosti v určité chvíli zkříží tragédie; může to být zkáza města, smrt dítěte, falešné obvinění, nemoc, která zmrzačí navždy. V této chvíli Bůh člověka vyzývá, aby Mu čelil a aby odpověděl na Jeho otázku: „Proč tolik lpíš na existenci tak krátké a tak plné utrpení? Jaký je smysl tvého boje? Pak se tedy člověk, který na tuto otázku neumí odpovědět, se vším smíří. Zatímco druhý, který hledá smysl existence, usoudí, že Bůh byl nespravedlivý, a rozhodne se vzdorovat vlastnímu osudu. A právě v té chvíli sestoupí z nebes jiný oheň – nikoli ten, který zabíjí, nýbrž takový, který boří staré hradby a ukazuje každé lidské bytosti její skutečné možnosti. Zbabělci nikdy nedovolí, aby jim ten oheň zapálil srdce – touží jen po tom, aby se nová situace zase rychle vrátila k tomu, co bylo dřív, a oni mohli dál žít a myslet způsobem, na nějž byli zvyklí. Stateční lidé však spálí v ohni to, co bylo staré a – i za cenu velkého vnitřního utrpení – všechno opustí, ba i Boha, a ubírají se vpřed.“*¹⁹³

ZÁVĚR

V této diplomové práci jsme se zaměřili na proměny a vývoj jednotlivých motivů ve vybraných dílech brazilského spisovatele Paula Coelha. Pro práci s motivy jsme vybrali ty nejfrekventovanější v jeho románech: Poutník – Mágův deník, Alchymista a Pátá hora, u nichž jsme zmínili i stručnou charakteristiku děje. Při rozboru díla jsme uvedli charakteristické ukázky, které jsme následně analyzovali. Naším cílem bylo alespoň přibližně nastínit Coelhovo uchopení motivů.

Nejčastějším a také nesnáze uchopitelným motivem, který je vyjádřen téměř ve všech Coelhovách knihách, je motiv poutníka. Tento motiv je velmi variabilní a Coelho ho vždy přizpůsobuje danému kontextu. Jednou putujeme za svým snem či spřízněnou duší, podruhé za objevením sebe sama. Každá varianta pouťe ale s sebou nese jakousi obnovu – jakési znovuzrození, které je ve své podstatě hlavním Coelhovým poselstvím.

U motivu víry a Boha se Coelho převážně opírá o Písmo svaté, s kterým se až na drobné výjimky naprosto shoduje. Bylo velmi zajímavé sledovat, jak autor vystřídal snad všechny možné polohy daného motivu a nebál se je aplikovat až na hranicích absurdity. Z těch nejcharakterističtějších můžeme uvést třeba odhodlání jít za svým snem a naslouchat znamením, ale vzepřít se osudu, neboť člověk si musí zvolit, nikoli přijmout, svůj osud. Následovat Pána, neboť On je náš Pastýř, ale jít si vlastní cestou, protože Bůh je neúprosný ve své přísnosti k těm, kdo se ničeho neodvážejí. Máme být poslušní až k smrti, ale zároveň máme bojovat proti tomu Nejvyššímu, neboť tohle je zkouška naší víry. Po všech těchto slovech může nastat určitý myšlenkový chaos, který jistě nebyl Coelhovým primárním záměrem, jisté však je, že nás nutí přemýšlet a uvědomit si, že nic není v životě černobílé a každá mince má dvě strany.

Téma této diplomové práce je velmi rozsáhlé, a my jsme nemohli zabíhat do příliš velkých podrobností, určitě by ale stálo za zmínku srovnat vybrané motivy na počátku autorovy tvorby s jeho díly pozdějšími. Ale to už je pouze námět na další práci.

POZNÁMKOVÝ APARÁT

---

¹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 11-12.

² FIC, Igor. *Katolický týdeník–příloha Perspektivy č. 36* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. s. III.

³ OHLER, Norbert. *Náboženské poutě ve středověku a novověku*. Praha: Vyšehrad, 2002. s. 13.

⁴ V apoštolském seznamu je Jakub uváděn na místě třetím (Mt 10, 2), jindy na místě druhém (Mk 3, 17).

⁵ OBR, Josef. *Osoby a místa v evangeliích*. Praha: Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francla, 1947. s. 75.

⁶ OHLER, Norbert. *Náboženské poutě ve středověku a novověku*. Praha: Vyšehrad, 2002. s. 25.

⁷ Veškeré citace biblického textu s výjimkou citací uvedených Coelhoem jsou podle vydání českého ekumenického překladu. Na základě odkazů v tomto vydání přinášíme i srovnání citátů z jednotlivých biblických knih. Vítanou pomůckou nám též byla BIBLICKÁ KONKORDANCE. Praha, 1933. II. revidované vydání. Se svolením Spolku Komenského v Praze vydal Křesťanský spolek mladíků v Čechách. 1021 s. a internetové stránky <http://www.biblenet.cz/>.

⁸ „*Pesach první ze tří poutních svátků, kterým si připomínáme východ z egyptského otroctví. V době, kdy stál jeruzalémský Chrám, se v předvečer svátku obětoval pesachový beránek, který se následně první večer svátku snědl s macesy a hořkými bylinami. V dnešní době si to připomínáme při sederové večeři. Během svátku Pesach je Židům zakázáno vlastnit a jíst kynuté potraviny, hebrejsky chámeec.*“ (KARAS, Petr.; KUPKA, Karel. P3k.cz [online]. 2011 [citováno 28. 3. 2012], Slovníček judaika. Dostupné z WWW: <http://www.p3k.cz/odkazy/slovnicek_judaika_p3k.pdf>.)

⁹ z dosud nepublikovaného textu Igora Fice

¹⁰ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 27

¹¹ FIC, Igor. *Katolický týdeník–příloha Perspektivy č. 36* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. s. III.

¹² FIC, Igor. *Katolický týdeník–příloha Perspektivy č. 36* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. s. III.

¹³ FIC, Igor. *Katolický týdeník–příloha Perspektivy č. 36* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. s. III.

¹⁴ z dosud nepublikovaného textu Igora Fice

-
- ¹⁵ KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010. s. 38.
- ¹⁶ z dosud nepublikovaného textu Igora Fice
- ¹⁷ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 53.
- ¹⁸ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 57.
- ¹⁹ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 62.
- ²⁰ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 74.
- ²¹ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 85.
- ²² MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 108.
- ²³ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 130.
- ²⁴ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 140.
- ²⁵ ARIAS, Juan. *Paulo Coelho: Zpověď poutníka*. Praha: Argo, 2000. s. 17.
- ²⁶ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 232.
- ²⁷ „Na internetu se o Aleisteru Crowleyem lze dočíst toto: *Záhodná postava, do omrzení kritizována, a to nejen ve své době, charakterizované převládající viktoriánskou morálkou, která jej označila za ‚nejzvrhlejšího člověka na světě‘, ale také v našich dnech, kdy vyvolává v těch, kteří podle svého přesvědčení znají Člověka a jeho Systém, vidinu zloby a zvrhlosti, což Croewleyho neprávem staví do pozice Černého mága anebo ještě absurdněji, je-li to možné, satanisty. Často se však v jeho životopisech opomíjí nebo přehlíží to, že to byl člověk usilující o určitý typ duchovního hledání, že byl ve skutečnosti Mág v nejširším smyslu slova.*“ (ARIAS, Juan. *Paulo Coelho: Zpověď poutníka*. Praha: Argo, 2000. s. 98.)
- ²⁸ KUČEROVÁ, Lucie. promlky.unas.cz [online]. 2005 [citováno 1. 4. 2012]. Literární internetový časopis Promlky. Dostupné z WWW: <<http://promlky.unas.cz/PDF/200501.pdf>>.
- ²⁹ MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 269.

-
- ³⁰ ARIAS, Juan. *Paulo Coelho: Zpověď poutníka*. Praha: Argo, 2000. s. 18.
- ³¹ ARIAS, Juan. *Paulo Coelho: Zpověď poutníka*. Praha: Argo, 2000. s. 19.
- ³² MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. s. 379.
- ³³ KUČEROVÁ, Lucie. promlky.unas.cz [online]. 2005 [citováno 1. 4. 2012]. Literární internetový časopis Promlky. Dostupné z WWW: <<http://promlky.unas.cz/PDF/200501.pdf>>.
- ³⁴ COELHO, Paulo. *Záhir*. Praha: Argo, 2005. s. 229.
- ³⁵ KUČEROVÁ, Lucie. promlky.unas.cz [online]. 2005 [citováno 1. 4. 2012]. Literární internetový časopis Promlky. Dostupné z WWW: <<http://promlky.unas.cz/PDF/200501.pdf>>.
- ³⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 51.
- ³⁷ [Jazairiová]
- ³⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 21.
- ³⁹ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 92.
- ⁴⁰ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 91.
- ⁴¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 35.
- ⁴² (port.) rigor – přisnost, amor – láska, misericórdia - milostrdenství
- ⁴³ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 16.
- ⁴⁴ Autor uvádí, že se jedná o jeden z mála případů, kdy pozměnil jméno, aby ochránil jeho soukromí.
- ⁴⁵ OBR, Josef. *Osoby a místa v evangeliích*. Praha: Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francla, 1947. s. 152.
- ⁴⁶ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 48.
- ⁴⁷ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 98.
- ⁴⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 60.
- ⁴⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 60.
- ⁵⁰ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 151.
- ⁵¹ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 124.

---

⁵² *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: 1. kniha královská* [online]. c2012 [citováno 21. 03. 2012]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=1._kniha_kr%C3%A1lovsk%C3%A1&oldid=8336023>.

⁵³ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 89.

⁵⁴ OBR, Josef. *Osoby a místa v evangeliích*. Praha: Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francla, 1947. s. 40.

⁵⁵ SPEYR, von Adrienne. *Eliáš*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1992. s. 7.

⁵⁶ DOLEŽALOVÁ, Mirjam.; KOCNOVÁ, Marta.; TRUSINA, Jan. *Cesta Božího lidu*. Praha: Kalich, 1991. s. 218.

⁵⁷ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 86.

⁵⁸ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 27.

⁵⁹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 29.

⁶⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 46.

⁶¹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 61.

⁶² COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 63.

⁶³ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 67.

⁶⁴ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 144.

⁶⁵ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 181.

⁶⁶ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 173.

⁶⁷ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 111.

⁶⁸ TOMAŠEVSKIJ, Boris. *Teorija literatury*. Leningrad: Gosudarstvennoje izdatel'stvo, 1925. s. 137.

⁶⁹ MUKAŘOVSKÝ, Jan. *Kapitoly z české poetiky 3*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1948. s. 151.

⁷⁰ VŠETIČKA, František. *Kroky Kalliopé*. Olomouc: Votobia, 2003. s. 182.

⁷¹ WAGNER, Richard. *Opera a drama*. Praha : Paseka, 2002. s. 204.

⁷² VŠETIČKA, František. *Kroky Kalliopé*. Olomouc: Votobia, 2003. s. 182 – 183.

-
- ⁷³ VŠETIČKA, František. *Kroky Kalliopé*. Olomouc: Votobia, 2003. s. 183.
- ⁷⁴ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 107.
- ⁷⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 141.
- ⁷⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 139.
- ⁷⁷ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 89.
- ⁷⁸ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 100.
- ⁷⁹ CHROMÝ, Zdeněk. *Abeceda moudrosti*. Brno: Proxima, 1993. s. 27.
- ⁸⁰ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 81 – 88.
- ⁸¹ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 123.
- ⁸² COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 82.
- ⁸³ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 125.
- ⁸⁴ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 113.
- ⁸⁵ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 119.
- ⁸⁶ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 77.
- ⁸⁷ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 51.
- ⁸⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 51.
- ⁸⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 81.
- ⁹⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 85.
- ⁹¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 47.
- ⁹² „Smysl bezejmenného boha byl krásně zachycen Mistrem Eckhartem. ‘Poslední konec bytí je temnota, ne poznávání skrytého božství, v němž toto světlo svítí a tato temnota jej v sobě neobsáhne. Neboť Mojžíš pravil: ‘Ten, kterýž mne poslal’ (Ex 3,14). On, jenž je beze jména a jenž nikdy neměl jména, pročez prorok pravil ‘Věru, ty jsi Bůh skrytý.’ (Izajáš 45,14) v hlubině duše, kde boží hlubina a hlubina duše jsou jedna hlubina. Čím víc tě člověk hledá, tím méně tě dovede nalézt. Měli byste ho hledat takovým způsobem, abyste ho nikdy nenalezli. Když ho nehledáte, naleznete ho.’ (Mistr Eckhart, *Sermo XXIV*).“ (FROMM, E., 1993. s. 25)

-
- ⁹³ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 25.
- ⁹⁴ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 25.
- ⁹⁵ FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 26.
- ⁹⁶ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 158.
- ⁹⁷ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 27.
- ⁹⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 46.
- ⁹⁹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 22.
- ¹⁰⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 21.
- ¹⁰¹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 109.
- ¹⁰² COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 29.
- ¹⁰³ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 193.
- ¹⁰⁴ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 126.
- ¹⁰⁵ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 107.
- ¹⁰⁶ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 108.
- ¹⁰⁷ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 179.
- ¹⁰⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 56.
- ¹⁰⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 56.
- ¹¹⁰ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 175.
- ¹¹¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 16.
- ¹¹² COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 150.
- ¹¹³ BIČ, Miloš; POKORNÝ, Petr. *Co nevíš o Bibli – Úvod do studia Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 1997. s. 19.
- ¹¹⁴ BIČ, Miloš; POKORNÝ, Petr. *Co nevíš o Bibli – Úvod do studia Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 1997. s. 19.

-
- ¹¹⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 123.
- ¹¹⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 142.
- ¹¹⁷ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 142.
- ¹¹⁸ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 140 – 141.
- ¹¹⁹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 72.
- ¹²⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 38.
- ¹²¹ [Polášek]
- ¹²² FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 50.
- ¹²³ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 126.
- ¹²⁴ DOLEŽALOVÁ, Mirjam.; KOCNOVÁ, Marta.; TRUSINA, Jan. *Cesta Božího lidu*. Praha: Kalich, 1991. s. 307.
- ¹²⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 48.
- ¹²⁶ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 109.
- ¹²⁷ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 126.
- ¹²⁸ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 173.
- ¹²⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 36.
- ¹³⁰ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 66
- ¹³¹ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 104.
- ¹³² COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 108.
- ¹³³ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 84.
- ¹³⁴ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 34.
- ¹³⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 84.
- ¹³⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 89.
- ¹³⁷ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 30.
- ¹³⁸ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 31.

-
- ¹³⁹ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 27.
- ¹⁴⁰ SCHILLER, Friedrich. *Valdštejn; Marie Stuartovna; Panna Orleánská*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958. s. 106.
- ¹⁴¹ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 39.
- ¹⁴² COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 35.
- ¹⁴³ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 172.
- ¹⁴⁴ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 236.
- ¹⁴⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 37.
- ¹⁴⁶ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 102.
- ¹⁴⁷ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 152.
- ¹⁴⁸ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 43.
- ¹⁴⁹ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 147.
- ¹⁵⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 120.
- ¹⁵¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 70.
- ¹⁵² COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 39.
- ¹⁵³ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 115.
- ¹⁵⁴ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 125.
- ¹⁵⁵ CHINMOY, Sri. *Kapky moudrosti srdce I. - inspirující aforismy pro každý den*. Zlín: Madal Bal, 2005.
- ¹⁵⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 103.
- ¹⁵⁷ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 90.
- ¹⁵⁸ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 239.
- ¹⁵⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 100.
- ¹⁶⁰ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 101.
- ¹⁶¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 179.

-
- ¹⁶² COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 135.
- ¹⁶³ JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. s. 54.
- ¹⁶⁴ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 51.
- ¹⁶⁵ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 38.
- ¹⁶⁶ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 174.
- ¹⁶⁷ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 79.
- ¹⁶⁸ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 145.
- ¹⁶⁹ COELHO, Paulo. *Valkýry*. Praha: Argo, 2010. s. 72.
- ¹⁷⁰ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 52.
- ¹⁷¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 48.
- ¹⁷² COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 49.
- ¹⁷³ COELHO, Paulo. *Valkýry*. Praha: Argo, 2010. s. 69.
- ¹⁷⁴ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 134.
- ¹⁷⁵ Wikicitáty: *Strach* [online]. c2012 [citováno 19. 03. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikiquote.org/wiki/Strach>>.
- ¹⁷⁶ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 124.
- ¹⁷⁷ Wikicitáty: *Strach* [online]. c2012 [citováno 19. 03. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikiquote.org/wiki/Strach>>.
- ¹⁷⁸ LOCKMAN, Brian; CUPPER, Dan. *World War Two in their own words*. United States: Stackpole Books, 2005. s. 14.
- ¹⁷⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 100.
- ¹⁸⁰ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 176.
- ¹⁸¹ COELHO, Paulo. *U řeky Piedra jsem usedla a plakala*. Praha: Argo, 1999. s. 54.
- ¹⁸² COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 75.
- ¹⁸³ COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. s. 83.
- ¹⁸⁴ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 87.

-
- ¹⁸⁵ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 75.
- ¹⁸⁶ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 138.
- ¹⁸⁷ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 48.
- ¹⁸⁸ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 48.
- ¹⁸⁹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 71.
- ¹⁹⁰ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 72.
- ¹⁹¹ COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. s. 74.
- ¹⁹² COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 104.
- ¹⁹³ COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. s. 171.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

CREDENCIAL – POUTNÍ PAS

Příloha č. 2

PŘÍBĚH MUŽE BAGDÁDSKÉHO, KTERÝ MĚL VE SVÉM DOMĚ POKLAD – NOC
351.

„A vypravuje se mezi jiným, že jeden muž z Bagdádu měl hojný blahobyt a mnoho jmění, ale jeho majetek za své vzal a jeho stav se jiným stal. Nevlastnil nic a jen s lopotnou námahou dosahoval své obživy. I spal jedné noci, jsa stísněn, sklíčen. Tu uzřel ve snu kohosi, jak mu praví: „Tvůj úděl je v Káhiře. Jdi za ním a odebeř se tam!“ On se tedy vydal na cestu do Káhiry.

„Když tam dospěl, zastihl ho večer, i ulehl v jednom masdžidu. A v sousedství toho masdžidu byl dům. Bůh – On je vznešený – pak usoudil, že několik lupičů vešlo do masdžidu a z něho se dostali do onoho domu. Ale obyvatelé domu se probudili šramotem těch lupičů a zdvihli křik. I přišel jim na pomoc válí se svými strážníky. Ti lupiči utekli, válí vstoupil do masdžidu, našel pak tam toho bagdáského muže, jak stál v masdžidu. I zatkl ho, dal ho bolestně zbít bičí, až by byl málem zahynul a uvěznil ho. Pak zůstal tři dni ve vězení.

„Potom si ho válí zavolal a optal se ho: „Ze které jsi země?“ Odvětil: „Z Bagdádu.“ Řekl mu: „A co jsi chtěl, že jsi přišel proto do Káhiry?“ „Já jsem viděl kohosi ve snu,“ děl on, „jak mi praví: „Tvůj úděl je v Káhiře. Odebeř se tam!“ Když jsem přišel do Káhiry, shledal jsem, že ten úděl, o němž mi pověděl, byly ony rány bičem, které jsem dostal od tebe.“ I rozesmál se válí, až se mu objevily stoličky, a řekl mu: „Ty s nepatrným rozumem! Já jsem viděl třikrát kohosi ve snu, jak mi praví: „Je jeden dům v Bagdádu v té a té ulici a vypadá tak a tak. V jeho dvoře je zahrádka a dole v ní bazén, v němž je peněz v nesmírném množství. Odebeř se tam a vezmi je!“ Já jsem tam nešel, aly ty pro nepatrnost svého rozumu jsi cestoval z osady do osady pro sen, který jsi viděl. A to jsou mátohy snů.“ Potom mu dal peníze a řekl mu: „Dopomoz si jimi k návratu do svého města.“

„A zastihlo Šahrazádu ráno, i zmlkla v řeči, k níž jí dovolení dáno.

„Když pak nastala noc dvaapadesátá po třísté, pravidla: Došla mne zvěst, ó šťastný králi, že válí dal tomu Bagdád'anu peníze a řekl mu: „Dopomoz si jimi k návratu do svého města!“ On je vzal a vrátil se do Bagdádu.

„A ten dům v Bagdádu, který válí popsal, byl dům onoho muže. Když dospěl do svého příbytku, hrabal pod tím bazénem, i uzřel mnoho peněz a Bůh mu dal hojný úděl. A tohle byla podivuhodná náhoda.“

Příloha č. 3

1. KNIHA KRÁLOVSKÁ – KAPITOLA 17-19

1. kniha královská (kap. 17)

¹Elijáš Tišbejský z přistěhovalců gileádských řekl Achabovi: „Jakože živ je Hospodin, Bůh Izraele, v jehož jsem službách, v těchto letech nebude rosa ani déšť, leč na mé slovo.“

²I stalo se k němu slovo Hospodinovo:

³„Jdi odtud a obrať se na východ a skryj se u potoka Kerítu proti Jordánu.

⁴Z potoka budeš pít a přikázal jsem havranům, aby tě tam opatřovali potravou.“

⁵Šel tedy a učinil, jak řekl Hospodin. Usadil se u potoka Kerítu proti Jordánu.

⁶A havrani mu přinášeli chléb i maso ráno a chléb i maso večer a z potoka pil.

⁷Uplynula řada dnů a potok vyschl, protože v zemi nenastaly deště.

⁸I stalo se k němu slovo Hospodinovo:

⁹„Vstaň a jdi do Sarepty, jež je u Sidónu, a usad' se tam. Hle, přikázal jsem tam jedné vdově, aby tě opatřovala potravou.“

¹⁰Vstal tedy a šel do Sarepty. Přišel ke vchodu do města, a hle, jedna vdova tam sbírá dříví. Zavolal na ni: „Naber mi prosím trochu vody do nádoby, abych se napil.“

¹¹Když ji šla nabrat, zavolal na ni: „Vezmi pro mě prosím s sebou skývu chleba.“

¹²Řekla: „Jakože živ je Hospodin, tvůj Bůh, nemám nic upečeno, mám ve džbánu jen hrst mouky a v láhvi trochu oleje. Hle, sbírám trochu dříví. Pak to půjdu připravit pro sebe a svého syna. Najíme se a zemřeme.“

¹³Elijáš jí řekl: „Neboj se. Jdi a udělej, co jsi řekla. Jen mi z toho nejdřív připrav malý podpopelný chléb a přines mi jej. Potom připravíš jídlo pro sebe a svého syna,

¹⁴neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraele: „Mouka ve džbánu neubude a olej v láhvi nedojde až do dne, kdy dá Hospodin zemi déšť.““

¹⁵Šla a udělala, jak Elijáš řekl, a měla co jíst po mnoho dní ona i on i její dům.

¹⁶Mouka ve džbánu neubývala a olej v láhvi nedocházel podle slova Hospodinova, které ohlásil skrze Elijáše.

¹⁷Po těchto událostech onemocněl syn té ženy, paní domu. V nemoci se mu přitížilo, ba již přestal dýchat.

¹⁸Tu řekla Elijášovi: „Co ti bylo do mých věcí, muži Boží? Přišel jsi ke mně, abys mi připomněl mou nepravost a mému synu přivodil smrt?“

---

¹⁹On jí řekl: „Dej mi svého syna!“ Vzal jí ho z klína, vynesl jej do pokojíka na střeše, kde bydlel, a položil ho na své lože.

²⁰Pak volal k Hospodinu: „Hospodine, můj Bože, cožpak i té vdově, u které jsem hostem, způsobiš zlo a přivodiš jejímu synu smrt?“

²¹Třikrát se nad dítětem sklonil a volal k Hospodinu: „Hospodine, můj Bože, ať se prosím vrátí do tohoto dítěte život!“

²²Hospodin Elijášův hlas vyslyšel, do dítěte se navrátil život a ožilo.

²³Elijáš dítě vzal, snesl je z pokojíka na střeše do domu, dal je jeho matce a řekl: „Pohled, tvůj syn je živ.“

²⁴Žena Elijášovi odpověděla: „Nyní jsem poznala, že jsi muž Boží a že slovo Hospodinovo v tvých ústech je pravdivé.“

1. kniha královská (kap. 18)

¹Po mnoha dnech, třetího roku, se stalo slovo Hospodinovo k Elijášovi: „Jdi a ukaž se Achabovi, chci dát zemi déšť.“

²Elijáš tedy šel, aby se ukázal Achabovi. V Samarii se rozmohl hlad.

³Achab si zavolal Obadjáše, správce domu. Obadjáš se velice bál Hospodina.

⁴Když dala Jezabel vyhladit Hospodinovy proroky, ujal se Obadjáš sta proroků, schoval je po padesáti mužích v jeskyni a opatroval je chlebem a vodou.

⁵Achab Obadjášovi řekl: „Jdi ke všem vodním pramenům a ke všem potokům v zemi; snad se najde tráva, abychom uživili koně a mezky a nemuseli porážet dobytek.“

⁶Rozdělili si zemi, aby ji prošli. Achab šel sám jednou cestou a Obadjáš šel sám jinou cestou.

⁷Když byl Obadjáš na cestě, hle, Elijáš mu jde vstříc. Obadjáš ho zpozoroval, padl na tvář a zvolal: „Jsi to ty, Elijáši, můj pane?“

⁸Odvětil mu: „Jsem. Jdi a vyřid' svému pánu: Je zde Elijáš.“

⁹Obadjáš řekl: „Čím jsem zhřešil, že vydáváš svého služebníka do rukou Achabovi, aby mě usmrtil?“

¹⁰Jakože živ je Hospodin, tvůj Bůh, není pronároda ani království, kam by můj pán nebyl poslal, aby tě vyhledal. Když řekli: „Není tady,“ museli v tom království nebo pronárodu odpřisáhnout, že tě nenašli.

¹¹A ty nyní říkáš: „Jdi a vyřid' svému pánu: Je zde Elijáš.“

---

¹²Stane se, že já od tebe odejdu a Hospodinův duch tě odnese nevím kam. Já to půjdu oznámit Achabovi, on tě nenajde a zabije mě. Tvůj služebník se přece od mládí bojí Hospodina!

¹³Což mému pánu nebylo oznámeno, co jsem udělal, když Jezábel vraždila Hospodinovy proroky? Sto mužů z Hospodinových proroků jsem schoval po padesáti mužích v jeskyni a opatroval je chlebem a vodou.

¹⁴A ty nyní říkáš: „Jdi a vyřid' svému pánu: Je zde Elijáš. ' Vždyť mě zabije!“

¹⁵Elijáš mu řekl: „Jakože živ je Hospodin zástupů, v jehož jsem službách, že se dnes před ním ukážu.“

¹⁶Obadjáš šel tedy naproti Achabovi a oznámil mu to . Achab šel Elijášovi naproti.

¹⁷Když Achab uviděl Elijáše, řekl mu: „Jsi to ty, jenž uvádíš do zkázy Izraele?“

¹⁸Ten odpověděl: „Izraele neuvádím do zkázy já, ale ty a dům tvého otce tím, že opouštíte Hospodinova přikázání a ty že chodíš za baaly.

¹⁹Ale nyní zařid', at' se ke mně shromáždí na horu Karmel celý Izrael i čtyři sta padesát Baalových proroků a čtyři sta proroků Ašéřiných, kteří jedí u stolu s Jezábelou.“

²⁰Achab tedy obeslal všechny Izraelce a shromáždil proroky na horu Karmel.

²¹Tu přistoupil Elijáš ke všemu lidu a řekl: „Jak dlouho budete poskakovat na obě strany? Je-li Hospodin Bohem, následujte ho; jestliže Baal, jděte za ním!“ Lid mu neodpověděl ani slovo.

²²Elijáš dále řekl lidu: „Jako Hospodinův prorok zbývám už sám, ale Baalových proroků je čtyři sta padesát.

²³At' nám dají dva býky. Oni at' si vyberou jednoho býka, at' ho rozsekají na kusy a položí na dříví, ale oheň at' nezakládají. Já udělám totéž s druhým býkem: dám ho na dříví, ale oheň nezaložím.

²⁴Vzývejte pak jména svých bohů a já budu vzývat jméno Hospodinovo. Bůh, který odpoví ohněm, ten je Bůh.“ Všechnen lid odpověděl: „To je správná řeč.“

²⁵Elijáš vyzval Baalovy proroky: „Vyberte si jednoho býka a připravte ho první, protože vás je víc. Potom vzývejte jména svých bohů, ale oheň nezakládejte!“

²⁶Vzali tedy býka, kterého jim dal, připravili ho a od rána až do poledne vzývali Baalovo jméno: „Baale, odpověz nám!“ Neozval se však nikdo, nikdo neodpověděl. A poskakovali u zhotoveného oltáře.

²⁷V poledne se jim Elijáš začal posmívat: „Volejte co nejhlasitěji, vždyť je to bůh! Třeba je zamýšlen nebo má nucení anebo odcestoval. Snad spí, at' se probudí!“

---

²⁸Oni volali co nejhlasitěji a zasazovali si podle svého obyčeje rány meči a oštěpy, až je polévala krev.

²⁹Minulo poledne a oni ještě pokřikovali až do chvíle, kdy se přináší obětní dar. Neozval se však nikdo, nikdo neodpověděl, nikdo tomu nevěnoval pozornost.

³⁰Tu řekl Eliáš všemu lidu: „Přistupte ke mně!“ Všechn lid k němu přistoupil a on opravil pobořený Hospodinův oltář.

³¹Vzal dvanáct kamenů podle počtu kmenů synů Jákoba, k němuž se stalo slovo Hospodinovo, že se bude jmenovat Izrael.

³²Z kamenů vybudoval oltář ve jménu Hospodinově a kolem oltáře vymezil příkopem prostor pro vysetí dvou měr zrní.

³³Pak narovnal dříví, rozsekal býka na kusy a položil na dříví.

³⁴Nato řekl: „Naplněte čtyři džbány vodou a vylijte ji na zápalnou oběť a na dříví!“ Potom řekl: „Udělejte to ještě jednou.“ Oni to udělali. Znovu řekl: „Udělejte to potřetí!“ Udělali to tedy potřetí.

³⁵Voda tekla okolo oltáře a naplnila i příkop.

³⁶Nastal čas , kdy se přináší obětní dar. Prorok Eliáš přistoupil a řekl: „Hospodine, Bože Abrahamův, Izákův a Izraelův, ať se dnes pozná, že ty jsi Bůh v Izraeli a já tvůj služebník a že jsem učinil všechny tyto věci podle tvého slova.

³⁷Odpověz mi, Hospodine! Odpověz mi, ať pozná tento lid, že ty, Hospodine, jsi Bůh. Ty sám obrať jejich srdce zpět k sobě .“

³⁸I spadl Hospodinův oheň a pozřel zápalnou oběť i dříví, kameny i prst, a vodu z příkopu vypil.

³⁹Když to všechen lid spatřil, padli na tvář a volali: „Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh!“

⁴⁰Eliáš jim poručil: „Pochyťte Baalovy proroky! Nikdo z nich ať neunikne!“ Když je pochytali, zavedl je Eliáš dolů k potoku Kíšonu a tam je pobil.

⁴¹Poté řekl Eliáš Achabovi: „Vystup vzhůru, jez a pij. Je slyšet hukot deště!“

⁴²Achab tedy vystoupil vzhůru, aby jedl a pil. Eliáš mezitím vystoupil na vrchol Karmelu, sehnul se k zemi a vtiskl si tvář mezi kolena.

⁴³Pak řekl svému mládenci: „Vystup a pohleď směrem k moři.“ On vystoupil, pohleděl a řekl: „Nic tam není.“ Eliáš pravil: „Opakuj to sedmkrát.“

⁴⁴Když to bylo posedmé, řekl: „Hle, z moře vystupuje mráček malý jako lidská dlaň.“ Eliáš mu řekl: „Vystup vzhůru a vyříd' Achabovi: ‚Zapřáhni a jed' dolů, ať tě nestihne déšť!‘“

---

⁴⁵*A vtom už k tomu došlo. Nebe se zachmuřilo, vítr přihnul mraky a spustil se silný déšť. Achab dal zapřáhnout a jel do Jizreelu.*

⁴⁶*Hospodinova ruka byla s Elijášem. Podkasal si bedra a běžel před Achabem, až doběhl do Jizreelu*

1. kniha královská (kap. 19)

¹*Achab oznámil Jezábele vše, co udělal Elijáš, že pobil všechny Baalovy proroky mečem.*

²*Jezábel poslala k Elijášovi posla se slovy: „Ať bohové udělají, co chtějí! Zítřka v tento čas naložím s tebou, jako ty jsi naložil s nimi!“*

³*Když to Elijáš zjistil, vstal a odešel, aby si zachránil život. Přišel do Beer-šeby v Judsku a tam zanechal svého mládence.*

⁴*Sám šel den cesty pouští, až přišel k jednomu trnitému keři a usedl pod ním; přál si umřít. Řekl: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“*

⁵*Pak pod tím keřem ulehl a usnul. Tu se ho dotkl anděl a řekl mu: „Vstaň a jez!“*

⁶*Vzhlédl, a hle, v hlavách podpopelný chléb, pečený na žhavých kamenech, a láhev vody. Pojedl, napil se a opět ulehl.*

⁷*Hospodinův anděl se ho však dotkl podruhé a řekl: „Vstaň a jez, máš před sebou dlouhou cestu!“*

⁸*Vstal, pojedl, napil se a šel v síle onoho pokrmu čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Chorébu.*

⁹*Tam vešel do jeskyně a v ní přenocoval. Tu k němu zaznělo slovo Hospodinovo. Bůh mu řekl: „Co tu chceš, Elijáši?“*

¹⁰*Odpověděl: „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“*

¹¹*Hospodin řekl: „Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem.“ A hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl.*

¹²*Po zemětřesení oheň, ale Hospodin ani v tom ohni nebyl. Po ohni hlas tichý, jemný.*

¹³*Jakmile jej Elijáš uslyšel, zavinul si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Tu mu hlas pravil: „Co tu chceš, Elijáši?“*

---

¹⁴Odpověděl: „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“

¹⁵Hospodin mu řekl: „Jdi, vrať se svou cestou k damašské poušti. Až tam přijdeš, pomážeš Chazaela za krále nad Aramem.

¹⁶Jehúa, syna Nimšího, pomážeš za krále nad Izraelem a Elišu, syna Šáfatova z Ábel-mechóly, pomážeš za proroka místo sebe.

¹⁷Kdo unikne Chazaelovu meči, toho usmrtí Jehú, a kdo unikne Jehúovu meči, toho usmrtí Eliša.

¹⁸Ale zachovám v Izraeli sedm tisíc, všechny ty, jejichž kolena nepoklekla před Baalem a jejichž ústa ho nepolíbila.“

¹⁹Odešel odtud a našel Elišu, syna Šáfatova, jak oře. Bylo před ním dvanáct spřežení a on sám při dvanáctém. Eliáš k němu přikročil a hodil na něj svůj plášť.

²⁰Eliša opustil dobytek, rozběhl se za Elijášem a řekl: „Dovol, ať políbím otce a matku. Pak půjdu za tebou.“ On mu řekl: „Jdi a vrať se! Nezapomeň, co jsem ti učinil.“

²¹Obrátil se tedy od něho, vzal spřežení dobytčat a obětoval je. Maso uvařil na dříví z jejich jha a dal je lidu, a ti jedli. Potom vstal, šel za Elijášem a přisluhoval mu.

Пříloha č. 4

ŘECKÁ VERZE (SEPTUAGINTA) PRVNÍCH OSMI VERŠŮ Z 1. KAPITOLY 2. KNIHY KRÁLOVSKÉ

Βασιλειῶν Δ´

1

1 Καὶ ἠθέτησεν Μωαβ ἐν Ἰσραὴλ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν Ἀχααβ.

2 καὶ ἔπεσεν Οχοζίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερφῶ αὐτοῦ τῷ ἐν Σαμαρείᾳ καὶ ἠρρώστησεν. καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Δεῦτε καὶ ἐπιζητήσατε ἐν τῇ Βααλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρων εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερωτῆσαι δι' αὐτοῦ.

3 καὶ ἄγγελος κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Ἡλίου τὸν Θεοβίτην λέγων Ἄναστās δεῦρο εἰς συνάντησιν τῶν ἀγγέλων Οχοζίου βασιλέως Σαμαρείας καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς Εἰ παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ ὑμεῖς πορεύεσθε ἐπιζητῆσαι ἐν τῇ Βααλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρων;

4 καὶ οὐχ οὕτως· ὅτι τάδε λέγει κύριος Ἡ κλίνη, ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι ἐκεῖ θανάτῳ ἀποθανῆ. καὶ ἐπορεύθη Ἡλίου καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς.

5 καὶ ἐπεστράφησαν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί ὅτι ἐπεστρέψατε;

6 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Ἄνῆρ ἀνέβη εἰς συνάντησιν ἡμῶν καὶ εἶπεν πρὸς ἡμᾶς Δεῦτε ἐπιστρέφητε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς καὶ λαλήσατε πρὸς αὐτόν Τάδε λέγει κύριος Εἰ παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν Ἰσραὴλ σὺ πορεύῃ ζητῆσαι ἐν τῇ Βααλ μυῖαν θεὸν Ἀκκαρων; οὐχ οὕτως· ἡ κλίνη, ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῆ.

7 καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτούς λέγων Τίς ἡ κρίσις τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀναβάντος εἰς συνάντησιν ὑμῖν καὶ λαλήσαντος πρὸς ὑμᾶς τοὺς λόγους τούτους;

8 καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν Ἄνῆρ δασὺς καὶ ζώνην δερματίνην περιεζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Ἡλίου ὁ Θεοβίτης οὗτός ἐστιν.

SEZNAM ODBORNÉ A POUŽITÉ LITERATURY

PRIMÁRNÍ LITERATURA

- COELHO, Paulo. *Alchymista*. Praha: Argo, 2005. 161 s. ISBN 80-7203-697-1.
- COELHO, Paulo. *Jako řeka, jež plyne: vyprávění z let 1998-2005*. Praha: Argo, 2006. 285 s. ISBN 8072038168.
- COELHO, Paulo. *POUTNÍK Mágův deník*. Praha: Argo, 2002. 179 s. ISBN 80-7203-410-3.
- COELHO, Paulo. *Pátá hora*. Praha: Argo, 2006. 201 s. ISBN 80-7203-810-9.
- COELHO, Paulo. *Alef*. Praha: Argo, 2011. 248 s. ISBN 978-80-257-0474-5.
- COELHO, Paulo. *U řeky Piedra jsem usedla a plakala*. Praha: Argo, 1999. 172 s. ISBN 8072032119.
- COELHO, Paulo. *Valkýry*. Praha: Argo, 2010. 178 s. ISBN 978-80-257-0304-5.

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA

- ARIAS, Juan. *Paulo Coelho: Zpověď poutníka*. Praha: Argo, 2000. 173 s. ISBN 80-7203-307-7.
- BIČ, Miloš; POKORNÝ, Petr. *Co nevíš o Bibli – Úvod do studia Starého a Nového zákona*. Praha: Česká biblická společnost, 1997. 173 s. ISBN 80-85810-15-8.
- CHINMOY, Sri. *Kapky moudrosti srdce I. - inspirující aforismy pro každý den*. Zlín: Madal Bal, 2005. 55 s. ISBN 978-80-8658-120-0.

-
- CHROMÝ, Zdeněk. *Abeceda moudrosti*. Brno: Proxima, 1993. 478 s.
  - DOLEŽALOVÁ, Mirjam.; KOCNOVÁ, Marta.; TRUSINA, Jan. *Cesta Božího lidu*. Praha: Kalich, 1991. 351 s.
  - FIC, Igor. *Katolický týdeník–příloha Perspektivy č. 36* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. s.? ISBN?
  - FROMM, Erich. *Budete jako Bohové: Radikální interpretace Starého Zákona a jeho tradice*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. 181 s. ISBN 80-7106-075-5.
  - JAZAIRIOVÁ, Pavla. *Cestou hvězdy*. Praha: Radioservis, 2005. 221 s. ISBN 80-86212-43-2.
  - JUNG, Carl Gustav. *Člověk a duše*. Praha: ACADEMIA, 1995. 277 s. ISBN 80-200-0543-9.
  - JUNG, Carl Gustav. *Duše moderního člověka*. Brno: Atlantis, 1994. 378 s. ISBN 807108087X.
  - kolektiv Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. *Slovník literární teorie*. Praha: Československý spisovatel, 1977. 471 s.
  - KRCHOVSKÝ, J. H. *Básně sebrané*. Brno: Host, 2010. 392 s. ISBN 978-80-7294-472-9.
  - LANGEYOVÁ, Mertle. *Víry a vyznání*. Praha: SLOVART, 1994. 199s. ISBN 80-8587-270.
  - LOCKMAN, Brian; CUPPER, Dan. *World War Two in their own words*. United States: Stackpole Books, 2005. ISBN 978-0-81173-209-3.

-
- MORAIS, Fernando. *Mág - Paulo Coelho: podivuhodný příběh jednoho z nejčtenějších autorů na světě*. Praha: Argo, 2009. 510 s. ISBN 978-80-257-0126-3.
  - MUKAŘOVSKÝ, Jan. *Kapitoly z české poetiky 3*. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1948. 325 s.
  - OBR, Josef. *Osoby a místa v evangeliích*. Praha: Cyrilo-Methodějské knihkupectví Gustava Francla, 1947. 201 s.
  - OHLER, Norbert. *Náboženské poutě ve středověku a novověku*. Praha: Vyšehrad, 2002. 232 s. ISBN 80-7021-510-0.
  - PACNER, Stanislav. *Důvěřovat v člověka a důvěřovat v Hospodina*. Olomouc: UPOL, 2010. 411 s. ISBN 978-80-244-2657-0.
  - POLÁŠEK, Josef. *Dogmatická Bohověda speciální*. Olomouc. 21 s.
  - RAVIK, Slavomír. *Bible dnes a pro nás – Starý Zákon*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1991. 205 s. ISBN 80-04-25553-1.
  - SCHILLER, Friedrich. *Valdštejn; Marie Stuartovna; Panna Orleánská*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958. s. 681.
  - SPEYR, von Adrienne. *Eliáš*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1992. 91 s. ISBN 80-85-527-09-X.
  - TAUER, Felix. *Tisíc a jedna noc 2*. Praha: Odeon, 1973. 459 s.
  - TOMAŠEVSKIJ, Boris. *Teorija literatury*. Leningrad: Gosudarstvennoje izdatel'stvo, 1925. 232 s.

-
- VELENSKÝ, Jan. *Bible a věda – Úvod do biblických proroctví*. Hradec Králové: ATD, 1999. 138 s. ISBN 80-86358-02-X.
  - VŠETIČKA, František. *Kroky Kalliopé*. Olomouc: Votobia, 2003. 285 s. ISBN 80-7198-549-X.
  - VŠETIČKA, František. *Podoby prózy: o kompoziční výstavbě české prózy 20. let 20. století*. Olomouc: Votobia, 1997. 248 s. ISBN 80-7198-262-8.
  - VŠETIČKA, František. *Tektonika textu*. Olomouc: Votobia, 2001. 269 s. ISBN 80-7198-478-7.
  - WAGNER, Richard. *Opera a drama*. Praha : Paseka, 2002. 261 s. ISBN 8071854832.
  - ZULEHNER, M. Paul. *Církev: Přistřeší duše*. Praha: PORTÁL, 1997. 97 s. ISBN 80-7178-158-4.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- BÍM, Jan; JANKOVCOVÁ, Olga. *ultreia.cz* [online]. 2009 [citováno 29. 3. 2012]. Svatojakubská pout' - cesta do Santiaga de Compostela a další poutě. Dostupné z WWW: <http://www.ultreia.cz/svatojabuska_cesta/>.
- Česká biblická společnost. *biblenet.cz* [online]. 2009 [citováno 2. 3. 2012]. Český ekumenická překlad. Dostupné z WWW: <<http://www.biblenet.cz/>>.

-
- KARAS, Petr.; KUPKA, Karel. *P3k.cz* [online]. 2011 [citováno 28. 3. 2012]. Slovníček judaika. Dostupné z WWW: <http://www.p3k.cz/odkazy/slovnicek_judaika_p3k.pdf>.
  - KUČEROVÁ, Lucie. *promlky.unas.cz* [online]. 2005 [citováno 1. 4. 2012]. Literární internetový časopis Promlky. Dostupné z WWW: <<http://promlky.unas.cz/PDF/200501.pdf>>.
  - HEIDLEROVÁ, Sylva. *vww.cz* [online]. Svatojakubská cesta. Dostupné z WWW: <<http://www.vww.cz/jakub/historie.php>>.
  - *Wikicitáty: Strach* [online]. c2012 [citováno 19. 03. 2012]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikiquote.org/wiki/Strach>>.
  - *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: 1. kniha královská* [online]. c2012 [citováno 21. 03. 2012]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=1._kniha_kr%C3%A1lovsk%C3%A1&oldid=8336023>.
  - *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Svatojakubská cesta* [online]. c2011 [citováno 3. 04. 2012]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Svatojakubsk%C3%A1_cesta&oldid=7298757>

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Marie Opálková
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Doc. Mgr. Igor Fic, Dr.
Rok obhajoby:	2012

Název práce:	Vybrané motivy v románech Paula Coelho
Název v angličtině:	Selected themes in the novels of Paulo Coelho
Anotace práce:	<p>Diplomová práce je zaměřena na proměny a vývoj jednotlivých motivů ve vybraných dílech brazilského spisovatele Paula Coelho. Pro práci s motivy jsme vybrali ty nejfrekventovanější. Je to motiv lásky, víry a Boha, smyslu lidského života, snu, boje a především motiv poutníka, který není vyjádřen nijak explicitně, ale prostupuje všemi zmíněnými motivy.</p> <p>V práci jsme se zaměřili na romány: Poutník – Mágův deník, Alchymista a Pátá hora, u nichž zmiňujeme i jejich dějovou linii a námětovou složku. Při rozboru díla jsou uváděny charakteristické ukázky, které jsou následně analyzovány.</p> <p>A v neposlední řadě se práce zabývá typologií motivu a autorovou biografií.</p>
Klíčová slova:	Paulo Coelho, motiv, láska, víra, život, smrt, sen, boj, poutník, prorok, bible.

<p>Anotace v angličtině:</p>	<p>This thesis is focused on transformations and development of particular motives in selected works of the Brazilian author Paulo Coelho. We have chosen to use the most frequent motives in our work. Those are the motives of love, faith and God, meaning of life, dream, fight and mostly the motive of a pilgrim, which isn't explicitly expressed, however is present in all of the motives mentioned above.</p> <p>In our thesis, we have concentrated at the novels The Pilgrimage, The Alchemist and The Fifth Mountain, with both plot and subject factor mentioned. Distinctive demonstrations of the novels are cited and analyzed throughout the work. Last, but not least, the thesis is also dealing with the typology of a motive and the author's biography.</p>
<p>Klíčová slova v angličtině:</p>	<p>Paulo Coelho, motive, love, faith, life, death, dream, fight, pilgrim, prophet, the Bible.</p>
<p>Přílohy vázané v práci:</p>	<p>Příloha č. 1 Credencial – poutní pas Příloha č. 2 Předloha Alchymisty – Tisíc a jedna noc 2 Příloha č. 3 Předloha Páté hory – 1. kniha královská Příloha č. 4 2. kniha královská - řecky</p>
<p>Rozsah práce:</p>	<p>76 stran</p>
<p>Jazyk práce:</p>	<p>český</p>